

Ky vëllim *"Dokumente për Historinë e Shqipërisë (1623-1653)"* ndjek ata të mëparshmit e kësaj serie, dm.th: dy pjesët e periudhës 1479-1506 (pjesa e parë 1479-1499, Tiranë 1967; pjesa e dytë 1499-1506, Tiranë 1979), dhe tre vëllimet që ndjekin: 1507-1592, 1593-1602, 1603-1621.

Në ndryshim nga të mëparshmit, të cilët përbëhen kryesisht nga dokumente të botuara më parë në bibliografinë e shekujve XIX-XX dhe janë me karakter politik-administrativ, si edhe me karakter socio-gjeografik, ky vëllim rezulton i përbërë në pjesën më të madhe nga dokumente të pabotuara (rreth 75 përqind) të cilat ne i kemi transkriptuar nga riprodhimet fotografike të nxjerra nga fondet e ndryshme të Arkivit të Propaganda Fides, që kanë një përmbajtje të veçantë.

Injac Zamputti

Albanisches Institut në St. Gallen ka pranuar me shumë dëshirë që të botojë librin e Injac Zamputtit *"Dokumente për Historinë e Shqipërisë (1623-1653)"*. Injac Zamputti është shumë i respektuar në qarqe shkencore, sidomos historike, por edhe etnografike, kulturore, letrare jo vetëm në Shqipëri e Kosovë, por edhe më gjerë. Këtë respekt gëzon Zamputti për shkak të punës dhe veprimtarisë së tij të zellshme dhe serioze e cila e përcolli tërë jetën e tij. Në kohën e regjimit komunist, ai punoi në kushte shumë të vështira, por serioziteti dhe përkushtimi ndaj shkencës, bëri që historiografia shqiptare të përparojë shumë përmes botimeve të tija, mbase lirisht mund të thuhet se Zamputti ishte shtylla kryesore në Shqipëri që historiografia e mesjetës shqiptare, në kohën e diktaturës komuniste, të mos jetë vetëm ideologjike. Opusi i Zamputtit është i gjerë, kur shofim listën e publikimeve të tija. Duhet pasur parasysh se përgatitja e tij serioze akademike bëri që ai të „zhjyhet“ në botën e shkencës, duke filluar në vendlindjen e tij në Shkodër, për ta mbyllur në Itali.

Albert Ramaj

ISBN 978-3-9524201-4-0
ISBN 978-9951-06-550-4

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË (1623-1653)

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË (1623-1653)

DOCUMENTI PER LA STORIA DELL' ALBANIA 1623-1653

Transkriptuar e përkthyer nga
Trascritti e tradotti da

Injac Zamputti

albanisches
institut

FAIK KÖNICA

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË (1623 – 1653)
TRANSKRIPTUAR E PËRKTHYER NGA INJAC ZAMPUTTI

DOCUMENTI PER LA STORIA DELL'ALBANIA (1623 – 1653)
TRASCritti E TRADOTTI DA INJAC ZAMPUTTI

albanisches
institut

FAIK KONICA

St. Gallen-Prishtinë
2015

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË (1623-1653),
Transkriptuar e përkthyer nga INJAC ZAMPUTTI
DOCUMENTI PER LA STORIA DELL'ALBANIA (1623-1653
Trascritti e tradotti da INJAC ZAMPUTTI

Përgjegjës të këtij botimi:

Jozef Zamputti, Albert Ramaj, Nazmi Rrahmani e Zef Ahmeti

© Albanisches Institut

albanisches
institut

Albanisches Institut

Postfach 7, CH-9001 CH-St. Gallen

www.albanisches-institut.ch

info@albanisches-institut.ch

FAIK KONICA

Faik Konica

Rr. Ganimete Tërbeshti nr. 20

10000 Prishtinë

konica_faik@hotmail.com

(CIP) Schweizerische Landesbibliothek
ISBN 978-3-9524201-4-0

(CIP) Biblioteka Kombëtare e Kosovës
"Pjetër Bogdani"
ISBN 978-9951-06-550-4

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË (1623-1653)

Transkriptuar e përkthyer nga Injac Zamputti

DOCUMENTI PER LA STORIA DELL' ALBANIA 1623-1653

Trascritti e tradotti da Injac Zamputti

Përgatitur për shtyp sipas dorëshkrimeve nga i biri i autorit,
Jozef Zamputti

Shënim: Jemi përpjekur të mos bëjmë gabime gjatë hedhjes së materialit nga dorëshkrimi në kompjuter, por, me gjithë kontrollin tonë edhe gjatë përgatitjes për shtyp, mund të ketë gabime. Kur lexuesi të ketë ndonjë dyshim, mund të na sinjalizojë në adresën: jozef_zamputti@yahoo.it dhe ne e kontrollojmë me dorëshkrimin e autorit - **J.Z.**

Përmbajtja

Parafjala e botuesit nga Albert Ramaj.....	7
Parathënie.....	9
Dokumente për historinë e Shqipërisë 1623 – 1653.....	11
Lista e dokumenteve.....	11
Documenti per la storia dell’Albania 1623 - 1653.....	30
Elenco dei documenti.....	30
Dokumente vetëm të transkriptuara e të papërkthyer.....	456
Documenti solo trascritti e non tradotti.....	456
Listë për disa çështje e të dhëna të pasqyruara në dokumentacionin e këtij vëllimi.....	519
Treguesi i emrave.....	528
Burimi arkival dhe bibliografia.....	564
Jetëshkrim i Injac Zamputtit.....	566
Bibliografia e Injac Zamputtit.....	569

Shënim nga autori mbi dosjen e dorëshkrimeve:

Ky vëllim është ndërtuar si plotësim i dy vëllimeve të mija RELACIONE etj.

-Ka, prandaj, materiale të reja të transkriptuara e të përkthyer prej meje të njëkohëshme me ato të Relacioneve.

-Ka, në rendin kronologjik, edhe materiale burimore me prejardhje të ndryshme.

-Kam edhe materiale të tjera nga A.Pr.F. të transkriptuara më vonë që mund të futen në këtë vëllim.¹

---

¹ Shënim J. Z. – Këto materiale të transkriptuara e të papërkthyer janë vendosur në fund. Në vazhdim të vëllimeve të tjera me dokumente, botuar më parë, autori për fjalët *vescovo*, *arcivescovo* etj. në përkthim përdor fjalët *peshkop*, *kryepeshkop* etj. Kuptohet se mund të përdoren fare mirë fjalët *ipeshkëv*, *argjipeshkëv* etj.

Parafjala e botuesit

Albanisches Institut në St. Gallen ka pranuar me shumë dëshirë që të botojë librin e Injac Zamputtit "Dokumente për Historinë e Shqipërisë (1623-1653)". Injac Zamputti është shumë i respektuar në shumë qarqe shkencore, sidomos historike, por edhe etnografike, kulturore, letrare jo vetëm në Shqipëri e Kosovë, por edhe më gjerë. Këtë respekt gëzon Zamputti për shkak të punës dhe veprimtarisë së tij të zellshme dhe serioze e cila e përcolli tërë jetën e tij. Në kohën e regjimit komunist, ai punoi në kushte shumë të vështira, por serioziteti dhe përkushtimi ndaj shkencës, bëri që historiografia shqiptare të përparojë shumë përmes botimeve të tija, bile lirisht mund të thuhet se Zamputti ishte shtylla kryesore në Shqipëri që historiografia e mesjetës shqiptare, në kohën e diktaturës komuniste, të mos jetë vetëm ideologjike. Opusi i Zamputtit është i gjerë, kur shofim listën e publikimeve të tija. Duhet pasur parasysh se përgatitja e tij serioze akademike bëri që ai të „zhjyhet“ në botën e shkencës, duke filluar në vendlindjen e tij në Shkodër, për ta mbyllur në Itali. Në Shkodër, saktësisht në kolegjin Saverian, ku ishte formuar Zamputti në kohën e rinisë së tij, kishte mësimdhënëse shumë të mirë; këtu po çek vetëm dy: Dom Ndre Mjedja dhe Giuseppe (Zef) Valentini. Qysh në kohën 21 vjeçare Zamputti ligjëron letërsinë shqipe në Kolegjin Saverian në krah të Dom Ndre Mjedjes, kurse mësimet që mori nga Giuseppe Valentini ishin mbresëlënëse për tërë jetën e Zamputtit. Valentini ishte mësuesi i tij për leximin e dokumentacionit për historinë shqiptare. Me Valentinin nuk mundi të takohej më pas përfundimit të luftës së dytë botërore, sepse Valentini gjendej tashmë në Itali, kurse Zamputti në Shqipëri, por njëri (Valentini) në anën tjetër të Adriatikut vepronte më përkushtim për historinë shqiptare, e tjetri (Zamputti) në anën tjetër dhe me të njejtën frymë europiane - edhe pse nuk e lejonin të shkonte nëpër arkiva të Europës. Injac Zamputti mbeti në Shqipëri dhe iu përkushtua tërësisht shkencës, konkretisht historisë shqiptare të mesjetës dhe me botimet e veta arriti që ato vepra të mbesin edhe sot kryevepra historiografike dhe burime kryesore historike të asaj periudhe.

Librin e Zamputtit „Dokumente për Historinë e Shqipërisë (1623-1653)“, që kishte lënë në dorëshkrim dhe që është vazhdim i serisë së vëllimeve me dokumente të botuara prej tij, po e botojmë me kënaqësi dhe lirisht mund të themi edhe me krenari. Ky libër është shumë i rëndësishëm për historinë shqiptare, pikërisht për vitet e lartëshënuara 1623-1653, sepse Zamputti lexon, transkripton dhe përkthen dokumente të rëndësishme, që janë ende të panjohura për studjuesit shqiptarë dhe që

i pajis me shënime e lista vendesh e njerëzish. Për veprën dhe rëndësinë e saj nuk do të flasim këtu, pasi këtë gjë mund ta vlerësojë vetë lexuesi.

Për botimin e kësaj vepre, falenderojmë të birin e autorit, Jozef Zamputtin, i cili na ofroi këtë botim dhe i cili me zell të madh përgatiti për shtyp këtë vepër që babai i tij kishte lënë në dorëshkrim dhe nuk kishte arritur që ta botonte deri sa ishte gjallë. Po ashtu falenderoj shtëpinë botuese Faik Konica, që, me shumë dëshirë, pranoi të jetë bashkëbotuese e këtij libri.

Kjo vepër ishte paraparë që të botohet qysh më parë, me rastin e 100 vjetorit të lindjes së Injacit, por, kjo nuk u realizua.

Pas bisedimeve edhe me Jozefin, e pamë të arsyeshme që, në fund të kësaj vepre, të botojmë jetëshkrimin e Injac Zamputtit (përgatitur nga vetë Jozefi) dhe po ashtu është shumë e rëndësishme për studjuesit botimi i bibliografisë së Injac Zamputtit, që kishte përgatitur vetë ai ditët e fundit të jetës së tij dhe që po e sjellim në fund të librit.

Pjesërisht shpenzimet për këtë botim, i mbuloi autori i këtyre rreshtave me shumë dëshirë, duke njohur dhe respektuar punën e palodhshme të Injac Zamputtit.

Albert Ramaj

Parathënie

Ky vëllim “Dokumente për Historinë e Shqipërisë (1623-1653)” ndjek ata të mëparshmit e kësaj serie, dm.th: dy pjesët e periudhës 1479-1506 (pjesa e parë 1479-1499, Tiranë 1967; pjesa e dytë 1499-1506, Tiranë 1979), dhe tre vëllimet që ndjekin: 1507-1592, 1593-1602, 1603-1621.

Në ndryshim nga të mëparshmit, të cilët përbëhen kryesisht nga dokumente të botuara më parë në bibliografinë e shekujve XIX-XX dhe janë me karakter politik-administrativ, si edhe me karakter socio-gjeografik, ky vëllim rezulton i përbërë në pjesën më të madhe nga dokumente të pabotuara (rreth 75 përqind) të cilat ne i kemi transkriptuar nga riprodhimet fotografike të nxjerra nga fondet e ndryshme të Arkivit të Propaganda Fides, që kanë një përmbajtje të veçantë.

Periudha e pasqyruar në këtë vëllim, e përfshirë ndërmjet vitit 1623 dhe vitit 1653, karakterizohet, për Shqipërinë Veriore, duke përfshirë edhe Kosovën, dhe për Shqipërinë Qendrore, nga një veprimtari intensive e kishës katolike e cila, e mundur në Veriun europian, e ktheu vemendjen e saj politike, përveçse drejt Amerikës Latine e gjetkë, edhe drejt vendeve të Jug-Lindjes europiane të pushtuara nga Perandoria Otomane. Kjo veprimtari, që synonte të rivendoste pozicionet e kishës katolike në vendin tonë, u udhëhoq nga Kongregacioni i Propaganda Fides, duke përfshirë klerin e vendit e duke themeluar misione me fretërit françeskanë italianë. Kështu, plagës së mëparshme të prelatëve sllavë që Roma dërgonte si titullarë të disa dioçezeve dhe abacive në Shqipëri, iu shtua tjetra e misionarëve italianë. Në këtë mënyrë, konfliktit të ndezur midis klerit vendas shqiptar dhe prelatëve sllavë, iu shtua edhe një tjetër.

Rrjedh se dokumentet e nxjerra nga Arkivi i Propaganda Fides trajtojnë kryesisht çështjet kishtare e misionare ku, në mënyrë të qartë, pasqyrohen edhe konfliktet e çekura më lart.

Në veprimtarinë tonë të kërkimeve në bibliografinë e mëparshme nuk kemi ndeshur, për këtë periudhë, kaq shumë materiale që pasqyrojnë ngjarjet politike, të një sasive kaq të madhe sa në vëllimet tona të mëparshme. Pjesa më e madhe e dokumenteve, të zbuluara, të mbledhura e të sistemuara, janë të Arkivit të Propaganda Fides.

Më parë dhe pavarësisht nga kjo seri, kemi botuar dy vëllime të tjera: “Relacione mbi gjendjen e Shqipërisë Veriore dhe të Mesme në shekullin XVII”, vëllimi I (1610-1634), Tiranë 1963; vëllimi II (1634-1650), Tiranë 1965.

Ky vëllim, pra, 1623-1653, është, në pjesën më të madhe, plotësuesi i natyrshëm i këtyre dy vëllimeve. Në fakt, rreth 75 përqind e dokumenteve të këtij vëllimi janë të së njëjtës natyrë e prejardhje të atyre që kemi botuar në dy vëllimet e mësipërme.

Për të pasur një kuadër të plotë, kemi menduar të japim, para materialeve dokumentare, një listë kronologjike, duke përfshirë, por vetëm për referim, edhe kokat e dokumenteve të botuara në dy vëllimet e mëparshme.

Në këtë listë do të shihet:

Cilat janë dokumentet e botuara më parë në dy vëllimet e së njëjtës periudhë e që, në këtë listë, janë kujtuar thjeshtë në rendin e tyre kronologjik. Kështu, në listë, këto dokumente, nuk kanë numrin rendor. Pranë, si referim, japim në kllapa siglën REL., për të treguar vëllimin dhe numrin përkatës që ato kanë në vëllimet e çekura më lart.

Për disa pak nga këto, kemi nxjerrë ato përmbledhje dhe ato pjesë që na u dukën me interes më të madh për të dhënë, edhe në këtë vëllim, një kuadër sa më të qartë të çështjeve të natyrës kishtare të periudhës. Në këto raste dokumentit i është vënë numër dhe është përfshirë në vëllim.

Injac Zamputti

DOKUMENTE PËR HISTORINË E SHQIPËRISË 1623 – 1653

Lista e dokumenteve

Shënim: Dokumentet e mëposhtëm në rend kronologjik paraqiten me numër rendor ose pa numër. **Me numër** - Janë dokumentet e riprodhuara në këtë vëllim.

Pa numër – Kujtohen dokumentet e botuara nga ne në botimin RELACIONE etj. e që renditen këtu vetëm nëse duhen përdorur si dhe për të plotësuar rendin kronologjik.

***

1 - 1623 shkurt 1 – Domenik Andreasi, peshkop i zgjedhur i Shkodrës, duke u gjetur në Raguzë në udhëtim për të ardhur në seli, i shkruan Kardinalit Barberini për ta njoftuar në lidhje me veprimin e Pjetër Budit kundër ardhjes së prelatëve të huaj e për ta lajmëruar gjithashtu për vdekjen e tij si pasojë e mbytjes.

1623 shkurt 28 – Letër e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar Kongregacionit të Pr.F., me të cilën lajmëron për vdekjen e Pjetër Budit dhe porosin të emërohet një titullar tjetër për Zadrimën (REL. I/7).

2 - 1623 mars 8 – Domenik Andreasi, duke kujtuar vdekjen e Pjetër Budit, porosin që, në selinë e Zadrimës, të emërohet Gjeci (Gjergj) Bardhi.

3 - 1623 mars – Benedikt Orsini na jep datën e saktë të vdekjes së Pjetër Budit si pasojë e mbytjes.

4 - 1623 prill 21 – Në karakteristikat që i jepen Papës për Gjergj Bardhin për ta emëruar peshkop në Zadrimë, del edhe dyshimi se ai ka pasur gisht në vdekjen e Pjetër Budit.

1623 qershor 4 – Letër e peshkopit të Shkodrës, Domenik Andreasi, drejtuar një prelati me të cilën përcjell relacionin e vet dhe kërkon subsidin (REL. I/11).

1623 qershor 4 – Relacion i peshkopit të Shkodrës, Domenik Andreasi, drejtuar Kongregacionit të Pr.F. mbi vizitën e bërë prej tij në dioqezën e vet (REL. I/12).

1623 korrik 1 – Letër e Vizitorit Apostolik, shqiptarit Pjetër Mazrreku, drejtuar një prelati, në të cilën flet për vizitën e vet në Bullgari dhe gjetkë dhe lajmëron vdekjen e peshkopit të Sofjes (REL. I/13).

5 - 1623 tetor 25 – Domenik Andreasi, duke folur për vështirësitë që ka ndeshur në dioqezën e vet të Shkodrës, ia vë fajin sinodit të mbledhur më parë prej Pjetër Budit që synonte të pengohej emërimi i prelatëve të huaj.

1623 tetor 26 – Letër e tetë priftërinjve të dioqezës së Shkodrës drejtuar Kongregacionit të Pr.F. me të cilën mbrojnë peshkopin e tyre (REL. I/15).

6 - 1623/1624 – Pjetër Mazrreku, Vizitor Apostolik, informon se Prizreni e Shkupi janë qytete të banuara në pjesën më të madhe prej myslimanësh shqiptarë. Pastaj e dënon zakonet që të emërohen peshkopë të huaj në Shqipëri.

1624 janar 20 – Letër e kryepeshkopit të Raguzës drejtuar Kardinalit Ludovizi në lidhje me shumën e të hollave që i është dërguar për llogari të Pjetër Mazrrekut (REL. I/17).

7 - 1624 korrik 13 – Venediku i jep udhëzime qeverisë së Korfuzit për tregtinë e grurit.

8 - 1624 shtator 27 – Venediku lajmëron Proveditorin e Përgjithshëm të Dalmatisë e Shqipërisë mbi projektin e spanjollëve për të mbledhur ushtarë dhe për të transferuar qindra familje dalmatine e shqiptare në Spanjë, në vendet që ishin të maurëve.

9 - 1624 tetor 13 – Peshkopi i Zadrimës propozon që të hapet një shkollë në Shqipëri.

1624 – Pjesë nga një relacion i peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, në lidhje me vrasjen e priftit shqiptar, Dom Mark Kishanjit (REL. I/19).

1625 prill 20 – Letër e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar një prelati në Romë, me të cilën shpreh keqardhjen për humbjen e relacionit të tij dhe dërgon një tjetër (REL. I/20).

1625 maj 15 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Pjetër Mazrreku, drejtuar një prelati në Romë, me të cilën justifikon kërkesat e veta për të holla (REL. I/21).

1625 maj 24 – Letër e Benedikt Orsinit drejtuar një prelati në Romë. Referon për disa çështje të dioqezës së vet të Lezhës dhe ankohet sidomos për sjelljen e peshkopit të Arbërisë, Gjon Kolesi, dhe të fretërve (REL. I/22).

1625 korrik 15 – Kryepeshkopi i Tivarit, Pjetër Mazrreku, i shkruan Kongregacionit të Pr. F. duke i kërkuar subsid që të mund të kryejë vizitën në dioqezën e vet (REL. I/23).

10 - 1625 – Relacion i peshkopit të Arbërisë, Gjon Kolesi, drejtuar Kongregacionit të Pr.F. në lidhje me dioqezën e vet.

11 - 1626 prill 11 – Senati venedikas porositi Proveditorin e Kotorrit që të mos pengohet transporti i grurit që raguzanët tërheqin nga limanet e Shqipërisë.

12 - 1626 qershor 23 – Senati venedikas lavdëron veprimin e Proveditorit të Përgjithshëm të Dalmatisë e Shqipërisë për masat që ka marrë në lidhje me murtajen që po përhapet në Shqipëri.

13 - 1626 tetor 15 – Në senatin venedikas propozohet që të lehtësohet blerja e pëlhurave nga ana e raguzanëve të cilët, në rast të kundërt, i blejnë gjetkë ose i nxjerrin kontrabandë dhe pastaj i shesin në Durrës, Vlorë etj.

14 - 1627 qershor 25 – Senati venedikas vendos që të merren masa për të ndaluar mbledhjen e ushtarëve shqiptarë etj. për repartet e dukës Valenshtajn.

15 - 1627 korrik 1 – Sulltan Jaho, duke parë se tashmë përpjekjet e tij janë venitur, i drejtohet princit të Toskanës duke i blatur përpjekjet e tij të fundit nëqoftëse ai princ do të dojë ta marrë përsipër ndërmarrjen në Ballkan.

1628 prill 27 – Letër proteste e klerit të Shkodrës drejtuar në Romë, me të cilën ankohet kundër kryepeshkopit të Tivarit dhe kundër peshkopit të Zadrimës, në lidhje me çështjet e juridiksionit kishtar (REL. I/25)

1628 qershor 20 – Relacion i klerit të Shkodrës dhe besimtarëve të Barbullushit drejtuar Papës dhe Kongregacionit të Pr.F. për çështjen e kishës së Barbullushit (REL. I/26).

1628 qershor 20 – Letër e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar Kongregacionit të Pr.F. në lidhje me konfliktin që ai ka me kryepeshkopin e Tivarit për kishën e Barbullushit (REL. I/27).

1628 qershor 20 – Relacion i klerit të Shkodrës drejtuar Selisë Apostolike në lidhje me konfliktin për çështjen e kishës së Barbullushit (REL. I/28).

16 - 1628 gusht 31 – Nga një relacion i vizitës së bërë nga Benedikt Orsini në malet e Shkodrës: gjendja dhe mbishkrimi në kishën e manastirit të Shën Gjonit të zonës së Drishtit.

17 - 1629 tetor 12 – Venediku jep udhëzime që t'u lejohet raguzanëve nxjerrja e grurit nga Vlora, por vetëm për përdorim të tyre dhe t'u ndalohej dërgimi në vende të tjera.

1629 – Relacion i peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar Kongregacionit të Pr.F. në lidhje me vizitën e bërë në dioqezën e Shkodrës (REL. I/30).

1629 – Relacion i po atij mbi famullitë dhe çështje të tjera të dioqezës së vet të Lezhës (REL. I/31).

18 - para vitit 1630 – Një pasqyrë përmbledhëse e vendeve shqiptare që nuk i janë nënshtruar zotërimit turk me numrin përkatës të familjeve.

1630(?) – Tetë dëshmi të mbledhura kundër vikarit të përgjithshëm të Tivarit, D.Pjetër Samuelli, në lidhje me konfliktet që ai ka pasur me familjen Paskuali (REL. I/33).

19 - 1631/1632 – Lajme për shiun prej hiri që ka rënë në bregun lindor të Adriatikut ardhur nga shpërthimi i Vezuvit.

1632 shkurt 24 – Relacion i peshkopit të Zadrimës, Gjergj Bardhi, dhënë Kongregacionit të Pr.F. për vizitat dioqezane të viteve 1629-1631 (REL. I/34).

1632 mars 20 – Nga letra e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar një prelati në Romë, për çështje personale dhe për ankesat e popullsisë së Pultit kundër një prifti (REL. I/35).

1632 mars 20 – Përmbledhje nga një relacion i po atij në lidhje me përndjekjet e pësura prej priftit të Pëdhanës (REL. I/36).

20 - 1633 prill 1 – Venediku pengon ngarkesën e valanidheve në brigjet e Shqipërisë dhe të Moresë që të çohen në vende të tjera dhe jo të Venedikut.

21 - 1633 – Pjesë nga relacioni i Pjetër Mazrrekut ku, në mënyrë të veçantë, flitet për zonat malore të Shqipërisë së Veriut. Në fund edhe fjalorthi italisht-shqip.

1634 tetor 25 – Letër e Nikolla Nasakit drejtuar një prelati, me të cilën ankohet për veprimet e vikarit të Tivarit (REL. I/38).

22 - 1634 dhjetor 9 – Një grup misionarësh bëjnë dëshmi se nuk kanë mundur të hyjnë në Shqipëri sepse kanë ndeshur shumë kundërshtime ndërsa po prisnin në Raguzë. Prandaj, duke ua lënë vetëm dy misionarëve këtë detyrë, ata kthehen mbrapa.

23 - 1634 dhjetor 12 – Venediku jep urdhra që të pengohet shkuarja e ushtarakëve himariotë në shërbim të spanjollëve, siç ka ndodhur kohët e fundit me rreth 400 veta që kanë shkuar.

1634 – Relacion i peshkopit të Zadrimës, Gjergj Bardhi, për vizitën e bërë prej tij në malet e Dukagjinit, Pultit e Kelmendit (REL. I/39).

1634 – Pjesë nga relacioni i prefektit të misioneve në Shqipëri, P. Bonaventura nga Palacolo, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. ku bëhet fjalë për gjendjen në malet e Pultit (REL. II/1 – Shënim: Kjo pjesë është plotësuese e relacionit të vitit 1635, maj-qershor, fl. 16v-17; të shihet më tutje Dok. Nr. 27).

24 - 1635 maj 9 – P. Bonaventura nga Palacolo i shkruan një kardinali në Romë në lidhje me përvojat e para misionare të veta dhe të shokut të vet në misionin e Shqipërisë.

25 - 1635 maj 12 – P. Bonaventura nga Palacolo i shkruan imzot Ingolit në Romë rreth punës së vet dhe të shokut të vet në Shqipëri, në këto kohë të fillimit të misionit.

26 - 1635 maj 17 – P. Bonaventura nga Palacolo i shkruan imzot Ingolit në lidhje me vendosjen e misioneve në Zadrimë dhe me marrëdhëniet që ka me peshkopin e vendit, Gjergj Bardhin.

27 - 1635 maj-qershor – Relacion i P. Bonaventura nga Palacolo dërguar në Romë, në të cilin jepen hollësira për vendosjen e misioneve në Shqipëri dhe për veprën e misionarëve në këtë fillim të veprimtarisë së tyre. Flitet për vështirësitë e ndeshura, për nevojat që ato misione të funksionojnë mirë, për gjendjen e popullsisë, si të atyre që nuk i janë nënshtruar shfrytëzimit osman, si të atyre që i janë nënshtruar etj.

28 - 1636 shkurt 11 – Një grup klerikësh dhe shekullarësh dëshmojnë se famullitë e Mirditës, të cilat pretendohen nga peshkopi i Lezhës, përherë i kanë përkitur peshkopatës së Arbërisë.

29 - 1636 mars 24 – Dëshmi e disa famullitarëve të Mirditës në lidhje me përkatësitë juridiksionale të peshkopatës së Arbërisë.

1636 prill 19 – Letër e peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën trajton çështje të juridiksionit kishtar dhe të konfliktit ndërmjet tij dhe peshkopit të Lezhës (REL. II/2).

30 - 1636 maj 8 – Misionari fra Kerubino i shkruan peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, duke u shfajësuar se nuk mund të shkojë te ai peshkop, siç i është kërkuar, dhe duke i shpjeguar se ai vetë është dorëjashtë në konfliktin juridiksional ndërmjet Lezhës e Zadrimës.

31 - 1636, pas 8 majit – Benedikt Orsini proteston kundër mbledhjes që është bërë me urdhrin e kryepeshkopit të Tivarit me synim që të lëvizen kufijtë dioqezanë.

1636 qershor 4 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, drejtuar Kardinal Antonit, në lidhje me konfliktin për juridiksion ndërmjet peshkopit të Lezhës dhe atij të Arbërisë (REL. II/3).

32 - 1636 qershor 8 – Benedikt Orsini, në një shënim dërguar famullitarit të Ndërfandës, pohon se ka pëlqimin e Romës për sa ka bërë ai në ato vise.

33 - 1636 qershor 12 – Peshkopi i Arbërisë i referon Romës për çështjen e juridiksionit dioqezan dhe për ndërhyrjet e peshkopit të Lezhës.

1636 shtator 7 – Letër e peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, drejtuar imzot Macoldit, në të cilën tregon për pritjen që i kanë bërë me të arritur në seli dhe për nevojën që ka vendi që të ketë njerëz të ditur etj. (REL. II/4).

1636 shtator 8 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, drejtuar imzot Ingolit, për çështje të vizitës së tij baritore, për konfliktin që është në Shqipëri në lidhje me juridiksionin kishtar dhe për nevojën që të përgatitet kleri (REL. II/5).

1636 shtator 8 – Letër e po atij drejtuar Kongregacionit të Pr. F. po për konfliktin e juridiksionit kishtar ndërmjet dioqezave të Lezhës e të Arbërisë (REL. II/6).

1636 shtator 8 – Letër e peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën referon për arritjen e vet në seli dhe për nevojat e dioqezës së vet (REL. II/7).

1636 tetor 27 – Letër e peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën referon për arritjen e vet në seli dhe për pagesat që i është dashur të bënte për zotërit e vendit etj. Trajton edhe pretendimet e peshkopit të Lezhës në lidhje me juridiksionin kishtar (REL. II/8).

1636 nëntor/dhjetor – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën i referon për vizitën e bërë nëpër dioqezë dhe trajton çështje të ndryshme personale (REL. II/9).

1636 dhjetor 22 – Letër e peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën kërkon subsid, ankohet kundër peshkopit të Lezhës dhe tregon veprimtarinë e vet (REL. II/10).

1636 dhjetor 22 – Dëshmi e lëshuar prej peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, për të mbështetur kërkesat e priftit Gjon Bogdani, i cili dëshiron të ndërtojë një kishë (REL. II/11).

1636 dhjetor 31 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, drejtuar një prelati në Romë për disa çështje të administratës kishtare (REL. II/12).

1636 dhjetor 31 – Po ai shkruan në Romë për disa çështje të administratës dhe për juridiksionin kishtar (REL. II/13).

1636 dhjetor 31 – Po ai i shkruan Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me vizitën që ka bërë në dioqezën e vet të Serbisë (Kosovë) (REL. II/14).

1636 dhjetor 31 – Po ai jep një relacion drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me veprimet e padrejta të peshkopit të Lezhës dhe me konfliktin për kishën e Barbullushit (REL. II/15).

34 - 1636 – Një tjetër relacion i P. Bonaventura nga Palacolo në lidhje me ecurinë e veprimtarive misionare në Shqipëri, ashtu edhe në lidhje me luftat e zonave të lira malore të Veriut kundër ekspeditave të ushtrive të sanxhakbejlerëve.

35 - 1636(?) – Përmbledhje e një relacioni të peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, në lidhje me popullsitë malore e mundësinë për të marrë Lezhën, Shkodrën etj.

36 - 1636(?) – Prefekti i misionëve, P. Bonaventura nga Palacolo, i jep hollësira Papës për çështjet shpirtërore të vendeve të misionit duke fajosur peshkopët dhe klerin për shumë lëshime kundër normave katolike.

37 - 1637, fillim – Peshkopi i Zadrimës, Frang Bardhi, i jep përgjigje Komisarit Apostolik në lidhje me pretendimet e padrejta të peshkopit të Lezhës për juridiksionin e Blinishtit.

38 - 1637, fillim – Peshkopi i Zadrimës, Frang Bardhi, i shkruan Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me juridiksionin e dioqezës së Zadrimës dhe akuzon peshkopin e Lezhës për ndërhyrjen e tij.

1637 janar 20 – Letër e peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, drejtuar një prelati në Romë për disa çështje të administratës kishtare (REL. II/16).

39 - 1637 shkurt 8 – Letër e Frang Bardhit drejtuar imzot Ingolit. Trajton çështje të ndryshme dioqezane dhe, më në fund, lajmëron për kryengritjen e një pashe turk në Greqi, i cili kërcënon se do të pushtojë Shqipërinë.

40 - 1637 shkurt 8 – Letër e Frang Bardhit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me disa çështje dioqezane. Ndër të tjera lajmëron se ka përkthyer në gjuhën shqipe Dëshminë e Besimit dhe Rendin Sinodal.

1637 mars 7 – Letër e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar një prelati në Romë. Mbrohet kundër pretendimeve të kryepeshkopit të Tivarit në lidhje me kishën e Barbullushit (REL. II/19).

1637 prill 20 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në të cilën trajton çështje të veta dhe gjendjen në Zadrimë. Paraqet gjendjen e vet të vështirë ekonomike në selinë e tanishme të Tivarit dhe kërkon të zgjidhet çështja e kishës së Barbullushit (REL. II/20).

1637 maj 5 – Letër e peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, drejtuar një prelati në Romë. Porosit Dom Pjetër Samuelin. Trajton ndër të tjera çështjen e disa vendeve në kolegji për bashkëvendësat e vet dhe gjendjen e tij të vështirë ekonomike (REL. II/21).

41 - 1637 maj 9 – Letër e Frang Bardhit drejtuar Komisarit Apostolik. Nuk pranon ta takojë në Blinisht, por, nëse dëshiron të bisedojë, të vijë ai pranë tij.

42 - 1637 maj 22 – Frang Bardhi ia përsërit ftesën Komisarit Apostolik nëse ai dëshiron të bisedojë me të.

1637 maj 28 – Letër e Frang Bardhit drejtuar imzot Ingolit. Më parë trajton çështjen e Dom Simon Mesit dhe mbledhjen që është zhvilluar në Blinisht për juridiksionin kishtar. Pastaj interesohet për Gjergj Vladanjin që të pranohet në një prej kolegjeve të Romës. Flet edhe për çështjen e misionarëve dhe për vizitën që ai vetë po përgatitet të bëjë në Dukagjin (REL. II/22).

43 - 1637 maj 28 – Pjesë nga një relacion i gjatë i Komisarit Apostolik, Uskoviq, në lidhje me hetimet e bëra prej tij rreth pretendimeve juridiksionale të tre peshkopëve rivalë, por qartë del në këto hetime anësia e hetuesit i cili, në çdo rast, mbledh dëshmi në favor të pretendimeve të bashkatdhetarit të vet sllav, Benedikt Orsini.

1637 maj 29 – Letër e peshkopit të Arbërisë, Mark Skura, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me mbledhjen e Blinishtit dhe me veprimin e keq të arbitrazhit kryer prej Komisarit Apostolik Gjergj Uskoviq (REL. II/23).

44 - 1637 qershor – Pjesë nga relacioni i Frang Bardhit për vizitën e kryer prej tij në krahinën e Pukës: të dhëna për jetën politike, shoqërore e ekonomike.

45 - 1637 korrik 2 – Benedikt Orsini, me cilësinë e administratorit të dioqezës së Shkodrës, i shënon Abacinë e Shirqit Gjergj Uskoviqit që e ka merituar për shërbimet e tij.

46 - 1637 tetor 15 – Frang Bardhi dëshmon se popullsia e Barbullushit do për bari të vet kryepeshkopin e Tivarit, Gjergj Bardhi.

1637 tetor 20/nëntor – Relacion i kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, për vizitën e bërë në dioqezën e Tivarit (REL. II/25).

47 - 1637 tetor 31 – Frang Bardhi i kërkon Kongregacionit të Pr. F. që kryepeshkopi i Tivarit, Gjergj Bardhi, të detyrohet të largohet nga Zadrima dhe të qëndrojë në dioqezën e vet.

48 - 1637 – Mbishkrimi mbi varrin e Merkur Buas që gjendet në katedralen e Tarvizios.

rreth 1637 – Pasqyrë e ndërtuar prej kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, në lidhje me statistikën e banorëve katolikë në Serbinë e epër dhe në të poshtmen (Kosovë) (REL. II/27).

49 - 1638 mars 27 – Pjesë nga relacioni i misionarit fra Kerubino në lidhje me regjimin e privilegjuar të Zadrimës dhe me ekspeditën e Vuço Pashës mbi Kelmend.

1638 maj/gusht - Relacion i kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, për vizitën e bërë prej tij në famullitë e Shkodrës dhe të Zadrimës, po kështu edhe në kishën e Shën Kollit të Lezhës (REL. II/29).

50 - 1638 qershor – Pjesë nga relacioni i Frang Bardhit për vizitën që ai ka bërë në zonat malore kryengritëse ndaj turqve. Përveç gjërave të shërbimit shpirtëror, flitet këtu për gjendjen politike e shoqërore të atyre zonave dhe, më në fund, jepet relacioni për ekspeditën e fundit që ka kryer pasha i Bosnjes kundër Kelmendit.

1638 qershor – Letër e peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, drejtuar Papës, me të cilën kërkon subsidin meqë të ardhurat e dioqezës janë të pamjaftueshme (REL. II/31).

1638/1639 – Relacion i kryepeshkopit të Tivarit për vizitën e bërë prej tij në dioqezën e Tivarit dhe në atë të Serbisë (Kosovës) (REL. II/32).

1638 – Relacion i misionarit Françesk Leonardis për Serbinë (Kosovën) dhe Shqipërinë (REL. II/33).

51 - 1639 mars 17 – Përmbledhje e një letre të Frang Bardhit me të cilën trajton çështjen që të mësohet kleri vendas të shkruajë testamentet dhe që të rezervohet ndonjë vend për shqiptarët në kolegjet e Pr. F.

52 - 1639 prill 2 – Peshkopi i Lezhës dhe administrator i Shkodrës ankohet për disa priftërinj që mbajnë famulli duke u mbështetur në forcën e qeveritarëve.

53 - 1639 prill 2 – Po ai ankohet për pesë priftërinj që janë vendosur në dioqezën e Shkodrës “me krahun e turqve”.

54 - 1639 maj 21 – Një letër e fra Kerubinit drejtuar, me sa duket, eprorit të vet, Bonaventura nga Palacolo, me të cilën i jep llogari për misionet në Shqipëri.

55 - 1639 maj 27 – Andrea Bogdani i shkruan një prelati në Romë. Pas dy vjetësh që shërben në Kosovë, trajton disa çështje të shërbimit si famullitar.

56 - 1639 korrik 7 – Benedikt Orsini dëshmon për punën e mirë të misionarëve dhe vë në dukje falsitetin e akuzave se ata janë spiunët e princave europianë.

57 - 1639 shtator 14 – Fra Kerubini referon për burgosjen dhe për vështirësitë për t’u liruar për shkak të pangopësisë së qeveritarëve.

58 - 1639 shtator 23 – Po ai referon gjithnjë në lidhje me burgimin e vet e të dy shokëve, pa asnjë shpresë se do të mund të lirohen.

59 - 1639 tetor 28 – Po ai i shkruan imzot Ingolit në Romë duke e njoftuar se ai me shokët janë liruar më 6 tetor. Sidoqoftë, bën që frati i nisur prej tij të shkojë në Romë për të paraqitur nevojat e misioneve.

60 - 1639 tetor 28 – Po ai i referon Kongregacionit të Pr. F. se, me interesimin e pleqve të Zadrimës dhe me dorëzaninë e tyre, ai dhe shokët e tij të burgut kanë qenë liruar. Referon pastaj për konfliktin që kanë zadrिमorët me beun qeveritar në lidhje me propozimin se kush do të jetë xhabia etj.

61 - 1639 nëntor 6 – Frang Bardhi i shkruan një prelati në Romë për konfliktet e lindura ndërmjet misionarëve e turqve dhe jep hollësira për burgosjen e atyre misionarëve.

62 - 1639 nëntor 6 – Po ai, me një letër tjetër dërguar në Romë, trajton gjithnjë çështjen e burgosjes dhe të lirimit të fretërve. Pastaj kalon e flet për kërcënimet nga ana e turqve. Ankohet për ndërhyrjet e kryepeshkopit Gjergj Bardhi etj.

63 - 1640 para 3 shkurtit – Misionari Jacint nga Sospelo me nëntë pika analizon veprën misionare në Shqipëri.

64 - 1640 shkurt 3 – Përgjigjet që u jep Kongregacioni i Pr. F. nëntë kërkesave të P. J. nga Sospelo në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me ushtrimin e misioneve në Shqipëri.

65 - 1640 prill 12 – Misionari fr. Karlo dela Mirandola shkruan nga Kurbini. Flet për burgosjen e pësuar, flet mirë për veprën e peshkopit Mark Skura, kërkon disa gramatika për mësimin e djemve etj.

66 - 1640 prill 27 – Frang Bardhi, duke i shkruar një prelati në Romë, flet për mënyrën me të cilën, duke pësuar shpenzime e mundime, populli i Zadrimeës është i detyruar që, herë pas here, të dërgojë në Kostantinopol përfaqësues për të nxjerrë nga Porta ferpane për të penguar padrejtësitë e zotërve të rrethit. Flet pastaj për punët e veta dhe për mosmarrëveshjet që ka në mes të klerit.

67 - 1640 para qershorit – Relacion anonim, por shihet qartë se është shkruar nga dora e sekretarit që shkruan letra të tjera të firmosura prej Benedikt Orsinit me dorë të vet, ku jepet lista e disa pikave të akuzave me të cilat rëndohet Frang Bardhi.

68 - 1640 qershor – Një grup priftërinjsh dëshmon në favor të Frang Bardhit kundër akuzave që i drejtohen.

69 - 1640 korrik 11 – Letër e Gjergj Bardhit drejtuar një prelati në Romë. Gjatë kthimit prej vizitës së bërë në Romë, duke u gjendur në Raguzë, i kujton kërkesat e veta dhe e porosit të interesohet.

70 - 1640 korrik 26 - Letër e Frang Bardhit drejtuar një prelati në Romë. Trajton çështje të misioneve në Shqipëri. Kalon pastaj dhe flet se si zadrimorët nxjerrin ferpane në Kostantinopol kundër padrejtësive të zotërve të rrethit. Më në fund kritikon qëndrimin mospërfillës të fuqive europiane.

71 - 1640 shtator 23 – Letër e Frang Bardhit drejtuar një prelati në Romë. Mbrohet kundër akuzave që i bëhen nga armiqtë e tij. Veçanërisht ankohet për veprimet e abatit Nikollë Leka që është shkaku kryesor i shqetësimeve e konflikteve ekzistuese në Zadrimeë e gjetkë.

72 - 1640 tetor 10 – Letër e Frang Bardhit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Ankohet për sjelljen e padurueshme të Gjergj Bardhit i cili, ndër të tjera, ka qenë shkaku për skandalin në kishë në prani të besimtarëve dhe jobesimtarëve. Ndjekësit e ungjit-rival dhe armik e përndjekin, e kërcënojnë për vdekje dhe e akuzojnë të gjykatores e turqve që e dënojnë me gjoka të rënda etj. Kërkon një mjet shërimi të fortë.

73 - 1640 tetor 19 – Benedikt Orsini tregon si është zhvilluar grindja skandaloze ndërmjet Frang e Gjergj Bardhit në Zadrimeë.

74 - 1640 nëntor – Mark Skura, duke u gjetur në Raguzë, flet për sinodin e afërt shqiptar.

75 - 1640 nëntor – Copa të një letre të Frang Bardhit drejtuar një prelati në Romë. Parashtron rastet e përndjekjeve që i shkaktojnë armiqtë e tij.

76 - rreth 1640 – Në një letër drejtuar një prelati në Romë, Mark Skura bën një paraqitje të çrregullimeve që konstatohen në jetën e fretërve.

77 - rreth 1640 – Kryedhaku Françesk de Leonardis, në atmosferën e përpjekjeve për bashkimin e kishave, jep një paraqitje për jetën shembullore të mbretit Urosh, që ortodoksët e quajnë shenjt dhe që mundësisht të shpallet i tillë edhe nga ana katolike.

78 - 1641, para 29 janarit – Letër e Frang Bardhit me të cilën i referon Kongregacionit të Pr. F. për sjelljen e keqe të misionarëve si pasojë e së cilës ka qenë nevoja të paguheshin shuma të mëdha për të nxjerrë lirin e tyre nga burgu. Flet për shpenzimet që nevojiten për të nxjerrë nga Porta fermanet e nevojshme që t'u vihet fre padrejtësive të zotërve të rrethit, flet për taksën e re mbi verën etj.

1641 prill 19 – Relacion i peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, paraqitur Papës në lidhje me gjendjen në Zadrimë (REL. II/34).

79 - 1641 prill 19 – Pjesë nga relacioni i Frang Bardhit mbi Zadrimën dhe mbi vise të tjera të lidhura me të.

80 - 1641 maj 29 – Pjesë nga një letër e Gjergj Bardhit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në të cilën ankohet për nipin e vet Frangun i cili nuk i mban premtimet që i ka bërë për ta ndihmuar.

81 - 1641 korrik 9 – Po ai i shkruan një kardinali në Romë në lidhje me koncilin që duhet mbajtur në Shqipëri.

82 - 1641, para 22 gushtit – Frang Bardhi, me dorën e vet, dërgon kopjen e akuzave me të cilat rëndohet Nikollë Leka për keqbërjet e tij, ndër të cilat edhe nyja 12 që e fajëson për vdekjen e Pjetër Budit.

83 - 1641, rreth 22 gushtit – Një memorial i Frang Bardhit në nëntë pika, me të cilin, përveçse sqarohet përse është i nevojshëm largimi i Gjergj Bardhit nga Zadrima, flitet edhe për masa të tjera që duhen marrë për të ndrequr të pabindurit etj.

84 - 1641 gusht 22 – Frang Bardhi, i kthyer në Zadrimë nga udhëtimi i tij në Romë, referon për çrregullimet e shkaktuara në mungesë të tij nga Gjergj Bardhi dhe Nikollë Leka. Flet pastaj për bakshishin që i është dashur t'i jepte sanxhakbeut etj.

85 - 1641 gusht 29 – Benedikt Orsini i shkruan një prelati në Romë për hetimin që po përgatitet në lidhje me veprimtarinë e Nikollë Lekës dhe për atë që e quan njeri me hënë, Frang Bardhin.

86 - 1641 shtator 28 – Benedikt Orsini referon për grindjet që ekzitojnë ndërmjet peshkopit të Zadrimës, Frang Bardhi, dhe abatit, Nikollë Leka.

87 - 1641 tetor 22 - Prifti Gjergj Jubani referon për misionin e Grudës, etj.

1641 dhjetor 20 – Relacion i Mark Skurës drejtuar Kongregacionit të Pr. F. për vizitën që ka bërë në dioqezat e Shqipërisë Qendrore (REL. II/36).

1641/1642 – Relacion i Gjergj Bardhit për vizitën e bërë në Kosovë dhe vende të tjera përreth (REL. II/37).

88 - 1642 mars 25 – Prifti Gjergj Jubani referon për grindjet në Zadrimë.

89 - 1642, para 17 prillit – Procesverbali për zhvillimin e gjyqit në Kallmet në lidhje me akuzat kundër abatit Nikollë Leka.

90 - 1642 prill 17 – Në një përmbledhje që i është bërë letrës së Frang Bardhit del protesta që ai ka bërë në lidhje me zhvillimin e gjyqit mbi veprimtarinë e abatit Nikollë Leka.

91 - 1642 prill 29 – Prifti Gjergj Jubani referon për ecurinë e mbarë të misionëve.

92 - 1642 qershor 9(?) – Prifti Simon Mesi flet për dëmet që ka pësuar familja e vet dhe kërkon ndihmë.

93 - 1642 korrik 12 – Frang Bardhi, duke i shkruar një prelati në Romë, flet për përndjekjet që pëson nga ana e ungjit të vet, kryepeshkopit të Tivarit, me përkrahjen e abatit Nikollë Leka. I ka ardhur shpirti për të dalë dhe thotë se është i gatshëm të largohet, por më parë kërkon të bëhet drejtësi.

94 - 1642 korrik 23 - Kryepeshkopi i Tivarit, Gjergj Bardhi, ankohet për priftin e Shkupit i cili ka vënë peng plaçkat e kishës.

95 - 1642 korrik 23 – Gjergj Bardhi informon një prelat në Romë për vizitën e bërë në Kosovë dhe për shpërdorimet e priftit të Shkupit.

96 - rreth 1642 – Relacion, duket nga dora e Benedikt Orsinit, në lidhje me regjimin me të cilin qeveriset Zadrimea.

1643 janar 12 – Letër e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, drejtuar imzot Ingolit, me të cilën kërkon subsidin etj. (REL. II/38).

1643 shkurt 2 – Letër e po atij drejtuar një prelati në Romë, me të cilën kërkon që t'i caktohet një peshkop ndihmës dhe propozon fra Simon Sumën (REL. II/39).

1643 shkurt 2 – Po ai i shkruan imzot Ingolit për vështirësitë që i dalin në administrimin e dioqezës dhe pohon nevojën që të emërohet një peshkop i Kanovisë, propozon Simon Sumën (REL. II/40).

1643 shkurt 4 – Po ai i shkruan Kongregacionit të Pr. F. për të njejtën çështje (REL. II/41).

1643 qershor 10 – Po ai i shkruan një prelati në Romë për subsidin e vet dhe për nevojën që të emërohet një peshkop për Kanovinë (REL. II/42).

1643 gusht 15 – Urdhëresë e kryepeshkopit të Tivarit, Gjergj Bardhi, me të cilën shpall interdiktin për kishën e Shën Mërisë së Dejës sepse nuk e lejojnë që të meshojë aty dhe i mohohen të drejtat peshkopore (REL. II/43).

97 - 1643 gusht 29 – Gjergj Bardhi, duke i shkruar një prelati në Romë, ndër të tjera, kërkon që të caktohet për të drejtuar dioqezën e Zadrimës pasi ka vdekur Frang Bardhi.

98 - 1643 shtator 1 – Po ai, duke marrë administrimin e Zadrimës, lëshon një urdhëresë që secili të paguajë atë që i përket peshkopit.

1643 shtator 15 – Po ai i shkruan imzot Ingolit që të përpiqet t'i caktohet selia e Zadrimës pasi ka vdekur titullari (REL. II/46).

1643 tetor 16 – Letër e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, drejtuar imzot Ingolit. Lajmëron se turqit kërcënojnë se do ta shndërrojnë katedralen e Durrësit në fortesë, prandaj kërkon të holla për të shmangur këtë rrezik. Çek gjithnjë çështjen e emërimit të Simon Sumës (REL. II/47).

99 - 1643 tetor 16 - Kleri dhe pleqtë e Zadrimës i drejtohen Papës dhe Kongregacionit të Pr. F. që Gjergj Bardhi të kthehet për të drejtuar dioqezën.

1643 tetor 25 – Letër e Gjergj Bardhit drejtuar imzot Ingolit me të cilën trajton çështjen e emërimit të vet peshkop në Zadrinë dhe çështjen e dy priftërinjë që janë larguar nga famullitë përkatëse (REL. II/48).

1643 nëntor 16 – Letër e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, drejtuar Papës, me të cilën kërkon autorizimin që të shpëtojë meshtar një frat ndihmës (REL. II/49).

1643 dhjetor 18 – Letër e Gjergj Bardhit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. me të cilën kërkon gjithnjë largimin e vet nga selia e Tivarit dhe kthimin në dioqezë të Zadrinës (REL. II/50).

100 - 1643 – Venediku kërkon të pengojë marrjen e ushtarëve nga Shqipëria për forcat e Napolit.

1644 janar 31 – Letër e Gjergj Bardhit drejtuar imzot Ingolit. Trajton gjithnjë çështjen e transferimit të vet nga Tivari në Zadrinë. Kërkon subsid meqë është zi e madhe prej tre vjetësh. Flet edhe për disa priftërinj rebelë etj. (REL. II/51).

1644 shkurt 2 – Letër e Mark Skurës drejtuar imzot Ingolit me të cilën propozon që si peshkop i Pultit të caktohet françeskani Aleksandër Luçi (REL. II/52).

101 - 1644 mars 20 – Letër e Andrea Bogdanit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në të cilën flet për gjendjen shpirtërore në Kosovë.

1644 mars 29 – Letër e Gjergj Bardhit drejtuar vikarit të dioqezës së Shkodrës në lidhje me rregullimin e juridiksionit ndërmjet dioqezave të Shkodrës e Zadrinës (REL. II/53).

1644 prill 15 – Letër e po atij drejtuar Kongregacionit të Pr. F. me të cilën kërkon që të lihet në dioqezën e Zadrinës meqë ka hequr dorë nga selia e Tivarit (REL. II/54).

1644 prill – Letër e po atij drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me nevojën e shërbimit fetar në malet e Dukagjinit (REL. II/55).

1644 prill – Letër e po atij drejtuar imzot Ingolit. Flet për administrimin që ushtron në Zadrinë dhe në Serbi(Kosovë). Në Zadrinë ka zi prandaj kërkon subsid (REL. II/56).

1644 maj 2 – Letër e po atij drejtuar imzot Ingolit. Flet gjithnjë për transferimin e vet nga selia e Tivarit në atë të Zadrinës (REL. II/57).

1644 maj 2 – Letër e po atij drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Gjithnjë për çështjen e transferimit të vet nga selia e Tivarit në atë të Zadrinës (REL. II/58).

1644 maj 2 – Letër e po atij drejtuar imzot Ingolit. Parashtron kushtet me të cilat është i gatshëm ta lëshojë selinë e Tivarit në favor të Leonardisit (REL. II/59).

1644 qershor 10 – Letër e po atij drejtuar imzot Ingolit ku flet për administrimin e dioqezës së Serbisë(Kosovës) dhe të Zadrinës (REL. II/60).

1644 qershor 10 – Letër e po atij drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Referon për punën e zhvilluar në Zadrinë dhe për marrëdhëniet që gjithnjë mban me dioqezën e Serbisë(Kosovës) (REL. II/61).

1644 korrik 15 – Letër e po atij drejtuar imzot Ingolit. Flet për ngushticën e vet ekonomike dhe për administrimin e Zadrinës. Flet për çështjet misionare, për peshkopin e Lezhës dhe për administrimin që ai vetë ushtron gjithnjë në Serbi(Kosovë) (REL. II/62).

1644, pas – Relacion i kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, për vizitën e bërë në dioqezat e Shqipërisë Qendrore (REL. II/63).

102 - 1645 shtator 20 – Pjesë e letrës që Martin Turra i drejton Papës, në të cilën flet për dy të burgosur shqiptarë të torturuar dhe të ngulur në hu në Kostantinopol.

1645 – Relacion i kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, për vizitat e jashtëzakonshme të bëra në dioqezat e veta (REL. II/64).

103 - 1646 prill 20 – Martin de Turra lajmëron Papën për përgatitjet e turqve për të sulmuar Zarën, Kotorrin etj.

104 - 1646 shtator 4 – Po ai lajmëron se edhe sanxhakbeu i Shqipërisë do të sulmojë Buduen dhe Kotorrin.

105 - 1647 nëntor 14 – Nga Parisi ku jep mësim filozofie, Gjergj Vladanji i shkruan një miku duke e porositur t'u thotë shqiptarëve të mos u besojnë venedikasve dhe të mos ua lëshojnë në dorë fortesat që do të mund të çliroheshin.

1648 maj 27 – Dëshmi e prefektit të misioneve në Shqipëri, fra Kerubino, për pamundësinë e peshkopit të Zadrimës për t'u kthyer në Shqipëri (REL. II/66).

106 - 1648 maj 28 – Kryepeshkopi i Ohrit, Rafael Levakoviqi, nga Zara shkruan për vështirësitë që ndesh për të shkuar në selinë e vet. Flet për rrjedhimet që do të sjellë lufta ndër popullsitë në kryengritje dhe për gjendjen e rëndë e për ngushticat në të cilat jetojnë popullsitë malore.

1648 qershor 29 – Dëshmi e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, në të cilën thuhet se asnjë klerik nuk mund të hyjë në Shqipëri në këtë kohë lufte (REL. II/67).

107 - 1648 gusht 12 – Senati venedikas vendos të organizohet një ekspeditë në Shqipëri nën udhëheqjen e Sulltan Jahjas.

108 - 1648 shtator 8 – Gjo Mikel Pjeruçi i shkruan vëllait të tij për pjesëmarrjen e kryepeshkopit të Ohrit në lëvizjet kryengritëse në Shqipëri.

109 - 1648 shtator 15-20 – Letër e Sulltan Jahjas drejtuar Pjeruçit. Flet për takimin që ka pasur në Zara me peshkopin e Zadrimës, i dërguar prej popullsisë, dhe flet gjithashtu për gjendjen e favorshme në Shqipëri për kryengritjen e armatosur.

110 - 1648 shtator 28 – Letër e J. Pjeruçit drejtuar Dogjes dhe Senatit të Venedikut në të cilën flet për ekspeditën e Sulltan Jahjas drejtuar në Shqipëri.

111 - 1648 tetor 3 – Senati venedikas porosit Proveditorin e Përgjithshëm në Dalmati e Shqipëri që të shqyrtojë mundësinë për të mbështetur ekspeditën e kryesuar nga Sulltan Jahja.

112 - 1648 tetor 3 – Vendim i Senatit venedikas në lidhje me interesimin që duhet pasur për ekspeditën e Sulltan Jahjas.

113 - 1648 tetor 30 – Letër e fratit Gabriel Korreis drejtuar një prelati. Aty flitet për gjendjen e favorshme për luftën dhe për shqiptarët që janë të gatshëm të ngrihen kundër Sulltanit.

114 - rreth 1648 – Copa nga Historia e G. Bruzonit, ku flitet për veprime të ndryshme duke paraqitur gjendjen kryengritëse në Shqipëri gjatë luftës veneto-turke.

115 - 1649 shkurt 26 – Letër e peshkopit të Zadrimës, fra Simon Suma, ndoshta drejtuar S.Jahjas. E lajmëron se Meduni është marrë prej malësorëve të Kelmendit dhe për sulmin e bërë mbi Shkodrën nga ana e 7.000 kryengritësve të udhëhequr prej kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura.

1649 prill 10 – Letër e Mark Kryeziut drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me pamundësinë që të hyhet në Shqipëri dhe me persekutimet që ushtrohen aty (REL. II/68).

1649 maj 1 – Dy peshkopët, i Shkodrës dhe i Zadrimës, lajmërojnë Kongregacionin e Pr. F. për pamundësinë që të kthehen në selitë e tyre përkatëse (REL. II/69).

1649 maj 9 – Letër e vikarit të Budues, Gjon Markoviq, drejtuar Kardinal Kaponit, me të cilën kërkon lejen që të shugurojë priftërinj para se të mbushin moshën e caktuar (REL. II/70).

1649 qershor 15 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar sekretarit të Kongregacionit të Pr. F. Trajton shërbimin e vet për çështjen e misionëve dhe të misionarëve në Shqipëri (REL. II/71).

1649 qershor 24 – Vikari i Shkodrës, Gjergj Vladanji, i shkruan një prelati në Romë për përpjekjet që ka bërë për të mundur të hyjë në Shqipëri dhe si do ta zbatojë detyrën (REL. II/72).

1649 korrik 2 – Të parët e Tivarit i shkruajnë Kongregacionit të Pr. F. duke u ankuar për veprimet e këqija të kryepeshkopit të tyre, G. Bonaldi (REL. II/73).

1649 gusht 28 – Letër e vikarit të Tivarit, Anton Toma, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Ankohet për veprimet e kryepeshkopit Bonaldi (REL. II/74).

1649 shtator 1 – Letër e misionarit Jacint Sospelo drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me endjet e veta nëpër male dhe me persekutimet që pësojnë misionet në Shqipëri (REL. II/75).

1649 shtator 2 – Letër e kryepeshkopit të Tivarit, G. Bonaldi, drejtuar një prelati në Romë për të nxjerrë lejen që të shugurojë meshtarë para afatit të moshës së caktuar (REL. II/76).

1649 shtator 6 – Letër e misionarit të Zupës, Gjon Paskuali, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me veprimtarinë e vet dhe me besimtarët e rritit ortodoks (REL. II/77).

1649 shtator 20 – Letër e fra Donat nga Shpiçi drejtuar sekretarit të Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me veprimet e këqija të kryepeshkopit të Tivarit dhe për mundësinë që vetë shkruesi të kthehet në misionet e Shqipërisë (REL. II/78).

1649 dhjetor 7 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar Kardinal Kaponit në lidhje me një hartë gjeografike të Shqipërisë dhe jep një relacion mbi gjendjen e misionëve në Shqipëri (REL. II/79).

1649 dhjetor 17 – Françesk Bolica i shkruan sekretarit të Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me mundësinë për t'u kthyer misionarët në Shqipëri duke i futur nga ana e maleve (REL. II/80).

1649 dhjetor 19 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar Kardinal Kaponit në lidhje me mundësinë për t'i kthyer misionarët në Shqipëri duke i futur nëpërmjet maleve (REL. II/81).

1649 dhjetor 28 – Po ai i shkruan po atij për çështjen e hartës gjeografike të Shqipërisë dhe propozon për selinë e Ohrit Andrea Bogdanin (REL. II/82).

1649(?) – Letër e Gjergj Uskoviqit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Trajton endjet e veta për t'iu shmangur përndjekjeve, pas 20 vjet shërbimi misionar në Shqipëri, dhe kërkon t'i ruhet një vend në kolegji për nipin e vet (REL. II/83).

1649(?) – Dy peshkopët, i Shkodrës dhe i Zadrimës, i drejtohen Kongregacionit të Pr. F. për të nxjerrë subsidet për aq kohë sa do të gjenden në mërgim (REL. II/84).

1649(?) – Peshkopi i Shkodrës, Grigor Fasina, i kërkon Papës një seli tjetër peshkopore (REL. II/85).

1650 janar 8 – Bashkësia katolike e Tivarit ankohet pranë Kongregacionit të Pr. F. kundër kryepeshkopit që nuk ua lehtëson largimin, por i nxit të bëhen turq (REL. II/86).

1650 janar 10 – Letër e fra Donat Jeliq drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Duke dërguar një nip në kolegji porosit të mos i lejohet kryepeshkopit të Tivarit që të kthehet në seli. Ai vetë do të qëndrojë në Raguzë derisa të marrë urdhrin për t'u kthyer në Shqipëri (REL. II/87).

116 - 1650 shkurt 5 – Një mjek dalmatin ofrohet të përhapë murtajën në ushtrinë turke duke përdorur kësulata shqiptare.

1650 mars 7 – Relacion i Jacint nga Sospelo dhe Benedikt Trevizanos drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në lidhje me misionet në Shqipëri dhe mënyrën si mund të rivendoseshin (REL. II/88).

1650 prill 3 – Letër e fra Donat Jeliq drejtuar një prelati në Romë. Porosit që t'i caktohet një seli tjetër kryepeshkopit të Tivarit etj. (REL. II/89).

1650 prill 23 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar Kardinal Kaponit. Propozon që selia e Ohrit t'i caktohet Gjergj Vladanajt dhe të pezullohet propozimi i mëparshëm për Andrea Bogdanin (REL. II/90).

1650 qershor 10 – Prefekti i misioneve në Shqipëri, Jacint nga Sospelo, lëshon një dëftesë për disa objekte që ka marrë nga sekretari i Kongregacionit të Pr. F. (REL. II/91).

1650 qershor 12 – Letër e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në të cilën flet për kërcënimin e turqve që duan ta shndërrojnë selinë e Kurbinut në fortesë (REL. II/92).

1650 qershor 12 – Po ai i shkruan po Kongregacionit të Pr. F. duke porositur të dërguarin e vet në Romë, D. Nikolla Korpeni, dhe e paraqet të denjë për t'u emëruar peshkop i Arbërisë (REL. II/93).

117 - 1650 korrik 3 – Letër e Pjetër Bogdanit drejtuar Kardinal Kaponit me të cilën nxjerr në pah meritat e ungjit të vet, Andrea Bogdani, dhe kërkon që ky të emërohet kryepeshkop i Ohrit.

1650 korrik 4 – Fra Donat Jeliqi paraqet mundësitë dhe pengesat që ndesh për t'u kthyer në mision në Shqipëri (REL. II/94).

1650 korrik 7 – Letër e fra Gjon Krizostomit nga Gallata drejtuar një kardinali. Nuk pranon të kthehet në misionin e mëparshëm në Shqipëri (REL. II/95).

1650 korrik 8 – Letër e peshkopit të Lezhës, Benedikt Orsini, drejtuar një kardinali. Tregon për endjet e veta nëpër male dhe fajëson misionarët për përndjekjet që ndodhin në Shqipëri (REL. II/96).

118 - 1650 korrik 22 – Letër e Pjetër Bogdanit drejtuar një prelati në Romë me të cilën propozon emërimin e ungjit të vet në selinë kryepeshkopore të Ohrit.

1650 korrik 23 – Letër e kryepeshkopit të Pizës drejtuar Kardinal Kaponit. Jep informata për Gjergj Vladanjin që është propozuar për selinë e Pultit ose të Ohrit (REL. II/97).

1650 korrik 23 – Informacioni i dhënë për Gjergj Vladanjin (REL. II/98).

1650 korrik 25 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar Kardinal Kaponit. Porosit t'i shënohet subsidi Mark Skurës i cili kërcënohet prej turqve sepse ka marrë pjesë në luftime (REL. II/99).

1650 korrik 30 – Një grup tivarasish i kërkon Kongregacionit të Pr. F. që të shënohet kryepeshkop i tyre fra Donat Jeliqi (REL. II/100).

1650 shtator 24 – Letër e Françesk Bolicës drejtuar Kardinal Kaponit. Flet për vështirësitë që të futen misionarët në Shqipëri (REL. II/101).

1650 tetor 2 – Prefekti i misioneve, J. nga Sospelo, i shkruan Kardinal Kaponit. Tregon mënyrën si të rivendosen misionet në Shqipëri etj. (REL. II/102).

1650 nëntor 4 – Fra Donat Jeliqi i paraqet Kongregacionit të Pr. F. pamundësinë që misionarët e huaj të nxjerrin lejen për t'u futur në Shqipëri. Për selinë e Tivarit duhet që të jetë një vendas (REL. II/103).

1650(?) – Pesë kërkesa te prefektit të misioneve në Shqipëri drejtuar Kongregacionit të Pr. F. në mënyrë që të mund të vazhdohet vepra misionare (REL. II/104).

1650(?) – Tetë kërkesa të prefektit të misioneve në Shqipëri drejtuar Kongregacionit të Pr. F. që të vazhdohet vepra misionare (REL. II/105).

1650(?) – Lutje e fra Xhuzepe del Akuila drejtuar një kardinali ku kërkon emërimin e vet në selinë e Pultit (REL. II/106).

1650(?) – Lutje e Nikollë Korpenit drejtuar Kongregacionit të Pr. F. për të kërkuar subsidin dhe emërimin e vet në mision (REL. II/107).

1650(?) – Tjetër lutje e Nikollë Korpenit për të nxjerrë subsidin dhe sende të tjera (REL. II/108).

1650(?) – Fra Simon Suma, peshkop i Zadrimës, i kërkon Kongregacionit të Pr. F. që të emërohet kryepeshkop i Ohrit dhe selia e Zadrimës t'i shënohet Andrea Bogdanit (REL. II/109).

1650(?) – Letër e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, drejtuar një kardinali. Paraqet pamundësinë që të mbahet dioqeza, shkolla etj. nëse nuk do t'i shënohet provizioni (REL. II/110).

1650(?) – Mark Skura i kërkon Kongregacionit të Pr. F. disa objekte për të celebruar etj. (REL. II/111).

1650(?) - Po ai i kërkon po atij subsidin (REL. II/112).

1650(?) – Pro-memorie e peshkopit të Zadrimës, Simon Suma, për të nxjerrë disa kompetenca (REL. II/113).

1650(?) - Relacion i priftit të Prizrenit, Grigor Mazrreku, për gjendjen e famullisë së vet (REL. II/114).

119 - mesi i shek. XVII – Pjesë nga relacioni i misionarit Fr. Anxhelo nga Bergamo mbi gjendjen në Shqipëri.

120 - 1651 janar 12 – Prefekti i misioneve në Shqipëri, fra Jacint nga Sospelo, i referon Kongregacionit të Pr. F. si ka qenë e mundur të futen përsëri misionarët

në Kelmend dhe se si ata janë pritur edhe në vendet e tjera prej nga janë larguar për shkak të luftës.

121 - 1651 janar 20 – Misionari D. Pjetër Goeti (Geci?) i referon Kongregacionit të Pr. F. si ia ka dalë ai vetëm, pas shumë endjeve, të rivendoset në vendin e tij të punës në dioqezën e Tivarit, në saje të miqësisë që ka me sanxhakbeun. Thotë se peshkopët dhe fretërit kanë qenë shkaku i përndjekjeve etj.

122 - 1651 shkurt 2 – Fra Jacint nga Sospelo i referon Kongregacionit të Pr. F. si ka vepruar e vepron Kalorësi Bolica për të futur misionarët në Shqipëri. Ata që kanë shkuar në Kelmend kanë kaluar nëpër Liqenin e Shkodrës. Dy të tjerë janë tashmë në Kurbin. Është nevoja për të tjerë.

123 - 1651 shkurt 11 – Prifti shqiptar, Mark Kryeziu, duke iu referuar përndjekjes që kanë pësuar besimtarët shqiptarë gjatë luftës së fundit, thotë se është i gatshëm të shkojë për ndihmë dhe kërkon të emërohet vizitator apostolik në Shqipëri.

124 - 1651 mars 2 – Një grup priftërinjsh të Zadrimës, duke i referuar Kongregacionit të Pr. F. si është dëbuar peshkopi i tyre, kërkon që ky peshkop të caktohet në një seli tjetër të jashtme sepse nuk mund të kthehet më, kurse në Zadrimë të caktohet një peshkop i ri.

125 - 1651 mars 14 – Peshkopi i Shkodrës lëshon një deklaratë për kolegun e tij të Zadrimës, me të cilën vërteton se ai peshkop është dëbuar prej zotërve të vendit dhe prandaj nuk mund të kthehet më në seli.

126 - 1651 mars 14 – Një deklaratë e njëjtë, po për peshkopin e Zadrimës, lëshohet edhe prej kryepeshkopit të Tivarit.

127 - 1651 mars 25 – Kryepeshkopi i Pizës i jep informatë shumë të mirë Kardinal Kaponit për D. Mark Kryeziun dhe pohon nevojën e një vizitatori për Shqipërinë, edhe pse dyshon për mundësinë e hyrjes në rrethanat e vështira aktuale.

128 - 1651 prill 15 – Në emër të popullsisë së Pastroviqit, i jepet Kongregacionit të Pr. F. një dëshmi që lavdëron veprën e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, i cili, në këto kohë të vështira, ka qëndruar dhe qëndron i patundur e i fuqishëm përballë vështirësive. Prandaj kërkohet që të ndihmohet me subsid.

129 - 1651 prill 17 – Mark Skura, duke i shkruar në Romë Kardinal Kaponit, mbron veprën e vet e për këtë kërkon shpërblim.

130 - 1651 maj 1 – Peshkopi i Shkodrës, Grigor Fasina, deklaron se ka marrë veshjet pontifikale.

131 - 1651 maj 12 – Letër e fra Jacint nga Sospelo drejtuar një kardinali. Justifikohet pse nuk ka shkuar ai vetë në Shqipëri. Kelmendi nuk bindet t'ia dorëzojë misionarët sanxhakbeut të Shkodrës. Peshkopi i Lezhës kërcënon me shkishërim atë që do të pranonte misionarët. Kryepeshkopi i Durrësit nuk do misionarë të tjerë dhe shkruan se është në veprim një aksion i zotërve për të islamizuar masat fshatare.

132 - 1651 maj 16 – Dom Pjetër Geci porosit pranë Kongregacionit të Pr. F. një të ri tivaras, të quajtur Marin, i cili shkon në Romë për t'u bërë meshtar.

133 - 1651 qershor 27 – Andrea Bogdani falënderon sepse është emëruar kryepeshkop i Ohrit.

134 - 1651 korrik – Fra Jacinti nga Sospelo mbron veprimtarinë e misionarëve në Shqipëri kundër akuzave që u bëhen prej klerit shqiptar dhe kërkon drejtësi.

135 - 1651 gusht 5 – Letër e Mark Kryeziut drejtuar Kongregacionit të Pr. F. me të cilën kërkon një subsid vjetor që të mund të veprojë në Shqipëri. Gjithashtu kërkon një certifikatë që të dëshmojë se ai është dërguar nga Roma e jo nga vende të dyshimta për turqit.

136 - 1651 gusht 5 – Letër e po atij drejtuar një kardinali po për atë çështje.

137 - 1651 gusht 5 – Peshkopi i Pizës i shkruan një kardinali në Romë duke i përsëritur informatat e mira të dhëna nga ai edhe më parë për D. Gjergj Vladanjin që të emërohet peshkop i Lezhës.

138 - 1651 gusht 16 – Letër e fra Jacint nga Sospelo drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Pret meshtarë për t'i shpërndarë nëpër misionet. Kërkon drejtësi kundër shpifjeve dhe që të sqarohet kalorësi Bolica i cili nuk don të financojë misionin e Lusicës.

139 - 1651 gusht 31 – Letër e Andrea Bogdanit drejtuar një prelati në Romë. Shqyrton shkaqet e konfliktit që ka lindur ndërmjet tij dhe peshkopit të Prizrenit për çështje të selive përkatëse.

140 - 1651 shtator 30 – Letër e Mark Kryeziut drejtuar një kardinali. E falënderon se e ka caktuar vizitator apostolik në Shqipëri dhe se ia ka shtuar subsidin. Kërkon letrat patente për të ushtruar detyrën e vet dhe lejen për të marrë disa objekte kishtarë të depozituara në Venedik dhe që i përkasin peshkopit të Shkodrës.

141 - 1651 nëntor 29 – Andrea Bogdani dërgon në Romë nipin e tij, Pjetrin, për të marrë provizionin e vet.

142 - 1651 dhjetor 3 – Andrea Bogdani, nga Raguza, me një letër drejtuar një kardinali, përcjell nipin e vet, Pjetrin, që shkon aty për të ndërhyrë në favor të tij.

143 - 1651 dhjetor 3 – Letër e Andrea Bogdanit nga Raguza drejtuar Kongregacionit të Pr. F.. Falënderon për emërimin si kryepeshkop i Ohrit, kërkon subsid etj. dhe propozon për seli të vetën qytetin e Prishtinës.

144 - 1651 – Letër e vikarit, Mark Babiq, drejtuar Kongregacionit të Pr. F.. Bën një paraqitje të konfliktit që ka lindur ndërmjet peshkopit të Prizrenit, Sojmirovit, dhe kryepeshkopit të Ohrit, Andrea Bogdani, në lidhje me selinë kryepeshkopore dhe me juridiksionet përkatëse.

145 - 1651(?) – Provinciali i françeskanëve të Shqipërisë i kërkon Kongregacionit të Pr. F. që të mund të marrë në Napoli të hollat që mbreti i Spanjës i ka caktuar për veshjen e fetërve dhe që të mund ta marrë edhe në të ardhmen këtë ndihmë.

146 - 1651(?) – Kryedhaku Andrea Jubani flet për shërbimin e vet misionar që ka zhvilluar në malet e Dukagjinit dhe flet për humbjet e pësuar për shkak të zotërve të vendit. Tani ai gjendet në Zadrimë dhe kërkon të ndihmohet.

147 - 1651(?) – Pjetër Bogdani i kërkon një kardinali që të shënohet në misionin e Gashit e t'i caktohet një ndihmë për udhëtimin dhe për të paguar borxhin në të cilin ka hyrë për të bërë petkat e veta kur ka dalë nga kolegji.

148 - 1651(?) – Po për atë çështje, Pjetër Bogdani i drejtohet edhe Kongregacionit të Pr. F.

149 - 1651(?) – Kryepeshkopi i Durrësit, Mark Skura, duke kujtuar punën e vet të kryer me përpikmëri, i kërkon Kongregacionit të Pr. F. t'ia dërgojë provizionin që i është caktuar qysh më 1647 dhe t'ia dërgojë vit për vit, përndryshe do të detyrohet të largohet nga selia e vet.

150 - 1651(?) – Mark Skura, duke i kujtuar Kongregacionit të Pr. F. vuajtjet e pësuar në ushtrimin e detyrës së vet, kërkon që të ndihmohet.

151 - 1651(?) – Peshkopi i Zadrimës, fra Simon Suma, duke u gjetur në Romë në mërgim, i dëbuar nga selia e vet, i kërkon Kongregacionit të Pr. F. që të ndihmohet për t'u mbajtur gjallë.

152 - 1651(?) – Peshkopi i Shkodrës, fra Grigor Fasina, duke u gjetur në nevojë të fundit, i dëbuar nga selia e vet, i kërkon Kongregacionit të Pr. F. provizionin vjetor që i qe caktuar kur qe emëruar peshkop.

153 - rreth 1651 – Përshkrim gjeografiko-historik i mbretërisë së Serbisë (Kosovë etj.) dhe krahinave të tjera përreth nga një anonim.

154 - rreth 1651 – Listë e vendeve të dioqezës së Serbisë (Kosovës) me banorët katolikë dhe famullitarët përkatës.

155 - 1652 maj 22 – Pjesë e një letre të Andrea Bogdanit drejtuar një kardinali. Pasi e falënderon për ato që i ka dërguar me nipin Pjetër, premtan se do të punojë për të përpiluar një hartë gjeografike të dioqezës së vet.

156 - 1652 maj 25 – Andrea Bogdani proteston kundër synimit për të emëruar peshkop në Shkodër një dalmatin.

157 - 1652 korrik 19 – Letër e Mauricit, birit të Sulltan Jahjas, drejtuar Senatit të Venedikut me të cilën lajmëron se peshkopi i Zadrimës është i gatshëm ta përkrahë për një ekspeditë në Ballkan.

158 - 1652 shtator 28 – Letër e Mark Skurës nga Kurbini drejtuar Kongregacionit të Pr. F. Propozon që Kalorësi Bolica, tashmë i mplakur, të zëvendësohet me nipin, Françesk Bukia. Pastaj kërkon lejen që Françesku të martohet me të bijën e ungjit të vet.

159 - 1652 shtator 28 – Po ai Mark Skura, së bashku me vikarin e vet, po për këtë çështje i shkruajnë një kardinali në Romë.

160 - 1652 tetor 26 – Një grup misionarësh të Shqipërisë Qendrore lëshon një deklaratë që vërteton kryerjen e veprimtarive baritore nga ana e kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura.

161 - 1652 tetor 26 – Letër e Mark Skurës drejtuar një prelati në Romë me të cilën i lutet t'ia dërgojë provizionin që i është caktuar nga Kongregacioni i Pr. F.

162 - 1652(?) – Dy peshkopët, i Shkodrës dhe i Zadrimës, të strehuar në Romë, kërkojnë prej Kongregacionit të Pr. F. mantelin që të mund të marrin pjesë në celebrimet.

163 - 1653 janar 20 – Andrea Bogdani me Sojmiroviqin i shkruajnë Kongregacionit të Pr. F. se në Kosovë nuk ka vend për dy prelatë.

164 - 1653 janar 26 – Letër e Mark Skurës drejtuar Kongregacionit të Pr. F., me të cilën, duke lavdëruar veprën e Kalorësit Bolica për përkrahjen e misionëve në Shqipëri dhe duke propozuar zëvendësimin e tij me të nipin, Françesk Bukia, kërkon që ky i fundit të çlirohet nga pengesa e farefisnisë që të mund të martohet me të bijën e Bolicës.

165 - 1653 mars 7 – Andrea Bogdani nga Montenovo i shkruan një kardinali duke u treguar i penduar se më parë ka shkruar për pamundësinë e qëndrimit të dy prelatëve në Kosovë.

166 - 1653 prill 12 - Letër e Mark Skurës, kryepeshkop i Durrësit, drejtuar Kongregacionit të Pr. F. me të cilën kërkon që t'i dërgohet provizioni që i është pezulluar për shkak të informatave të këqija.

167 - 1653 qershor 7 – Letër e Andrea Bogdanit drejtuar një kardinali. Ankohet se letrat që i drejtohen kapen rrugës prej rivalëve të tij. Premton se do të paraqesë arsyet e veta pranë Vizitatorit Apostolik siç i vihet porosi etj.

168 - 1653 nëntor 20 – Një deklaratë e lëshuar prej kryepeshkopit të Durrësit, Mark Skura, me të cilën vërtetohet se nëna e Mauricit, birit të Sulltan Jahjas, ka lindur në Kurbin dhe është pasardhëse e Kastriotëve.

169 - 1653 – Vizitatori Apostolik, Mark Kryeziu, i dërgon Kongregacionit të Pr. F. një relacion të parë për vizitën e bërë në dioqezat e Shqipërisë: ai kalon nëpër dioqezën e Prizrenit, pastaj shkon në Kelmend, në Grudë, në Mirditë dhe në dioqezën e Durrësit për të kaluar më në fund në Zadrimë. Referon edhe për misionet etj.

DOCUMENTI PER LA STORIA DELL'ALBANIA 1623 - 1653

Elenco dei documenti

Nota: I documenti, in ordine cronologico qui ricordati si presentano col numero progressivo oppure senza numero. **Col numero** – Sono i documenti riprodotti in questo volume. **Senza numero** – Sono ricordati i documenti da noi già pubblicati nella pubblicazione RELACIONE ecc. e che qui si elencano solo per il relativo riferimento e per il complemento dell'ordine cronologico.

***

1 - 1623 febbraio 1 – Domenico Andreassi, eletto vescovo di Shkodra, trovandosi in viaggio a Ragusa per venire alla sua sede, scrive al Cardinale Barberini informandolo dell'operato di Pietro Budi contro la venuta dei prelati stranieri e della sua morte avvenuta per annegamento.

1623 febbraio 28 - Lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta alla Congregazione di Pr.F., con cui annuncia la morte di Pietro Budi e raccomanda la nomina di un nuovo titolare per Zadrima (REL.I/7).

2 - 1623 marzo 8 – Domenico Andreassi, ricordando la morte di Pietro Budi, raccomanda che sia designato alla sede di Zadrima Giezzi Bardhi.

3 - 1623 marzo – Benedetto Orsini ci dà l'esatta data della morte per annegamento di Pietro Budi.

4 - 1623 aprile 21 – Nelle caratteristiche date al Papa su Giorgio Bardhi per la sua nomina a vescovo di Zadrima, vi è anche il sospetto della sua complicità per la morte di Pietro Budi.

1623 giugno 4 – Lettera del vescovo di Shkodra, Domenico Andreassi, diretta ad un prelado, con cui accompagna la sua relazione e la domanda di sussidio (REL.I/11).

1623 giugno 4 – Relazione del vescovo di Shkodra, Domenico Andreassi, diretta alla Congregazione di Pr.F. sulla visita da lui fatta nella propria diocesi (REL.I/12).

1623 luglio 1 – Lettera del Visitatore Apostolico, l'albanese Pietro Mazrreku, diretta ad un prelado, in cui tratta della sua visita in Bulgaria ed altrove ad annunzia la morte del vescovo di Sofia (REL.I/15).

5 - 1623 ottobre 25 - Domenico Andreassi, parlando delle difficoltà incontrate nella sua diocesi di Shkodra, ne dà la colpa al sinodo già fatto da Pietro Budi tendente ad impedire la nomina di prelati stranieri.

1623 ottobre 26 – Lettera di otto preti della diocesi di Shkodra diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alla difesa al loro vescovo (REL.I/15).

6 - 1623/1624 – Pietro Mazrreku, Visitatore Apostolico, informa che Prizreni e Shkupi sono città abitate in maggior parte da mussulmani albanesi. Poi riprova l'uso di nominare vescovi stranieri in Albania.

1624 gennaio 20 – Lettera dell'arcivescovo di Ragusa diretta al Cardinale Ludovisi in merito alla somma di denaro rimessagli a conto di Pietro Mazrreku (REL.I/17).

7 - 1624 luglio 13 – Venezia dà disposizioni al regimento di Corfù per il commercio dei grani.

8 - 1624 settembre 27 – Venezia avvisa il Provveditore Generale in Dalmazia ed Albania sul progetto degli Spagnoli di prelevare soldati e di trasferire centinaia di famiglie dalmatine ed albanesi in Spagna nei luoghi che erano dei Mori.

9 - 1624 ottobre 13 – Il vescovo di Zadrima propone che sia aperta una scuola in Albania.

1624 - Estratto da una relazione del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, circa l'uccisione del prete albanese Don Marco Kishanji (REL.I/19).

1625 aprile 20 – Lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta ad un prelado in Roma, con cui si dispiace per lo smarrimento della sua relazione ed invia un'altra (REL.I/20).

1625 maggio 15 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Pietro Mazrreku, diretta ad un prelado in Roma, con cui giustifica le sue richieste di denari (REL.I/21).

1625 maggio 24 – Lettera di Benedetto Orsini ad un prelado in Roma. Riferisce su alcune questioni della propria diocesi di Lezha e si rammarica specialmente della condotta del vescovo Albanense, Giovanni Kolesi, e dei frati (REL.I /22).

1625 luglio 15 - L'arcivescovo di Tivari, Pietro Mazrreku, scrive alla Congregazione di Pr.F. chiedendo il sussidio per poter svolgere la visita della diocesi (REL.I/23).

10 - 1625 – Relazione del vescovo Albanense, Giovanni Kolesi, diretta alla Congregazione di Pr.F. sulla propria diocesi.

11 - 1626 aprile 11 – Il Senato veneto raccomanda al Provveditore di Cattaro che non venga impedito il trasporto dei grani che i Ragusini traggono dai porti d'Albania.

12 - 1626 giugno 23 – Il Senato veneto loda l'operato del Provveditore Generale in Dalmazia ed Albania d'aver provveduto in merito alla peste che dilaga in Albania.

13 - 1626 ottobre 15 – Nel Senato veneto viene proposto di facilitare la compra di panni da parte dei Ragusini che, altrimenti, li comprano altrove o ne traggono di contrabbando e li vendono poi a Durrës, Vlora ecc.

14 - 1627 giugno 25 – Il Senato veneto dispone che si prendano misure per fermare la raccolta di soldati albanesi ecc. per i reparti del duca di Valenstein.

15 - 1627 luglio 1 – Sultano Jahja, vedendo ormai svaniti i suoi tentativi, si rivolge al principe toscano offrendogli gli ultimi suoi sforzi se quel principe vorrà abbracciare l'impresa nei Balcani.

1628 aprile 27 – Lettera di protesta del clero di Shkodra diretta a Roma, con cui si lamenta contro l'arcivescovo di Tivari e contro il vescovo di Zadrima, in merito a delle questioni di giurisdizione ecclesiastica (REL.I/25).

1628 giugno 20 – Relazione del clero di Shkodra e dei parrochiani di Barbullushi diretta al Papa ed alla Congregazione di Pr. F. sulla questione della chiesa di Barbullushi (REL.I/26).

1628 giugno 20 – Lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta alla Congregazione di Pr.F. in riferimento al conflitto che egli ha con l'arcivescovo di Tivari in connessione alla chiesa di Barbullushi (REL.I/27).

1628 giugno 20 – Relazione del clero di Shkodra diretta alla Sede Apostolica in connessione al conflitto sulla questione della chiesa di Barbullushi (REL.I/28).

16 - 1628 agosto 31 - Da una relazione della visita fatta da Benedetto Orsini nelle montagne di Shkodra: la situazione e l'iscrizione sulla chiesa del monastero di S.Giovanni nella zona di Drishti.

17 - 1629 ottobre 12 - Venezia impartisce disposizioni perché sia lecito ai Ragusini di estrarre grani da Vlora, ma solo per uso proprio e sia loro impedito di portarli in altri paesi.

1629 - Relazione del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta alla Congregazione di Pr.F. sulla visita svolta nella diocesi di Shkodra (REL.I/30).

1629 - Relazione dello stesso, sulle parrocchie ed altre questioni della sua diocesi di Lezha (REL.I/31).

18 - prima del 1630 - Una tabella riassuntiva delle località albanesi non soggette al dominio turco ed il relativo numero delle famiglie.

1630(?) - Otto testimonianze raccolte contro il vicario generale di Tivari, D.Pietro Samuelli, in connessione ai conflitti da lui avuti con la famiglia Pasquali (REL.I/33).

19 - 1631/1632 - Notizie sulla pioggia di cenere caduta sulla costa orientale adriatica proveniente dall'eruzione di Vesuvio.

1632 febbraio 24 - Relazione del vescovo di Zadrima, Giorgio Bardhi, data alla Congregazione di Pr.F. sulle visite diocesane degli anni 1629-1631 (REL.I/34).

1632 marzo 20 - Estratto della lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta ad un prelato in Roma, per delle questioni personali e per le querele della popolazione di Pulti contro un prete (REL.I/35).

1632 marzo 20 - Riassunto di una relazione dello stesso trattante le persecuzioni compiute contro il prete di Pëdhana (REL.I/36).

20 - 1633 aprile 1 - Venezia proibisce il carico delle vallonie nella riva di Albania e Morea che siano destinate ad altri luoghi che non siano i veneziani.

21 - 1633 - Estratto della relazione di Pietro Mazrreku riguardante specialmente le zone montane dell'alta Albania. Alla fine: il dizionarietto italiano-albanese.

1634 ottobre 25 - Lettera di Nicola Nasaki diretta ad un prelato, con cui si lamenta degli operati del vicario di Tivari (REL.I/38).

22 - 1634 dicembre 9 - Un gruppo di missionari testimoniano di non aver potuto entrare in Albania per le numerose contrarietà incontrate mentre stavano a Ragusa in attesa. Quindi, lasciato a solo due missionari questo compito, tornano indietro.

23 - 1634 dicembre 12 - Venezia impartisce ordini perché venga impedita l'andata di gente himariota al servizio degli Spagnuoli, come ultimamente è avvenuto di un numero di circa 400 individui.

1634 - Relazione del vescovo di Zadrima, Giorgio Bardhi, sulla visita da lui fatta nelle montagne di Dukagjini, di Pulti e di Kelmendi (REL.I/39).

1634 - Estratto della relazione del prefetto delle missioni in Albania, Bonaventura Palazzolo, diretta alla Congregazione di Pr.F. in cui si parla della situazione nelle montagne di Pulti (REL. II/1 - Nota - L'estratto è parte integrante della relazione del 1635 maggio-giugno, f° 16v-17; vedasi in appresso il Doc. n° 27).

24 - 1635 maggio 9 - Il P.Bonaventura da Palazzolo scrive ad un cardinale di Roma in merito alle prime esperienze missionarie, fatte da lui e dal suo compagno, nella missione di Albania.

25 - 1635 maggio 12 - Il P. Bonaventura da Palazzolo scrive al monsignor Ingoli in Roma su quanto hanno operato in Albania, egli stesso ed il suo compagno, in questi inizi della missione.

26 - 1635 maggio 17 - Il P. Bonaventura da Palazzolo scrive a monsignor Ingoli in Roma in merito all'installazione delle missioni in Zadrime ed ai rapporti esistenti con il vescovo del luogo, Giorgio Bardhi.

27 - 1635 maggio-giugno - Relazione del P. Bonaventura da Palazzolo mandata a Roma in cui si danno particolari sull'installazione delle missioni in Albania e dell'operato dei missionari in questi inizi delle loro attività. Si tratta delle difficoltà incontrate, dei bisogni per il buon funzionamento, dello stato delle popolazioni sia di quelle non soggette allo sfruttamento degli ottomani che di quelle soggette ecc.

28 - 1636 febbraio 11 - Un gruppo di ecclesiastici e secolari testimoniano che le parrocchie di Mirdita, che vengono pretese dal vescovo di Lezha, sono sempre appartenute al vescovato di Arbëria (Albanense).

29 - 1636 marzo 24 - Costituito di alcuni parroci di Mirdita in merito alle appartenenze giurisdizionali del vescovato di Arbëria (Albanense).

1636 aprile 19 - Lettera del vescovo di Arbëria (Albanense), Marco Skura, diretta a monsignor Ingoli, in cui tratta delle questioni di giurisdizione ecclesiastica e del conflitto fra lui ed il vescovo di Lezha (REL. II/2).

30 - 1636 maggio 8 - Il missionario fra Cherubino scrive al vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, scusandosi di non poter recarsi da lui come è stato richiesto e spiegandogli la propria estraneità nel conflitto giurisdizionale fra Lezha e Zadrime.

31 - 1636, dopo l'8 maggio - Benedetto Orsini protesta contro l'avvenuta riunione tenutasi per ordine dell'Arcivescovo di Tivari mirante a smuovere i confini diocesani.

1636 giugno 4 - Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta al cardinale Antoni, circa il conflitto in merito alla giurisdizione fra il vescovo di Lezha e quello di Arbëria (Albanense) (REL. II/3).

32 - 1636 giugno 8 - Benedetto Orsini, in una nota inviata al parroco di Ndërfana, afferma di avere l'approvazione di Roma per quanto ha fatto in quelle parti.

33 - 1636 giugno 12 - Il vescovo di Arbëria (Albanense) riferisce a Roma sulla questione della giurisdizione diocesana sull'ingerenza del vescovo di Lezha (Alessiense).

1636 settembre 7 - Lettera del vescovo di Zadrime, Francesco Bardhi, diretta a mons. Mazzoldi. Narra dell'accoglienza ricevuta nel suo arrivo in sede e tratta della necessità che ha il paese di avere persone colte ecc. (REL. II/4).

1636 settembre 8 - Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta a mons. Ingoli, su delle questioni della sua vita pastorale, sopra il conflitto esistente in Albania circa la giurisdizione ecclesiastica e sulla necessità della preparazione del clero (REL. II/5).

1636 settembre 8 - Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta alla Congregazione di Pr.F. in cui tratta del conflitto in merito alla giurisdizione ecclesiastica fra le diocesi di Lezha e quella di Arbëria (Albanense) (REL. II/6).

1636 settembre 8 – Lettera del vescovo di Zadrime, Francesco Bardhi, diretta a mons. Ingoli, con cui riferisce del proprio arrivo in sede e tratta delle necessità della sua diocesi (REL. II/7).

1636 ottobre 27 – Lettera del vescovo di Arbëria (Albanense), Marco Skura, diretta a mons. Ingoli. Riferisce in merito al proprio arrivo in sede e agli sborsi che ha dovuto fare ai signori del paese ecc.; tratta pure delle pretese del vescovo di Lezha circa la giurisdizione ecclesiastica (REL. II/8).

1636 novembre/dicembre – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta a mons. Ingoli con la quale riferisce sulla visita fatta nella diocesi e tratta di varie necessità personali (REL. II/9).

1636 dicembre 22 – Lettera del vescovo di Arbëria (Albanense), Marco Skura, diretta a mons. Ingoli. Fa richiesta di sussidio, si lamenta contro il vescovo di Lezha e narra la propria attività (REL. II/10).

1636 dicembre 22 – Certificato del vescovo di Arbëria, Marco Skura, per sostenere la richiesta del prete Giovanni Bogdani, il quale vuole costruire una chiesa (REL. II/11).

1636 dicembre 31 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta ad un prelato in Roma su alcune questioni di amministrazione ecclesiastica (REL. II/12).

1636 dicembre 31 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta ad un prelato in Roma. Tratta alcune questioni di amministrazione e di giurisdizione ecclesiastica (REL. II/13).

1636 dicembre 31 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta alla Congregazione di Pr.F. in riferimento alla sua visita svolta nella diocesi di Serbia (REL. II/14).

1636 dicembre 31 – Lettera-relazione dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alle ingiuste azioni del vescovo di Lezha ed al conflitto riguardante la chiesa di Barbullushi (REL. II/15).

34 – 1636 – Un'altra relazione del P. Bonaventura da Palazzolo riguardante l'andamento delle attività missionarie in Albania, in connessione anche ai combattimenti delle zone libere montane del Nord contro le spedizioni degli eserciti dei sangiacchi.

35 – 1636(?) – Riassunto di una relazione del vescovo di Zadrime sulle popolazioni montane e sulla possibilità di prendere Lezha, Shkodra ecc.

36 – 1636(?) – Il prefetto delle missioni, P. Bonaventura da Palazzolo, dà al Papa delle particolarità circa le questioni spirituali dei luoghi della missione incolpando i vescovi ed il clero per le molte concessioni contro le norme cattoliche.

37 – 1637, principio – Il vescovo di Zadrime, Francesco Bardhi, risponde al Commissario Apostolico in merito alle ingiuste pretese del vescovo di Lezha sulla giurisdizione di Blinishti.

38 – 1637, principio – Il vescovo di Zadrime, Francesco Bardhi, scrive alla Congregazione di Pr.F. in merito alla giurisdizione della diocesi di Zadrime ed accusa il vescovo di Lezha per la sua ingerenza.

1637 gennaio 20 – Lettera del vescovo di Arbëria, Marco Skura, diretta ad un prelato in Roma. Tratta alcune questioni di amministrazione ecclesiastica (REL. II/16).

39 – 1637 febbraio 8 – Lettera di Francesco Bardhi diretta a mons. Ingoli. Tratta diverse questioni diocesane ed infine avvisa di una rivolta di un pascià turco in Grecia, il quale minaccia di occupare l'Albania.

40 – 1637 febbraio 8 – Lettera di Francesco Bardhi diretta alla Congregazione di Pr.F. relativamente ad alcune questioni diocesane. Fra l'altro annuncia di aver tradotto in albanese la Professione e l'Ordine Sinodale.

1637 marzo 7 – Lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta ad un prelado in Roma. Si difende contro le pretese dell'arcivescovo di Tivari riguardanti la chiesa di Barbullushi (REL. II/19).

1637 aprile 20 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, diretta alla Congregazione di Pr.F. in cui tratta delle cose sue e della situazione in Zadrime. Presenta inoltre la propria difficile situazione economica nell'attuale sede di Tivari e chiede sia risolta la questione della chiesa di Barbullushi (REL. II/20).

1637 maggio 5 – Lettera del vescovo di Zadrime, Francesco Bardhi, diretta ad un prelado in Roma. Raccomanda D.Pietro Samuelli. Tratta inoltre la questione di alcuni posti nel collegio per i propri paesani e narra la difficile sua situazione economica (REL. II/21).

41 – 1637 maggio 9 – Lettera di Francesco Bardhi diretta al Commissario Apostolico. Rifiuta d'incontrarlo a Blinishti e, se desidera trattare, che venga egli presso di lui.

42 – 1637 maggio 22 – Francesco Bardhi ripete l'invito al Commissario Apostolico se egli desidera trattare con lui.

1637 maggio 28 – Lettera di Francesco Bardhi diretta a mons. Ingoli. Tratta prima sulla questione di D.Simone Mesi e sulla riunione tenutasi a Blinishti per le questioni della giurisdizione ecclesiastica. Poi s'interessa di Giorgio Vladanji perché venga accolto in uno dei collegi di Roma. Tratta pure la questione dei missionari e parla della visita che si prepara a svolgere in Dukagjini (REL. II/22).

43 – 1637 maggio 28 – Estratti da una lunga relazione del Commissario Apostolico, Uscovich, in merito alle indagini da lui fatte circa le pretese giurisdizionali dei tre vescovi contendenti, ma in cui è evidente la parzialità dell'inquirente che, in ogni caso, riceve testimonianze in favore delle pretese del suo compatriota slavo, Benedetto Orsini.

1637 maggio 29 – Lettera del vescovo di Arbëria (Albanense), Marco Skura, diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alla riunione di Blinishti ed alla cattiva opera di arbitraggio del Commissario Apostolico, Giorgio Uscovich (REL. II/23).

44 – 1637 giugno – Estratti dalla relazione di Francesco Bardhi sulla sua visita fatta nella regione di Puka: dati sulla vita politica, sociale ed economica.

45 – 1637 luglio 2 – Benedetto Orsini, in qualità di amministratore della diocesi di Shkodra, assegna l'Abbazia di Shirqi a Giorgio Vscovich resosi benemerito per i suoi servizi.

46 – 1637 ottobre 15 – Francesco Bardhi testimonia che il popolo di Barbullushi vuole per proprio pastore l'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi.

1637 ottobre 20/novembre – Relazione dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, sulla visita fatta nella diocesi di Tivari (REL. II/25).

47 – 1637 ottobre 31 – Francesco Bardhi chiede alla Congregazione di Pr.F. che l'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, sia obbligato ad andarsene da Zadrima e faccia dimora nella sua diocesi arcivescovile.

48– 1637 – L'iscrizione sepolcrale per Mercurio Bua, esistente nella cattedrale di Tarvisio.

circa il 1637 – Prospetto compilato dall'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, in merito alla statistica degli abitanti cattolici nella Serbia superiore e quella inferiore, cioè in Kosovo (REL. II/26).

1638 febbraio 11-20 – Relazione dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, sulla seconda visita nella diocesi di Serbia inferiore (Kosovo) (REL. II/27).

49 – 1638 marzo 27 – Estratti dalla relazione del missionario frate Cherubino sul regime privilegiato di Zadrima e sulla spedizione di Vuço Pascià su Kelmendi.

1638 maggio/agosto – Relazione dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, sulla visita da lui fatta nelle parrocchie di Shkodra e di Zadrima così pure alla chiesa di San Nicola di Lezha (REL. II/29).

50 – 1638 giugno – Estratti dalla relazione di Francesco Bardhi sulla sua visita fatta nelle zone montane ribelli ai turchi. Oltre le cose inerenti al servizio spirituale, vi si parla della situazione politica e sociale di quelle zone ed infine si stende la relazione sulla recente spedizione condotta dal pascià di Bosnia contro Kelmendi.

1638 giugno – Lettera del vescovo di Zadrima, Francesco Bardhi, diretta al Papa, con la quale domanda il sussidio per essere insufficienti le entrate della diocesi (REL. II/31).

1638/1639 – Relazione dell'arcivescovo di Tivari sulla visita fatta da lui nella diocesi di Tivari ed in quella della Serbia (Kosovo) (REL. II/32).

1638 – Relazione del missionario Francesco Leonardis sulla Serbia (Kosovo) e sull'Albania (REL. II/33).

51 – 1639 marzo 17 – Riassunto di una lettera di Francesco Bardhi con la quale tratta la questione di insegnare il clero locale a redigere testamenti e di riservare qualche posto agli Albanesi nei collegi di Pr.F.

52 – 1639 aprile 2 – Il vescovo di Lezha ed amministratore di Shkodra si lamenta di alcuni sacerdoti che tengono parrocchie poggiandosi sulla forza dei governanti.

53 – 1639 aprile 2 – Lo stesso si lamenta di cinque preti che si sono installati nella diocesi di Shkodra “con braccio turchesco”.

54 – 1639 maggio 21 – Una lettera di frate Cherubino indirizzata probabilmente al suo superiore, Bonaventura da Palazzolo, con cui dà un rendiconto delle missioni in Albania.

55 – 1639 maggio 27 – Andrea Bogdani scrive ad un prelato in Roma. Dopo due anni del suo servizio in Kosovo, tratta diverse questioni dell'esercizio come parroco.

56 – 1639 luglio 7 – Benedetto Orsini testimonia del buon lavoro dei missionari e mette in evidenza la falsità dell'accusa che essi siano delle spie dei principi europei.

57 – 1639 settembre 14 – Fra Cherubino riferisce sulla prigionia e sulle difficoltà per liberarsene a causa dell'avidità dei governanti.

58 – 1639 settembre 23 – Lo stesso riferisce ancora sulla sua prigionia e di due suoi compagni, senza speranza alcuna di uscirne.

59 – 1639 ottobre 28 – Lo stesso indirizza la lettera a mons. Ingoli in Roma riferendogli l'avvenuta liberazione sua e dei compagni, il 6 ottobre. Comunque, fa proseguire il frate diretto a Roma per esporre le necessità delle missioni.

60 – 1639 ottobre 28 – Lo stesso riferisce alla Congregazione di Pr.F. che, per l'interessamento dei vecchi di Zadrime e per la loro cauzione, lui ed i suoi compagni di prigionia sono stati liberati. Riferisce poi del conflitto che hanno quei di Zadrime col Beg governatore in merito alla proposta per il Giabi ecc.

61 – 1639 novembre 6 – Francesco Bardhi scrive ad un prelado in Roma dei conflitti sorti fra i missionari ed i turchi e dà delle particolarità sulla prigionia di quei missionari.

62 – 1639 novembre 6 – Lo stesso, con un'altra lettera inviata a Roma, tratta ancora la questione della prigionia e l'avvenuta liberazione dei frati. Poi passa a dire delle minacce da parte dei turchi. Si lamenta delle intromissioni dell'arcivescovo Giorgio Bardhi ecc.

63 – 1640 prima del 3 febbraio – Il missionario Giacinto da Sospello fa la disamina di nove punti in relazione all'opera missionaria in Albania.

64 – 1640 febbraio 3 – Le risposte che la Congregazione di Pr.F. dà alle nove richieste presentate dal P. G. da Sospello in merito alle questioni riguardanti l'esercizio delle missioni in Albania.

65 – 1640 aprile 12 – Il missionario fr. Carlo della Mirandola scrive da Kurbini. Parla della prigionia sofferta, dice bene dell'opera del vescovo Marco Skura, cerca grammatiche per l'insegnamento dei fanciulli ecc.

66 – 1640 aprile 27 – Francesco Bardhi, scrivendo ad un prelado in Roma, parla del modo con cui, sopportando spese e tribolazioni, il popolo di Zadrime è costretto a mandare, di volta in volta, a Costantinopoli dei rappresentanti per ottenere dalla Porta dei firmani con cui arginare i soprusi dei signori dei dintorni. Dice poi delle cose sue e delle discordie che corrono fra il clero.

67 – 1640 prima di giugno – Relazione anonima, ma evidentemente scritta da un segretario che scrive altre lettere firmate poi manu propria da Benedetto Orsini, nella quale si elencano diversi capi di accusa con cui viene aggravato Francesco Bardhi.

68 – 1640 giugno – Un gruppo di preti testimonia in favore di Francesco Bardhi contro le accuse che gli si rivolgono.

69 – 1640 luglio 11 – Lettera di Giorgio Bardhi diretta ad un prelado in Roma. Di ritorno dalla visita fatta a Roma, trovandosi a Ragusa, gli ricorda le proprie richieste e gli raccomanda l'interessamento.

70 – 1640 luglio 26 – Lettera di Francesco Bardhi diretta ad un prelado in Roma. Tratta delle questioni riguardanti le missioni in Albania. Poi passa a dire come quei di Zadrime ottengono i firmani a Costantinopoli contro i soprusi dei signori circostanti. Infine critica l'atteggiamento indolente delle potenze europee.

71 – 1640 settembre 23 – Lettera di Francesco Bardhi diretta ad un prelado in Roma. Si difende contro le accuse che gli si rivolgono, provenienti dai suoi nemici. In particolare si lamenta dell'operato dell'abate Nicolò Leka, causa principale dei malumori e dei conflitti esistenti in Zadrime ed altrove.

72 – 1640 ottobre 10 – Lettera di Francesco Bardhi diretta alla Congregazione di Pr.F. Si lamenta del comportamento insostenibile di Giorgio Bardhi che, fra l'altro, è stato causa dello scandalo avvenuto in chiesa in presenza dei fedeli e non. I seguaci dello zio-rivale e nemico lo perseguitano, lo minacciano di morte e lo accusano presso i tribunali turchi che lo condannano a forti multe ecc. Chiede un efficace rimedio.

73 – 1640 ottobre 19 – Benedetto Orsini narra come si è svolta la contesa scandalosa fra Francesco e Giorgio Bardhi in Zadrìma.

74 – 1640 novembre – Marco Skura, trovandosi a Ragusa, tratta del prossimo sinodo albanese.

75 – 1640 novembre – Frammenti di una lettera di Francesco Bardhi indirizzata ad un prelado in Roma. Espone i casi di persecuzione a cui è sottoposto da parte dei suoi nemici.

76 – circa il 1640 – In una lettera indirizzata ad un prelado in Roma, Marco Skura fa un'esposizione dei disordini che si constatano nella vita dei frati.

77 – circa il 1640 – Esposizione dell'arcidiacono Francesco de Leonardis, nel clima dei tentativi per l'unione delle chiese, circa la vita esemplare condotta dal re Uroscio, tenuto santo dagli ortodossi e nella possibilità che anche dalla parte cattolica sia proclamato tale.

78 – 1641, prima del 29 gennaio – Lettera di Francesco Bardhi con cui riferisce alla Congregazione di Pr.F. sul mal comportamento dei missionari per cui poi è stato necessario pagare grosse somme per ottenerne la liberazione dal carcere. Parla delle spese che occorrono per ottenere dalla Porta i firmani necessari per arginare i soprusi dei signori circostanti, parla della nuova tassa sul vino ecc.

1641 aprile 19 – Relazione del vescovo di Zadrìma, Francesco Bardhi, presentata al Papa, sulla situazione in Zadrìma (REL. II/34).

79 – 1641 aprile 19 – Estratti dalla relazione di Francesco Bardhi su Zadrìma ed altre parti ad essa connesse.

80 – 1641 maggio 29 – Estratto di una lettera di Giorgio Bardhi diretta alla Congregazione di Pr.F. in cui si lamenta di suo nipote Francesco che non mantiene le promesse fattegli di essergli di aiuto.

81 – 1641 luglio 9 – Lo stesso scrive ad un cardinale in Roma in connessione al concilio da tenersi in Albania.

82 – 1641, prima del 22 agosto – Francesco Bardhi, di sua mano, invia la copia delle accuse di cui si incolpa Nicolò Leka per i suoi misfatti, tra cui anche l'articolo 12 che lo incolpa della morte di Pietro Budi.

83 – 1641, circa il 22 agosto – Un memoriale di Francesco Bardhi in nove punti, con cui, oltre a rendersi necessario l'allontanamento di Giorgio Bardhi da Zadrìma, si dice anche di altre misure da prendere per la correzione dei disubbidienti ecc.

84 – 1641 agosto 22 – Francesco Bardhi, tornato in Zadrìma dal suo viaggio a Roma, riferisce dei disordini causati in sua assenza da Giorgio Bardhi e Nicolò Leka. Dice poi della mancia che ha dovuto versare al sangiacco ecc.

85 – 1641 agosto 29 – Benedetto Orsini scrive ad un prelado in Roma sull'inchiesta che si prepara per l'operato di Nicolò Leka e sul cosiddetto lunatico Francesco Bardhi.

86 – 1641 settembre 28 – Benedetto Orsini riferisce sulle discordie che corrono fra il vescovo di Zadrima, Francesco Bardhi, e l'abate Nicolò Leka.

87 – 1641 ottobre 22 – Il prete Giorgio Jubani riferisce sulla missione di Gruda, ecc.

1641 dicembre 20 – Relazione di Marco Skura diretta alla Congregazione di Pr.F. riguardante la visita da lui fatta nelle diocesi dell'Albania Centrale (REL. II/36).

1641/1642 – Relazione di Giorgio Bardhi sulle sue visite fatte in Kosovo ed altre parti circostanti (REL. II/37).

88 – 1642 marzo 25 – Il prete Giorgio Jubani riferisce sulle discordie in Zadrima.

89 – 1642, prima del 17 aprile – Il processo verbale di come si è svolto il giudizio a Kallmeti in merito alle accuse mosse contro l'abate Nicolò Leka.

90 – 1642 aprile 17 - In un riassunto fatto alla lettera di Francesco Bardhi si rileva la protesta che costui ha fatto in merito allo svolgimento del giudizio sull'operato dell'abate Nicolò Leka.

91 – 1642 aprile 29 – Il prete Giorgio Jubani riferisce il buon andamento delle missioni.

92 – 1642 giugno 9 (?) – Il prete Simeone Mesi dice dei danni subiti dalla sua famiglia e chiede aiuto.

93 – 1642 luglio 12 – Francesco Bardhi, scrivendo ad un prelato in Roma, espone le persecuzioni a cui è sottoposto da parte di suo zio, l'arcivescovo di Tivari, spalleggiato dall'abate Nicolò Leka. Giunto all'estremo, è pronto ad andarsene ma prima chiede sia fatta giustizia.

94 – 1642 luglio 23 – L'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, si lamenta del prete di Shkupi che ha impegnato le cose appartenenti alla chiesa.

95 – 1642 luglio 23 - Giorgio Bardhi informa un prelato in Roma sulla sua visita in Kosovo e sui soprusi del prete di Shkupi.

96 – circa il 1642 – Relazione, sembra di mano di Benedetto Orsini, sul regime con cui si governa Zadrima.

1643 gennaio 12 – Lettera dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, diretta a mons. Ingoli, con la quale chiede il sussidio ecc. (REL. II/38).

1643 febbraio 2 – Lettera dello stesso diretta ad un prelato in Roma, con cui fa domanda sia designato un vescovo coadiutore, e propone fra Simeone Suma (REL. II/39).

1643 febbraio 2 - Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli. Tratta delle difficoltà che incontra nell'amministrazione delle diocesi e conferma la necessità di nominare a vescovo di Kanovia Simeone Suma (REL. II/40).

1643 febbraio 4 – Lettera dello stesso diretta alla Congregazione di Pr.F. sullo stesso argomento della precedente (REL. II/41).

1643 giugno 10 – Lettera dello stesso ad un prelato in Roma. Tratta del proprio sussidio e della necessità di un vescovo per Kanovia (REL. II/42).

1643 agosto 15 – Ordinanza dell'arcivescovo di Tivari, Giorgio Bardhi, con cui pronuncia l'interdetto alla chiesa di Santa Maria di Dagno perché non gli viene permesso di celebrarvi e gli si negano i diritti vescovili (REL. II/43).

97 – 1643 agosto 29 – Giorgio Bardhi, scrivendo a Roma ad un prelado, fra l'altro, fa la formale richiesta di essere designato a reggere la diocesi di Zadrima dopo l'avvenuta morte di Francesco Bardhi.

98 – 1643 settembre 1 – Lo stesso, assumendo l'amministrazione di Zadrima, emana un monitorio perché ognuno paghi il dovuto al vescovo.

1643 settembre 15 – Lo stesso scrive a monsignor Ingoli perché si adoperi in modo che gli sia assegnata la diocesi di Zadrima dopo la morte del titolare (REL. II/46).

1643 ottobre 16 – Lettera dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, diretta a mons. Ingoli. Avvisa che i Turchi minacciano di ridurre a fortezza la cattedrale di Durrës, perciò domanda denari per poter evitare tale pericolo. Accenna ancora la nomina di Simeone Suma (REL. II/47).

99 – 1643 ottobre 16 – Il clero ed i vecchi di Zadrima si rivolgono al Papa ed alla Congregazione di Pr.F. perché Giorgio Bardhi ritorni a reggere la diocesi.

1643 ottobre 25 – Lettera di Giorgio Bardhi diretta a mons. Ingoli. Tratta della sua nomina a vescovo di Zadrima e di due preti allontanatisi dalle rispettive parrocchie (REL. II/48).

1643 novembre 16 – Lettera dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, diretta al Papa. Domanda l'autorizzazione di poter consacrare sacerdote un frate coadiutore (REL. II/49).

1643 dicembre 18 – Lettera di Giorgio Bardhi diretta alla Congregazione di Pr.F. Chiede ancora il proprio allontanamento dalla diocesi di Tivari per far ritorno a quella di Zadrima (REL. II/50).

100 – 1643 – Venezia vuol impedire la levata di milizie in Albania destinate alle forze di Napoli.

1644 gennaio 31 – Lettera di Giorgio Bardhi diretta a mons. Ingoli. Tratta ancora del proprio trasferimento da Tivari in Zadrima. Domanda sussidio essendo gran carestia da tre anni in questa parte. Parla di alcuni preti ribelli ecc. (REL. II/51).

1644 febbraio 2 – Lettera di Marco Skura diretta a mons. Ingoli. Propone sia designato a vescovo di Pulti il francescano Alessandro Luçi (REL. II/52).

101 – 1644 marzo 20 – Lettera di Andrea Bogdani diretta alla Congregazione di Pr.F. con cui parla sulla situazione spirituale in Kosovo.

1644 marzo 29 – Lettera di Giorgio Bardhi diretta al vicario della diocesi di Shkodra, in merito ad un regolamento della giurisdizione fra le due diocesi Shkodra e Zadrima (REL. II/53).

1644 aprile 15 – Lettera dello stesso diretta alla Congregazione di Pr.F. con la quale chiede di essere lasciato nella diocesi di Zadrima avendo rinunciato a quella di Tivari (REL. II/54).

1644 aprile – Lettera dello stesso diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alle necessità del servizio religioso nelle montagne di Dukagjini (REL. II/55).

1644 aprile – Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli. Tratta dell'amministrazione da lui esercitata in Zadrima ed in Serbia (Kosovo). In Zadrima c'è carestia e perciò domanda sussidi (REL. II/56).

1644 maggio 2 – Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli. Parla ancora del suo richiesto trasferimento dalla sede di Tivari a quella di Zadrima (REL. II/57).

1644 maggio 2 – Lettera dello stesso diretta alla Congregazione di Pr.F. Ancora del proprio trasferimento dalla sede di Tivari a quella di Zadrima (REL. II/58).

1644 maggio 2 – Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli. Espone le condizioni per le quali egli è pronto a cedere la sede di Tivari al Leonardis (REL. II/59).

1644 giugno 10 – Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli in merito all'amministrazione della diocesi di Serbia (Kosovo) e di Zadrima (REL. II/60).

1644 giugno 10 – Lettera dello stesso diretta alla Congregazione di Pr.F. Riferisce sul lavoro svolto in Zadrima e sulle relazioni che ancora tiene con la diocesi di Serbia (Kosovo) (REL. II/61).

1644 luglio 15 – Lettera dello stesso diretta a mons. Ingoli. Tratta della sua strettezza economica e dell'amministrazione di Zadrima. Parla di questioni missionarie, del vescovo di Lezha e dell'amministrazione che ancora esercita in Serbia (Kosovo) (REL. II/62).

1644, dopo - Relazione dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, sulla visita fatta nelle diocesi dell'Albania Centrale (REL. II/63).

102 – 1645 settembre 20 – Estratto della lettera che Martino de Turra dirige al Papa, in cui si dice di due prigionieri albanesi torturati e impalati a Costantinopoli.

1645 – Relazione dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, sulle visite straordinarie fatte nelle sue diocesi (REL. II/64).

103 – 1646 aprile 20 – Martino de Turra avvisa il Papa sui preparativi dei Turchi per attaccare Zara, Cattaro ecc.

104 – 1646 settembre 4 – Lo stesso avvisa che anche il sangiacco di Albania attaccherà Budua e Cattaro.

105 – 1647 novembre 14 – Da Parigi dove insegna filosofia, Giorgio Vladanji scrive ad un amico raccomandandogli di dire agli Albanesi di non prestar fede ai Veneziani e di non rimettere nelle loro mani le fortezze che saranno conquistate.

1648 maggio 27 – Certificato del prefetto delle missioni in Albania, fra Cherubino, sull'impossibilità del vescovo di Zadrima di far ritorno in Albania (REL. II/66).

106 – 1648 maggio 28 – L'arcivescovo di Ohri, Raffaele Levacovich, scrive da Zara sulle difficoltà che incontra per andare alla sua sede. Parla delle conseguenze che si avranno dalla guerra nelle popolazioni ribellatesi e dice della grave situazione e delle strettezze in cui vivono le popolazioni montane.

1648 giugno 29 – Certificato dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, che fa fede che nessun ecclesiastico può venire in Albania in questo periodo di guerra (REL. II/67).

107 – 1648 agosto 12 – Il Senato Veneto delibera di organizzare una spedizione in Albania sotto la guida di Sultan Jahja.

108 – 1648 settembre 8 – Gio. Michele Pierucci scrive a suo fratello della partecipazione dell'arcivescovo di Ohri ai moti insurrezionali in Albania.

109 – 1648 settembre 15-20 – Lettera di Sultan Jahja diretta al Pierucci. Dice dell'incontro avuto a Zara col vescovo di Zadrima, inviato delle popolazioni, e parla pure della favorevole situazione in Albania per l'insurrezione armata.

110 – 1648 settembre 28 – Lettera di J.Pierucci diretta al Doge ed al Senato di Venezia in cui si tratta della spedizione di Sultan Jahja diretta in Albania.

111 – 1648 ottobre 3 – Il Senato Veneto raccomanda al Provveditore Generale in Dalmazia ed Albania di esaminare la possibilità di sostenere la spedizione con a capo Sultan Jahja.

112 – 1648 ottobre 3 – Deliberazione del Senato Veneto in merito all'interessamento che si deve avere per la spedizione di Sultan Jahja.

113 – 1648 ottobre 30 – Lettera del frate Gabriele Correis diretta ad un prelado. Vi si parla della situazione favorevole per la guerra e degli Albanesi che sono pronti per la sollevazione contro il Turco.

114 – circa il 1648 – Estratti dalla Historia di G.Brusoni, in cui si tratta di diverse azioni con riferimento alla situazione insurrezionale in Albania durante la guerra veneto-turca.

115 – 1649 febbraio 26 – Lettera del vescovo di Zadrima, fra Simeone Suma, diretta forse a S.Jahja. Lo avvisa della presa di Meduni da parte dei montanari di Kelmendi e dell'assalto dato a Shkodra da parte di 7.000 insorti guidati dall'arcivescovo di Durrës, Marco Skura..

1649 aprile 10 – Lettera di Marco Kryeziu diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito all'impossibilità di entrare in Albania ed alle persecuzioni ivi in atto (REL. II/68).

1649 maggio 1 – I due vescovi, di Shkodra e di Zadrima, avvertono la Congregazione di Pr.F. sull'impossibilità di far ritorno alle loro rispettive sedi (REL. II/69).

1649 maggio 9 – Lettera del vicario di Budua, Giovanni Marcovich, diretta al Cardinale Capponi. Chiede il permesso di consacrare sacerdoti prima del raggiungimento dell'età dovuta (REL. II/70).

1649 giugno 15 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al segretario della Congregazione di Pr.F. Tratta del proprio servizio per la causa delle missioni e dei missionari in Albania (REL. II/71).

1649 giugno 24 – Lettera del vicario di Shkodra, Giorgio Vladanji, diretta ad un prelado in Roma. Parla degli sforzi fatti per poter entrare in Albania e del modo come compirà il proprio dovere (REL. II/72).

1649 luglio 2 – Lettera dei primati di Tivari diretta alla Congregazione di Pr.F. Si lamentano delle cattive azioni del loro arcivescovo, G.Bonaldi (REL. II/73).

1649 agosto 28 – Lettera del vicario di Tivari, Antonio Toma, diretta alla Congregazione di Pr.F. Si lamenta delle azioni dell'arcivescovo Bonaldi (REL. II/74).

1649 settembre 1 – Lettera del missionario Giacinto Sospello diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alle peregrinazioni sue nelle montagne e alle persecuzioni che subiscono le missioni in Albania (REL. II/75).

1649 settembre 2 – Lettera dell'arcivescovo di Tivari, G.Bonaldi, diretta ad un prelado in Roma, per ottenere il permesso di consacrare sacerdoti prima del limite di età (REL. II/76).

1649 settembre 6 – Lettera del missionario di Zuppa, Giovanni Pasquali, diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alla propria attività ed ai fedeli di rito greco (REL. II/77).

1649 settembre 20 – Lettera di fra Donato da Spizza diretta al segretario della Congregazione di Pr.F. in merito alle cattive azioni dell'arcivescovo di Tivari. Prospetta la possibilità del proprio ritorno alle missioni in Albania (REL. II/78).

1649 dicembre 7 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al Cardinale Capponi in merito ad una carta geografica dell'Albania. Dà inoltre una relazione sulla situazione delle missioni in Albania (REL. II/79).

1649 dicembre 17 – Francesco Bolizza scrive al segretario della Congregazione di Pr.F. in merito alla possibilità del ritorno dei missionari in Albania introducendoli dalle montagne (REL. II/80).

1649 dicembre 19 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al Cardinale Capponi in merito alla possibilità di far ritornare i missionari in Albania introducendoli attraverso le montagne (REL. II/81).

1649 dicembre 28 – Lettera dello stesso allo stesso. Parla della carta geografica dell'Albania e propone per la sede di Ohri Andrea Bogdani (REL. II/82).

1649(?) – Lettera di Giorgio Uscovich diretta alla Congregazione di Pr.F. Tratta delle proprie peregrinazioni per sfuggire alle persecuzioni, dopo 20 anni di servizio missionario in Albania e chiede gli sia riservato un posto nel collegio per suo nipote (REL. II/83).

1649(?) – I due vescovi di Shkodra e di Zadrima si rivolgono alla Congregazione di Pr.F. per ottenere i sussidi per quel tempo che si troveranno in esilio (REL. II/84).

1649(?) – Il vescovo di Shkodra, Gregorio Fassina, chiede al Papa un'altra sede episcopale (REL. II/85).

1650 gennaio 8 – La comunità cattolica di Tivari si lamenta presso la Congregazione di Pr.F. contro l'arcivescovo che non facilita il loro allontanamento ma li esorta a farsi turchi (REL. II/86).

1650 gennaio 10 – Lettera di fra Donato Jelich diretta alla Congregazione di Pr.F. Inviando un suo nipote al collegio, raccomanda che non venga permesso all'arcivescovo di Tivari di far ritorno in sede. Egli rimarrà a Ragusa finché non avrà ricevuto l'ordine di far ritorno in Albania (REL. II/87).

116 - 1650 febbraio 5 – Un medico dalmatino si è offerto di diffondere la peste nel campo dei Turchi valendosi di berretti albanesi.

1650 marzo 7 – Relazione di Giacinto da Sospello e di Benedetto Trevisano diretta alla Congregazione di Pr.F. in merito alle missioni in Albania ed il modo come si potrebbero ristabilire (REL. II/88).

1650 aprile 3 – Lettera di fra Donato Jelich diretta ad un prelado in Roma. Raccomanda di designare ad altra sede l'arcivescovo di Tivari ecc. (REL. II/89).

1650 aprile 23 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al Cardinale Capponi. Propone sia designato alla sede di Ohri Giorgio Vladanji e che venga sospesa la proposta precedente per Andrea Bogdani (REL. II/90).

1650 giugno 10 – Il prefetto delle missioni in Albania, Giacinto da Sospello, rilascia una ricevuta per alcuni oggetti presi dal segretario della Congregazione di Pr.F. (REL. II/91).

1650 giugno 12 – Lettera dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, diretta alla Congregazione di Pr.F. con la quale parla delle minacce dei Turchi di trasformare la sede di Kurbini in fortezza (REL. II/92).

1650 giugno 12 – Lettera dello stesso alla stessa. Raccomanda il suo inviato a Roma, D. Nicolò Corpeni, e lo presenta degno di essere nominato vescovo di Arbëria (Albanense) (REL. II/93).

117 – 1650 luglio 3 – Lettera di Pietro Bogdani diretta al Cardinale Capponi con cui mette in luce le benemeritenze di suo zio, Andrea Bogdani, e ne chiede la nomina ad arcivescovo di Ohri.

1650 luglio 4 – Fra Donato Jelich espone le possibilità e gli impedimenti che incontra per il suo ritorno alla missione in Albania (REL. II/94).

1650 luglio 7 – Lettera di fra Giovanni Crisostomo da Gallata diretta ad un cardinale. Non accetta di far ritorno alla primiera missione in Albania (REL. II/95).

1650 luglio 8 – Lettera del vescovo di Lezha, Benedetto Orsini, diretta ad un cardinale. Narra delle sue peregrinazioni fra i monti ed incolpa i missionari per le persecuzioni che avvengono in Albania (REL. II/96).

118 – 1650 luglio 22 – Lettera di Pietro Bogdani diretta ad un prelado in Roma con cui propone la nomina di suo zio alla sede arcivescovile di Ohri.

1650 luglio 23 – Lettera dell'arcivescovo di Pisa diretta al Cardinale Capponi. Manda informazioni su Giorgio Vladanji proposto per la sede di Pulti o per quella di Ohri (REL. II/97).

1650 luglio 23 – L'informazione data su Giorgio Vladanji (REL. II/98).

1650 luglio 25 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al Cardinale Capponi. Raccomanda per il sussidio da concedere a Marco Skura il quale è minacciato dai Turchi per aver partecipato ai combattimenti (REL. II/99).

1650 luglio 30 – Un gruppo di antivarini domanda alla Congregazione di Pr.F. che sia designato a loro arcivescovo fra Donato Jelich (REL. II/100).

1650 settembre 24 – Lettera di Francesco Bolizza diretta al Cardinale Capponi. Parla delle difficoltà di introdurre i missionari in Albania (REL. II/101).

1650 ottobre 2 – Il prefetto delle missioni, G. da Sospello, al Cardinale Capponi. Indica il modo in cui si ristabiliranno le missioni in Albania ecc. (REL. II/102).

1650 novembre 4 – Fra Donato Jelich espone alla Congregazione di Pr.F. l'impossibilità per i missionari stranieri di ottenere il permesso d'introdursi in Albania. Per la sede di Tivari occorre sia uno del luogo (REL. II/103).

1650(?) – Cinque domande del prefetto delle missioni in Albania dirette alla Congregazione di Pr.F. perché si possa continuare l'azione missionaria (REL. II/104).

1650(?) – Otto domande del prefetto delle missioni in Albania dirette alla Congregazione di Pr.F. per la continuazione dell'opera missionaria (REL. II/105).

1650(?) – Supplica di fra Giuseppe dell'Aquila ad un cardinale chiedente la propria nomina alla sede di Pulti (REL. II/106).

1650(?) – Supplica di Nicola Korpeni diretta alla Congregazione di Pr.F. con la quale domanda sussidio e che sia designato alla missione (REL. II/107).

1650(?) – Altra supplica di Nicola Korpeni per ottenere il sussidio ed altre cose (REL. II/108).

1650(?) – Fra Simeone Suma, vescovo di Zadrima, chiede alla Congregazione di Pr.F. che sia nominato arcivescovo di Ohri e che la sede di Zadrima sia data ad Andrea Bogdani (REL. II/109).

1650(?) – Lettera dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, diretta ad un cardinale. Espone l'impossibilità di tenere la diocesi, la scuola ecc. se non gli sarà assegnata la provvigione (REL. II/110).

1650(?) – Marco Skura chiede alla Congregazione di Pr.F. alcuni oggetti per la celebrazione ecc. (REL. II/111).

1650(?) – Lo stesso chiede alla stessa il sussidio (REL.II/112).

1650(?) – Pro-memoria del vescovo di Lezha, Simeone Suma, per ottenere alcune facoltà (REL. II/113).

1650(?) – Relazione del prete di Prizreni, Gregorio Mazrreku, sulla situazione della propria parrocchia (REL. II/114).

119 – metà secolo XVII – Brani dalla relazione del missionario Fr. Angelo da Bergamo sulla situazione in Albania.

120 – 1651 gennaio 12 – Il prefetto delle missioni in Albania, fra Giacinto da Sospello, riferisce alla Congregazione di Pr.F. come sia stato possibile introdurre nuovamente i missionari a Kelmendi e come essi sono stati accolti pure negli altri luoghi da cui erano partiti a causa della guerra.

121 – 1651 gennaio 20 – Il missionario D. Pietro Goetio riferisce alla Congregazione di Pr.F. come egli solo, dopo lunghe peregrinazioni, sia riuscito a riprendere il suo lavoro nella diocesi di Tivari, grazie all'amicizia che ha col sangiacco. Dice che i vescovi ed i frati siano stati causa per le persecuzioni ecc.

122 – 1651 febbraio 2 – Fra Giacinto da Sospello riferisce alla Congregazione di Pr.F. come si è adoperato e si adopera il Cavaliere Bolizza per introdurre i missionari in Albania. Quelli di Kelmendi sono passati per il Lago di Shkodra. Altri due sono già a Kurbini. Ne occorrono altri.

123 – 1651 febbraio 11 – Il prete albanese, Marco Kryeziu, riferendosi alla persecuzione durante l'ultima guerra subita dai fedeli albanesi, dice di essere pronto a recarvi aiuto e chiede di essere designato a visitatore apostolico in Albania.

124 – 1651 marzo 2 – Un gruppo di preti di Zadrima, riferendo alla Congregazione di Pr.F. come sia stato messo al bando il loro vescovo, chiede che questo vescovo sia designato ad altra sede estera poiché non potrà più ritornare e che sia designato un nuovo vescovo a Zadrima.

125 – 1651 marzo 14 – Il vescovo di Shkodra rilascia una dichiarazione per il suo collega di Zadrima, con cui certifica che quel vescovo è stato bandito dai signori del paese e che pertanto non può più rientrare in sede.

126 – 1651 marzo 14 – Un'analoga dichiarazione, riguardante lo stesso vescovo di Zadrima, viene rilasciata dall'arcivescovo di Tivari.

127 – 1651 marzo 25 – L'arcivescovo di Pisa dà ottima informazione al Cardinale Capponi su D. Marco Kryeziu e conferma la necessità di un visitatore per l'Albania, pur dubitando sulla possibilità di potervi entrare nelle difficili circostanze attuali.

128 – 1651 aprile 15 – A nome della popolazione di Pastrovich, si dà alla Congregazione di Pr.F. una testimonianza elogiante l'operato dell'arcivescovo di

Durrës, Marco Skura, che in questi difficili tempi si è comportato e si comporta fermo e vigoroso di fronte alle avversità. Si chiede pertanto che venga sussidiato.

129 - 1651 aprile 17 - Marco Skura, scrivendo a Roma al Cardinale Capponi, difende il proprio operato e ne chiede la remunerazione.

130 - 1651 maggio 1 - Il vescovo di Shkodra, Gregorio Fassina, dichiara di aver ricevuto i paramenti pontificali.

131 - 1651 maggio 12 - Lettera di fra Giacinto da Sospello ad un cardinale. Si giustifica per non essere andato di persona in Albania. Kelmendi non vuole consegnare i missionari al sangiacco di Shkodra. Il vescovo di Lezha minaccia di scomunica chi ricevesse i missionari. L'arcivescovo di Durrës non vuole altri missionari e scrive che è in atto un'azione dei signori per islamizzare le masse rurali.

132 - 1651 maggio 16 - Don Pietro Goetio raccomanda presso la Congregazione di Pr.F. un giovane antivarinio, per nome Marino, che si reca a Roma per farsi sacerdote.

133 - 1651 giugno 27 - Andrea Bogdani ringrazia di essere stato nominato arcivescovo di Ohri.

134 - 1651 luglio - Fra Giacinto da Sospello difende l'operato dei missionari in Albania contro le accuse che vengono rivolte dal clero albanese e reclama giustizia.

135 - 1651 agosto 5 - Lettera di Marco Kryeziu diretta alla Congregazione di Pr.F. con cui chiede un'annua sovvenzione per poter operare in Albania. Chiede pure un certificato dimostrante che egli è inviato da Roma e non da paesi sospetti ai Turchi.

136 - 1651 agosto 5 - Lettera dello stesso diretta ad un cardinale per la medesima questione.

137 - 1651 agosto 5 - Il vescovo di Pisa scrive ad un cardinale in Roma rinnovando le buone informazioni già da lui date riguardanti D. Giorgio Vladanji per essere designato a vescovo di Lezha.

138 - 1651 agosto 16 - Lettera di fra Giacinto da Sospello diretta alla Congregazione di Pr.F. Attende dei sacerdoti per dispensarli alle missioni. Chiede giustizia contro le calunnie e che sia chiarito il Cavaliere Bolizza che non vuole finanziare la missione di Lustizza.

139 - 1651 agosto 31 - Lettera di Andrea Bogdani diretta ad un prelado in Roma. Esamina le cause del conflitto nato fra lui ed il vescovo di Prizreni in merito alle rispettive sedi.

140 - 1651 settembre 30 - Lettera di Marco Kryeziu diretta ad un cardinale. Lo ringrazia di averlo designato a visitatore apostolico in Albania e di avergli aumentato il sussidio. Chiede le patenti per esercitare il proprio ufficio e chiede il permesso di prendere alcuni oggetti sacri depositati in Venezia ed appartenenti al vescovo di Shkodra.

141 - 1651 novembre 29 - Andrea Bogdani invia a Roma suo nipote Pietro per rilevare la propria provvigione.

142 - 1651 dicembre 3 - Andrea Bogdani, da Ragusa, con una lettera diretta ad un cardinale, accompagna suo nipote Pietro che vi si reca per intercedere in suo favore.

143 - 1651 dicembre 3 - Lettera di Andrea Bogdani da Ragusa diretta alla Congregazione di Pr.F.. Ringrazia della nomina ad arcivescovo di Ohri, chiede sussidio ecc. e propone per propria sede la città di Prishtina.

144 - 1651 - Lettera del vicario, Marco Babich, diretta alla Congregazione di Pr.F. Fa un'esposizione del conflitto sorto fra il vescovo di Prizreni, Sojmirovich, e l'arcivescovo di Ohri, Andrea Bogdani, in merito alla sede arcivescovile e le giurisdizioni rispettive.

145 - 1651(?) - Il provinciale dei francescani d'Albania chiede alla Congregazione di Pr.F. di poter ricevere a Napoli i denari che sono stati assegnati dal re di Spagna per il vestiario dei frati e che anche in futuro si possa usufruire di questo sussidio.

146 - 1651(?) - L'arcidiacono Andrea Jubani dice del proprio servizio missionario esplicato sui monti di Dukagjini e parla delle perdite che ha subito per opera dei signori del Paese. Egli si trova ora in Zadrime e chiede sia sovvenuto.

147 - 1651(?) - Pietro Bogdani chiede ad un cardinale di essere designato alla missione di Gashi e di assegnargli un sussidio per il viaggio e per il debito contratto per il proprio vestiario quando uscì dal Collegio.

148 - 1651(?) - Per la medesima questione, Pietro Bogdani si rivolge anche alla Congregazione di Pr.F.

149 - 1651(?) - L'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, ricordando il proprio lavoro svolto con puntualità, chiede alla Congregazione di Pr.F. mandargli la provvigione assegnatagli sin dal 1647 e di contribuirgliela annualmente, altrimenti sarà costretto ad allontanarsi dalla propria sede.

150 - 1651(?) - Marco Skura, ricordando alla Congregazione di Pr.F. i patimenti subiti nell'esercizio delle sue funzioni, chiede di essere sovvenuto.

151 - 1651(?) - Il vescovo di Zadrime, fra Simeone Suma, trovandosi a Roma in esilio, bandito dalla propria sede, chiede alla Congregazione di Pr.F. di essere sovvenuto per mantenersi in vita.

152 - 1651(?) - Il vescovo di Shkodra, fra Gregorio Fassina, trovandosi in estrema necessità, bandito dalla propria sede, chiede alla Congregazione di Pr.F. la provvigione annua assegnatagli quando fu fatto vescovo.

153 - circa il 1651 - Descrizione geografico-storica di un anonimo del Regno di Serbia (Kosovo ecc.) ed altre regioni circconvicine.

154 - circa il 1651 - Elenco dei luoghi della diocesi di Serbia (Kosovo) con i rispettivi abitanti cattolici e rispettivi parroci.

155 - 1652 maggio 22 - Estratto di una lettera di Andrea Bogdani diretta ad un cardinale. Dopo d'averlo ringraziato per ciò che gli ha inviato tramite il nipote Pietro, promette di lavorare per redigere una carta geografica della propria diocesi.

156 - 1652 maggio 25 - Andrea Bogdani protesta contro l'intenzione di nominare a vescovo di Shkodra un dalmatino.

157 - 1652 luglio 19 - Lettera di Maurizio, figlio di Sultan Jahja, diretta al Senato Veneto con cui annuncia che il vescovo di Zadrime è pronto a dargli sostegno per una spedizione nei Balcani.

158 - 1652 settembre 28 - Lettera di Marco Skura da Kurbini diretta alla Congregazione di Pr.F. Essendo ormai vecchio il Cavaliere Bolizza, propone di

sostituirlo con il nipote Francesco Bucchia. Chiede poi la dispensa perché Francesco sposi la figlia di suo zio.

159 - 1652 settembre 28 – Lo stesso Marco Skura, insieme col suo vicario, scrivono della medesima questione ad un cardinale in Roma.

160 - 1652 ottobre 26 – Un gruppo di missionari dell'Albania Centrale rilascia una dichiarazione confermando l'adempimento delle attività pastorali da parte dell'arcivescovo di Durrës, Marco Skura.

161 - 1652 ottobre 26 – Lettera di Marco Skura diretta ad un prelado in Roma con la quale lo prega di mandargli la provvigione assegnatagli dalla Congregazione di Pr.F.

162 - 1652(?) – I due vescovi, di Shkodra e di Zadrima, rifugiati a Roma, chiedono alla Congregazione di Pr.F. la cappa per poter partecipare alle celebrazioni.

163 - 1653 gennaio 20 – Andrea Bogdani col Sojmirovich scrivono alla Congregazione di Pr.F. che in Kosovo non vi è posto per due prelati.

164 - 1653 gennaio 26 – Lettera di Marco Skura, diretta alla Congregazione di Pr.F., con la quale, elogiando l'opera del Cavaliere Bolizza in sostegno delle missioni in Albania e proponendone la sostituzione col nipote Francesco Bucchia, chiede che quest'ultimo sia dispensato dal vincolo di consanguineità perché possa sposare la figlia del Bolizza.

165 - 1653 marzo 7 - Andrea Bogdani da Montenovo scrive ad un cardinale dichiarandosi pentito di aver scritto in precedenza sull'impossibilità della permanenza di due prelati in Kosovo.

166 - 1653 aprile 12 – Lettera di Marco Skura, arcivescovo di Durrës, diretta alla Congregazione di Pr.F. con cui chiede che gli sia mandata la provvigione sospesagli per le male informazioni.

167 - 1653 giugno 7 – Lettera di Andrea Bogdani diretta ad un cardinale. Si lamenta che le lettere indirizzate a lui vengono intercettate dai suoi rivali. Promette di portar le proprie ragioni presso il Visitatore Apostolico, come gli vien ingiunto ecc.

168 - 1653 novembre 20 – Una dichiarazione rilasciata dall'arcivescovo di Durrës, Marco Skura, con la quale si verifica che la madre di Maurizio, figlio di Sultan Jahja, è nativa di Kurbini ed è discendente dei Kastrioti.

169 - 1653 – Il Visitatore Apostolico, Marco Kryeziu, invia alla Congregazione di Pr.F. una prima relazione sulla visita fatta nelle diocesi di Albania: egli passa per la diocesi di Prizreni, poi va a Kelmendi, a Gruda, a Mirdita e nella diocesi di Durrës per passare infine a Zadrima. Riferisce anche sulle missioni ecc.

1623 shkurt 1 – Domenik Andreasi, peshkop i zgjedhur i Shkodrës, duke u gjetur në Raguzë në udhëtim për të ardhur në seli, i shkruan Kardinalit Barberini për ta njoftuar në lidhje me veprimin e Pjetër Budit kundër ardhjes së prelatëve të huaj e për ta lajmëruar gjithashtu për vdekjen e tij si pasojë e mbytjes.

1623 febbraio 1 - Domenico Andreassi, eletto vescovo di Shkodra, trovandosi in viaggio a Ragusa per venire alla sua sede, scrive al Cardinale Barberini informandolo dell'operato di Pietro Budi contro la venuta dei prelati stranieri e della sua morte avvenuta per annegamento.

[Dopo aver esposto le sue perplessità in merito alle difficoltà che dovrà incontrare nell'esercizio delle sue funzioni, osserva:]

... tanto più perche intendo che [è] uero quello m'han detto persone degne di fede quat[enus] Vescouo sapatense ariuando al suo Vescouato hà [fatto un sinodo] nequale hà decretato che de cetero non riceuino [Vesco]ui ne Abbati in quelle parti d'Albania se non son de pa[ese] facend[do] sotto scriuer tutti li preti... [Dopo aver detto male di quest'operato, continua:] Nondimeno hò inteso con infinito mio disgusto et dispiacere che dopo... non son che poco tempo passan-do un fiume chiamato Drino con... persone s'è anegato per fermo miserabilmente scapulando tutti... nè s'è possuto trouar il suo corpo... [Continua a parlar male del clero locale albanese e conclude:] Per tanto... miei signori, che si uogliono degnar à non permeter si ellegano Vescoui idiote in quelle parti. Perche naschono simili errori... et saria necessarie far forestieri come è stato per il piu solito...

[Pasi flet për ndrojtjet e veta në lidhje me vështirësitë që do t'i duhet të përballojë në ushtrimin e detyrës së vet, vëren:]

... aq më fort, meqë po dëgjoj se është e vërtetë ajo që më kanë thënë njerëz të denjë për t'u besuar, se si ai peshkop i Sapës¹ kur erdhi në peshkopatën e vet, mblodhi një sinod në të cilin ka vendosur që, këtej e tutje, të mos pranohen as peshkopë as abatë në ato vise të Shqipërisë që të mos jenë vendas dhe bëri që të nënshkruanin të gjithë priftërinjtë... [Pasi flet keq për këtë veprim, vazhdon:] Megjith-atë, me keqardhjen e hidhërimit më të madh, kam marrë vesh se pastaj... nuk ka shumë kohë, duke kaluar një lumë të quajtur Drin me...² veta, u mbyt në mënyrë të mjerë, kurse të gjithë të tjerët shpëtuan... as nuk ka qenë e mundur të gjendet trupi i tij... [Vazhdon duke folur keq për klerin vendas shqiptar dhe përfundon:] Prandaj,... o zotër të mi, të denjoni që të mos lejoni të zgjidhen peshkopë të paditur në ato vise, sepse lindin të tilla gabime... dhe do të qe nevoja të bëheshin [peshkopë] të huaj, sikundër ka qenë zakoni më të shumtën e rasteve...

A.PR.F.,SOCG v. 262, f° 128, RELACIONE I/6.

¹ Është fjala për Pjetër Budin.

² Mungon numri; te Dok. që ndjek, nr. 2, thuhet se ishin edhe 5 veta të tjerë.

1645 mars 21

1645 marzo 21

Jll.mo e R.mo Sig.r mio S.r e P.ron Col.mo

Per sodisfare al debito della mia carica, et ubidire alli comandamenti di quella Sac. Congregatione subito rihauuto dalla Jnfirmita che l'autunno prossimo scorso grauemente mi hà tormentato Mi son transferito alla residenza di scutari, e non resto di affaticarmi per inserire qualche uirtu in questo Clero et Popolo à fatto saluagio et siluestre non mancandomi continuamente incontri di trauagliare il tutto à Gloria del Altissimo et a Maiestate della S. Sede Apostolica alla quale... [vazhdon duke u porositur etj].

*Francesco Crutta Vescouo di scutari⁵⁶⁴***1645 mars 27**

1645 marzo 27

Jll.mo e Reu.mo Sig.r mio sig.r Coll.mo

faccio humil chino a V. Sig.a Jll.ma e le mando qui inclusa relatione e se le parera expedire la potra mandar senza pero nostro nome per esser nui nelli pericoli. fatta la festa di S. Giorgio alla uecchia si fa leuata alla uolta di malta con tanti apparti(sic) che piu mai si sono fatti e la tengono per pigliata cosi quelli di Algier con li schiaui in malta altri uerano non sapemo come. Credo anchora altroue faran(?) danni ma si guardi la s. Casa piu che altroue.

Sono sessanta anni che nostra Cathedrale /nostra/(sic) fu profanata dall'Jnfedeli et questo Anno l'hanno conuertita in moschea e questo sarebbe tollerabile ma hora machinano rapire anchora li beni stabili di quella, al quel periculo si potrebbe riparare se il negotio raccomandasse Al basciatore(?) di Venetia residente in Constantinopoli; la Santa Congregatione, anzi istessa Chiesa lasciarla cosi abandonata come e stata fin adesso, questo istesso medesimo li Turchi dicono dire(?) quelli alli quali non piace questa usurpatione. Suplico adonque V. S. per parte ancora di tutta questa Cita si degni a proponere cio nella Congregatione e se uerra abbracciar il negotio, auisarci di far informatione del negotio. Parimente desiderarei sapere il stato della retrotraslatione di Mons.r Arciuescouo d'Antiuari. Voce corre lui non e esser fatto(sic) Vescouo di Sabatense epure lui anno entrato piglia della Chiesa Sapatense Attioni di mons.r Franc.co in Valido, contra Sacerdoti et altri alli tribunali

f° 331v

de turchi ua, li fa cattiuare e poi che si riscotono come schiaui, Jmpositioni pecuniarie contro questo e quello, et in soma sue attioni sono tanto contro mente della.s. Chiesa e tanto ciecha ch'e a stupire, e pure lo passa bene ogni cosa, nec uox nec uerbs contra. Pero... [vazhdon duke thënë për çështjen e martesave]... Sarebbe

---

⁵⁶⁴ A.Pr.F., SOCG v. 126 f° 84

expediente concederci faculta in questa materia usque ad secundum gradum in affinitatis ex parte feminarum etiam in mixtis. Perche Albanesi ex parte Consanguinitatis non incorrano nelli impedimenti causa che consanguinei tra loro macare in cento grado sono, mai si maritano tra loro, ma quanto di questo si guardano tanto l'affinita uiolano suplico VS Jll.ma... [t'i akordohet fakulteti për të lejuar të tilla martesë. Pastaj kërkon subsidin e vet] Con che di nouo
f° 335

con humile inchino etc. Alessio 27 Martio 1645

D V. S. Jll.ma etc.

fra Benedetto Orsini Vescouo di Alessio

f° 333

[Po B. Orsini ia shtron Papës çështjen e martesave dhe thotë se shqiptarët martohen në afinitet]... *e tal uolta apostata lo fano per causa dell'Eredita e che le pute non pigliassero li turchi e questi sono molestissimi...* [kërkon fakultetin për të lejuar të tilla martesë dhe përsërit ato që tha më parë].⁵⁶⁵

58

1645 mars 30

1645 marzo 30

[Gjergj Bardhi – Ingolit në Romë – Ankohet se në Zadrinë ka ende çrregullime etj.] *“per esser statti tanti preti dalla Bona Memoria francesco Bianchi Vescouo di questa Diocese per eser intrusi detti preti nelle parochie con brazo turchesco”* [por me shkishërim e shpallje ka vënë qetësi dhe vazhdon:] *“a questi giorni addietro fu interuenuto la morte et ucisione di doi frati Missionari che asisteuano a Gruda per confino di Clementi”* [dhe vazhdon me çështje të Leonardisit etj.].⁵⁶⁶

59

1645 prill 15

1645 aprile 15

Nel 1645 alli 15 di Aprile

Habiamo incominciato la Visita della Diocese Sapatense nella qualle habiamo numerato le case le Anime delli christiani che habiamo crismato questo Anno.

Parochie in Sadrina sono noue.

Parochia di Santa Maria di Sardania tiene case de' Chatolici n° 40 Anime di Catholici n° 369. di uno et laltro sesso Parochia di Santa Maria di Dagna ha case n° 82 Anime de' Catholici Sarano n° 784 si gouerna con doi Curati. parochia di Santa Maria di Galina hauera case de' catholici n° 70 Anime n° 560 ha buone Vigne poche di possession doi Curati la intrada ualera in circa 60 tolari. la parochia di S. Giorgio

---

⁵⁶⁵ A.Pr.F., SOCG v. 126 f° 331 e 335

⁵⁶⁶ A.Pr.F., SOCG v. 126 f° 343

a Zarauina tiene case n° 31 un Curato la entrada constara 30 tolari Anime saranno n° 290 Parochia di San Giouani nella Villa di Schiesi ha case... [mungon, prishur letra] Anime Sarano n° 283 la intrada consta 30 tolari Si Gouerna con doi Curati.

Parochia di San pantaleone nella Vila di Baba tiene case n° 80 chiesa consacrata Matrice con buona dote di possessioni Vigne cela altre cose apertenenti doue doi pretti asistano nella cela della chiesa doi altri asistono nelle loro proprie... case che sono statti fatti Sacerdoti dalla Buona Memoria francesco passato li qualli ano pigliato possesso da quel tempo. Stante [che] sono della propria parochia e impossibile mouerli Anime sarano n° 725 la intrada consta 120 tolari. Parochia di san Demetrio a(sic) nella Vila di Cruta haueua [case] n° 78 Anime 668 Chiesa con buona [dote] di possessioni Vigne cela in bon luogo Si Gouerna con... [mungon numri] Curati la intrada Costa(sic - consta) n°(sic) altri tanti tolari n° 120. Parochia di Santo Stefano di Blijnisti hauera case de' Catholici n° 190 Anime sarano n° 1832. la intrada costa(sic - consta) m[olto?] dico tolari n° 180 nella qualla(sic) si trouano tre preti [che] asistano in cela un altro che l. ano abraziato(?) la [villa] chiamata ghiadri che il precessor nostro ho hau[eua] [messi?].

f° 203v

senza lettere senza dimissiria(?) che la sua Vila non la uogliono lasciare, et con molta difficulta si puo mouere.

Parochia di Santa Maria nella Vila di Trossani. ha case n° 52. Anime de' Catholici sarano n° 352 con un Curato cela della Chiesa nel luogo seco e magro poche possessioni che sono magre la intrada costara(sic - constara) tolari 25. spoglie della Chiesa uechie e spaci(? - sporche?) o donato io un par de paramenti che furono donate Al Don francesco, mio precessore perche non haueua il prete con che celebrare la Messa. in detta parochia e un altra chiesa di San Giouani Batista che per hauanti e statta parochiale. hora non sono piu parochiani in quella Vila che case cinque che la detta chiesa e nella nostra Giurisdizione la qualla confina con la Diocese di Alesio tutte due supra dette chiese le mantiene un curato.

Qui si comincia le chiese di la da fiume Drino.

che(sic - che è) la Diocese di Sardania Visitatta questo Anno.

Curta Vila Chiesa per mezzo della Via San Giouani Batista destrutta cascata tutto per terra solo alle rare uolte si dice la Messa alle aiero in detta Vila erano case n° 25 Anime di un sesso et laltro erano n° ___ 210. gente pouera.

Ara Vila chiesa di santo Andrea cascata tutto per tera rare uolte si dice la Messa alle aiero case erano n° _ 10 Anime n° _1003(sic - 100 e 3 = 103).

le sopradette Vile gouernano(sic - si gouernano) sotto la cura in spiritualibus dalli pretti delle monti ducagini gente pouera.

Vila Vilesa qualli non haueuano ne chiesa ne oratorio solo alle uolte quando uien il prete andauano ala sopra(sic) chiesa di santo Andrea la intrada di sopradetto non arriua in circa 4 tolari case erano 9 Anime n° _ 82.

f° 204

Comani Vila case erano n° 25 Anime n° ___ 200 questi non ano chiesa in Vila solo in luogo doue si Celebra la Messa per antichita si troua esser statta una chiesa la chiamano San Marco e si uedono le uestigie delle muraglie. ano poi una chiesa di San Nicolo coperta sopra un Monte lontan dalla Vila due milia qui ano le sepulture si dice di eser stata chiesa Cathedrale.

Gusta Vila case erano n° 8 nella Vila era la chiesa di san saluatore coperta poco tempo fa da quelli christiani Anime erano n° 68.

Scala(sic) Vila case erano n° 10 Anime n° 120, questi... Anno una chiesa di santa Croce cascata quasi le muralie... mita doue si dice Messa. et qui haueuano le sepulture questi si gouernano in spiritualibus dalli pretti di Ducagini. la intrada credo non constara piu che 4 tolari.

Scelaku Vila in questa case erano n° 30 Anime n° 2... Ano una chiesa di S. Alessandro per mezo della Vila cas[cata] quasi tutto per terra Chiesa parrocchiale e questa Vila [ha?] intrada poca miseria seruano(?) in circa constara non piu [di] Cinque tolari.

Maserecu Vila tien case n° 22 Anime n° 220 questi non ano chiesa solo in un luogo remoto si uedono [ue]stigia di una chiesa di san Marco, doue alle uolte [il] curato dice la messa e fa altre funzioni. la intrada di [que]sta Vila ualera in circa tolari n° quattro dico 4.

Altra Vila chiamata Vilesa hauera case n° 15. christiene(sic) statte piu di 30 ma per il grande tributo altri sono reneg[ati] Anime sarano de' catholici n° 130. la intrada di [questa] non ualera piu che 2 tolari / queste non ano chiesa se [non la?] cathedrale Sofia chiesa / queste sopra nominate quattro Vile in spiritualibus si gouernano dal prete di Sardania che asista di [qua] dal fiume Drino perche di la dal Drino non e ha[bita]tione per Curato nissuna.

f° 204v

Tutte le sopra dette Vile e paesi io l'o Visitato questo Anno non haueria mancato di mandarui la relatione della Visita che la causa non è peruenuta per la mia negligenza ma è peruenuta delli(sic – dalli) tumulti e rumori della seguita Guera con tal parte(?) che in queste parti dalli Signori sotto cui Bandiere noi siamo ano fatto diuersi bandi masime di quello della uita che ogni uno che si trouasse scriuer lettere per mare sia priuato della uita. et per breuita o fatto questa relatione per dar sodisfatione a Vostre Eminenze tanto per mio obbligo quanto per gratie loro. et in tutti questi paesi dal Visitatore sono trouati molti e initi errori scisme peccati enormi dalli qualli con coretioni riprensioni admonitioni molti sono emendati e uenuti alla perfetione emenda e uera penitenza. detti Chrismati che habia fatto chrisma nelle sopra dette Vile luoghi e paesi gli o numerato con la scrittura mia e nostro canzieliere il numero delli chrismati saranno di questo Anno Noue cento e nouanta noue dico 999.

altra Relatione poi della Visita che non o pottutto fare alli Monti di Ducagini non e peruenuto per la mia negligentia ma come o detto di sopra non mi lasciavano gli Signori Turchi del paise perche lori stauano in gran suspetto che non siano statti soggiogati da tutte le parti alla sprouista. et con tempo quando hauero fatto Visita alli sudetti monti non mancaro con le occasione dare la relatione giusto et conforme al gusto di Vostre Eminenze

[Mungon vazhdimi. Në f° 205 është përmbledhja e këtij relacioni e bërë në arkivin e Romës].⁵⁶⁷

---

⁵⁶⁷ A.Pr.F., SOCG v. 264 f° 203

1645 maj 4*1645 maggio 4**Em.mi, et R.mi Sig.ri, e P.roni Coll.mi*

Doppo hauere nella settimana Santa, et la solennità Paschali fatto le douute fontioni pastorali nella Diocese d'Antiuari, m'ero portato quì per incaminarmi alla uisita di Seruia; questi però Signori hanno stimato bene trattenermi, et dissuadermi sin'à tanto; che si ueda doue habbino da parare; et ch'essito hauerrano quest'apparechi grandissimi dell'armata del Gran Turco per non auenturare e la propria persona; e le uite e pouerta di quelli fedeli in tempi tanto gelosi, et sospettosi. Per l'istessa consideratione mi sono anco trattenuto di passare nella Diocese Tribuniense, e Marchanense(?) per aministrare la Confermatione à quelli fedeli, com'ero con premura cordiale ricercato dal molto Reuerendo Padre Maestro Bonaldi Missionario in quelle parti di cotesta Sac: Congregatione, et come sommamente desiderauano quelli fedeli per non esserli gia tempo stato aministrato questo sacramento et massime quelli che nuouamente sono stati ridotti dal sudetto molto Reuerendo Padre Bonaldi all'Vnione di cotesta Santa Sede;... [vazhdon duke lavdëruar veprën e Bonaldit për unitizmin etj. etj].

*Ragusa.4.Maggio 1645**Humil.mo etc. etc.**Francesco de Leonardis Arciuescouo d'Antiuari⁵⁶⁸***1645 korrik 15***1645 luglio 15**Em.mi et R.mi Sig.ri, et P.roni Coll.mi*

L'accrescimento della prouisione da 60 scudi à cento anui, è effetto proprio... [më jep rastin të falënderoj dhe, si shpërblim, të detyrohem të derdh mundin tim në shërbim të dioqezës, sepse ndihma juaj më jep forcë:]...di poter resister alle fatiche, et soportar li dissaggi, et calamita, et oppressioni, che particolarmente in questi tempi calamitosi, et pieni di sospetti, et gelosie, si patiscono grauissime da tutti li fideli, et particolarmente dalli Capi, è Pastori Spirituali, mentre inchinato... [përshëndes etj.] da Budua li 15 Luglio 1645

D. V. Em.ze etc., Francesco Crutta Vescouo di Scutari⁵⁶⁹

---

⁵⁶⁸ A.Pr.F., SOCG v. 126 f° 136 (73)⁵⁶⁹ A.Pr.F., SOCG v. 126 f° 86

LISTË PËR DISA ÇËSHTJE E TË DHËNA TË PASQYRUARA NË DOKUMENTACIONIN E KËTIJ VËLLIMI

Shënim – Numri që ndjek zërat i përket numrit të dokumentit të këtij vëllimi, kurse numrat në kllapa tregojnë faqen, fletën ose shënimet e vetë dokumentit. Numrat e spikatur tregojnë dokumentin kryesor për atë zë.

abacia

- Çështja e abacisë së Shën Aleksandrit. Historiku (si ndodhi zhveshja e saj, druri i kryqit, arka me kokën e shenjtorit etj.), të ardhurat e saja etj. – 43 (fl. 155rv).

afresket

- Apo pikturat në mur, sh. *kishat (në Zadrinë)*.

agjërimi seksual

- Virgjëria – 27 (fl. 15/13).

arbëreshët e Puljes

- 1641, disa familje, të rënduara nga shfrytëzimi, kthehen në Shqipëri, në rrethe të Vlorës – 70 (fl. 444).

argshi

- Trinë e thurur me thupra pemësh, e mbajtur prej rrëshekësh për të kaluar lumin – 16.

arkibugjet

- Shiu nuk lejon turqit që t'i përdorin kundër kelmendasve – 27 (fl. 16), 34 (fl. 44).

- 1639, akuzohen misionarët se mbajnë 1000 copë – 54 (fl. 389v).

- Mesi i shek. XVIII, janë bërë të zakonshëm ndër Malet – 119.

- sh. *pushka*

arma e shqiptarit

- Vetëm shqiptarët, nën pushtimin osman, mbajnë armët – 21

- Ndër Malet, 9 vjeç e lart mbajnë armë – 27 (fl. 17).

- Malësorët i mbajnë pranë vetes edhe para zyrtarëve turq – 44

arsimi

- Për djemtë 9, 10; sh. *shkolla*:

bajoku

- Monedhë e vogël. Më 1610, pasi thyhet Ahmet Bej Kuka në Iballe, kuajt e kapur shiteshin 2 bajokë – 21.

bakshishet

- Për të nxjerrë lejet te sanxhakbeu e te kadiu që të meremetoheshin kishat etj. – 27 (fl. 18); sh. *dhuratat*.

bashkëjetesa

- Myslimanë e katolikë: dita e premte – 36(fl. 69); sh. *martesat, premte (dita e)*.

bestytни

- 44 (pas përmbledhjes së katërt), 49

- Mëlçitë e të vdekurve etj. – 36 (fl. 69).

boronicat

- Ushqim për pukjanët – 44

buka

- Në Pukë, bukë prej sorgu – 44

dasmat

- Në malësi bëhen shpenzime të mëdha – 79 (fundi); sh. *festat*.

dëshmia e fesë

- Për priftërinjtë; Fr. Bardhi e përkthen shqip – 40.

diferencimi klasor

- Në Malet, të pasurit u marrin të vobektëve djem e vajza për t'i shitur skllevër – 36 (fl. 68v), 50, 169 (fl. 199v).

- Shtëpitë e të pasurve e të vobektëve, shenjat dalluese për të pasurit etj. – 44

- Në Zadrinë – 79 (nga fundi).

- sh. *krerët e maleve, shtëpitë*.

disiplinë

- Termë me të cilën quhej pendesa për murgjit – 27 (fl. 13).

djem e vajza

- Malësorët i shesin skllevër – 50 ; sh. *skllevër*.

dollama

- Veshje. Më 1636 peshkopi i Lezhës ia premton famullitarit të Ndërfandës – 32, 33.

dukagjinasi

- Luftojnë ballë për ballë një kundër 15-20 armiqve – 50 ; sh. *xhufka e kokës*.

dylli

- sh. *karvanet*.

dhjeta (e)

- Në shek. XVII merrej një e shtata – 79

dhuna

- Në Zadrinë ushtrohet prej kadiut dhe xhabisë – 79 ; sh. *ngrëniet e sundimtarëve, shfrytëzimi*.

dhuratat

- Kelmendasit i përgatisin me plaçkitje – 27 (fl. 16v).

- Peshkopi i Zadrinës, Mehmet beut – 79 ; sh. *bakshishet*.

ekspeditat e sundimtarëve

- Kundër Maleve – 27; sh. te indeksi i emrave *Kelmendi, Pulti*.

ekspeditat në Shqipëri

- Venediku i përkrah “*deri në pikën që të nxjerrë frytin e dëshiruar*” – 107.

epirotas, epirotë

- Me vështrim *shqiptar* – 48, 79 (fillim).

falja e gjakut

- 84, 119 (te shën. 7).

familja

- Ndarjet për grindje – 79 (fundi).

familje

- Për popullzim të Spanjës – 8.

festat

- Kremtimi me dëme – 44 (pas përmbledhjes së tretë, te shën. 188); sh. *dasmat*.

festat fetare

- Dita e premte edhe për të krishterët – 36 (fl. 69); sh. *bashkëjetesa*.

fëmijët e armatosur

- Ndër male – 27 (fl. 17); sh. *arma e shqiptarit*.

figuret

- Ikona të vogla. Më 1635 i pikturon dhe i shpërndan, edhe ndër myslimanët, themeluesi i misioneve – 25, 27 (sidomos fl. 14), 34 (fl. 45).

fjalori

- Mendohet ai i Fr. Bardhit. Më 1635 kërkohet në Shqipëri për shkollat e misionarëve – 25 ; sh. *gramatika*.

fjalorthi italisht-shqip

- I Pjetër Mazrrekut – 21.

franceskanët e Shqipërisë

- Komunitet murgjish prej 20-25 vetash në pesë kuvende që ishin ende në këmbë nga e kaluara. Këta hynë në konflikt me franceskanët e huaj misionarë – 25 (fl. 23), 27 (fl. 15v), 63 (fl. 5), 64 (fl. 5), 169 (fl. 201v-202).

fshatarësia e fushës

- Spahillarët etj., shfrytëzimi, haraçi sulltanit, jetesa e vështirë, mbrojtja u vjen nga frika që kanë sundimtarët prej malësorëve të lirë – 27, 11 (pjesa e fundit).

gostitjet

- sh. *festat, dasmat*.

gramatikat

- Kërkohen për shkollat - 27 (fl. 15v), 65; sh. *fjalori, shkollat*.

gruaja

- Nderi, ikja nga burri etj. - 44 , 79 (fundi), 169 (fl. 198v, 199).

gruri

- Tregu, pengesat, çmimi etj. – 7, 11, 17, 54 (fl. 390), 96 (pika 4).

gjaku

- Hakmarrja; sh. *falja e gjakut*.

gjalpi

- Tregu; sh. *karvanet*.

haraçi

- Zonat e lira nuk e paguajnë – 24, 27 (fl. 16rv), 119.

- Sundimtarët ua falin atyre të bregut nga frika që kanë për ekspeditat – 109.

harvatët

- “*sllavët e vet apo harvatë, sikundër i quan populli shqiptar*” (Bardhi) – 50

helmi

- 1649, një mjek u propozon venedikasve të helmatisë Kretën duke shtënë në punë kësulatat shqiptare – 116.

harta gjeografike

- 1652, A. Bogdani premton se do ta vizatojë atë të dioqezës së Ohrit – 155.

ikonat

- sh. *figuret*.

islamizimi

- Fenomen i përqafimit të besimit zyrtar nga masat fshatare etj. për t’u shpëtuar rëndimeve, dhunës etj. – 21, 27 (fl. 15, 16), 79 , 96, 119 , 123, 131; sh. *myslimanët e varfër*.

- Në Pukë – 44 , 82.

- Në Kosovë – 21, 55 , 169 (fl. 197v, 200v); sh. *kosovarët*.

jeta e vështirë e fshatarësisë

- sh. *fshatarësia e fushës*.

juridiksioni dioqezan

- Grindjet për Zadrimë-Lezhë – 30, 31, 37, 38, 41, 52, 66; për Lezhë-Arbëri – 28, 29, 32, 33.

kadiu i Zadrimës

- Me qëndrim në Krythë, drejtohen te ai kleri katolik, misionarët etj. – 27 (fl. 15v), 42, 54 (fl. 389v), 72 (fl. 208v), 73.

kaftani

- “*veshje e purpurt dhe shënon fitore e lavdi*” (Fr. Bardhi) – 50

kalendari gregorian

- Nuk respektohet prej kabashasve – 44

kamata

- 34 (fl. 45), (te shën. 139 dhe shën. 141).

kapeleta

- Reparte kalorësie shqiptare etj. – 14.

karvanet

- Nëpër luginën e Drinit e nëpër Kelmend – 44 (fillim), 50

kelmendasit

- sh. treguesin e emrave *Kelmendi*.

kishat

- Në fund të shek. XVI Sulltani dërgon “*për të shitur pronat e kishave të Shqipërisë*” – 79

- Meremetohen me ferman të Sulltanit – 27 (fl. 15/13).

- Imunitet për të strehuarit – 34 (fl. 45v).

- Në Zadrimë, pikturat greke: Virgjëresha, Vasili, Athanasi, Krizostomi – 79

klasat

- sh. *diferencimi klasor*.

kleri shqiptar

- Konflikt me misionarët italianë – 63 (pika 4 etj.), 64, 67.

- Grindjet, akuzat etj. – 27 (fl. 15v), 72, 73, 74.

- Merr pjesë në kuvend sipas rangut familjar – 96 (pika 3).

- sh. *priftërinjtë*.

kolegjet

- Vende për nxënës shqiptarë – 27 (fl. 17v), 51, 76 (pika 4).

kombësia

- Nacion që dallohet nga riti besimtar – 21 ; sh. *turk-mysliman*.

koncili i Arbërisë

- 1641, planet për ta shpallur – 81.

konkubinati

- Në malësinë e Lezhës, në Pult etj. – 36 (fl. 68, 69), 169 (fl. 198v, 199v).

korrespondenca

- Kapet rrugës nga venedikasit e nga turqit – 27 (fl. 18), 105, 139.

kosovarët

- Rreth v. 1608 një prizrenas, mysliman shqiptar, rindërton Qytezën e Re në Dukagjin – 44 ; sh. *islamizimi (në Kosovë)*.

krerët e maleve

- Quhen *qefali*; emërohen me zgjedhje, kanë shkallëzim klasor etj. – 34 (fl. 44v), 44; sh. *diferencimi klasor*.

kripa

- 1637, mungon në Pukë etj. – 44

kriptokristianë

- 21.

kryengritjet kundër osmanëve

- Në 100 vitet e para, në Ballkan, vetëm shqiptarët – 44
- Venediku interesohet për diversion – **107**, 109 , 111
- 1648, marrëveshje me mbrojtësit e Shkodrës – 114.

kuvendet

- Nga e kaluara janë 5 me françeskanë shqiptarë – 25 (fl. 23), 27 (fl. 15/13), **76**.
- Plane për misionarët – 25 (fl. 19v), 27 (fl. 15v, 18), **76**.

leshi

- sh. *karvanet*.

malaria

- 79 (nga fundi).

malësorët

- Jetojnë njësh me shkëmbinjtë; kur sulmohen *“jetojnë me rrënjët e barërave e me lëvoret e drurëve”* – 34 (fl. 44v), 50

- sh. te treguesi i emrave *Vatrat e Qëndresës*.

manastiret

- sh. *kuvendet*.

martesat

- Ndër Male zotëron ekzogamia – 44 ; sh. *gruaja*.
- Gratë e krishtera te myslimanët; zgjidhja që propozon Fr. Bardhi etj. – **62**, 66.
- Shpërdorimet e peshkopit të Lezhës – 33 (fundit).
- sh. *bashkëjetesa*.

mbishkrimet

- Në manastirin e Shën Gjonit pranë Drishtit – 16 .
- Mbishkrimi i Uroshit në Shkëz – 79 .

meli

- Kultura, krimbat në arat e Lezhës më 1636 etj. – 34 (fl. 43 Av).

minierat e argjendit

- 153 (fl.2).

misionet, misionarët

- 1634, Vatikani dërgoi misionarët françeskanë italianë; misioni zuri vend më parë në Zadrimë, pastaj shpërndau degët e veta në zonat e lira malore dhe në Shqipërinë e Mesme.

- Predikimi me përkthyes, arsimit etj. – 24, 26, 27 (fl. 13), 34 (fl. 45), 50
- Kerubini mëson të predikojë shqip – 40.
- Raportet fillestare miqësore me sundimtarët – 25, **34** (fl. 43 Arv, 45).
- 1638, në marrëveshje me Vuço Pashën – 49 dhe aty shën. 211.
- Ndërtimi i uratores, pastaj i shtëpisë që sundimtarët e rrënojnë duke burgosur misionarët etj – 34 (fl. 43 A), 50, **54** (fl. 389, shën. 134 etj., 389v, 390), 56-58, **60**, **61**, 62, 65, **78**.
- Akuzohen prej sundimtarëve për spiunë . 56, 62, 78 (fl. 204).
- Në konflikt me klerin shekullar shqiptar – 57, 58, 63 (pika 2), **64** (pika 2), **78** (fl. 205), 131, 134, 138.
- Në konflikt me françeskanët shqiptarë – 63 (pika 5), 64 (pika 5), 120, 131.
- Malësorët nuk i mbajnë – 63 (pika 8).
- 1650/1652, përtëritja pas luftës – **120**, **131**, 169 (fl. 202, 203).

- 1636, ua ndalojnë katolikëve marrëdhëniet me ortodoksët – 34 (fl. 44v, 45).
- sh. *nuskat, figuret*.
- sh. treguesin e emrave sidomos: *Bonaventura* nga Palacolo dhe *Kerubino*, fra.

misri

- Mesi i shek. XVII del me emrin italisht *frumentone* – 119.

mishi i derrit

- E hanë myslimanët shqiptarë – 27 (fl. 15/13).

mjaliti

- sh. *karvanet*.

murtaja

- 1626, sillet në Shqipëri – 12.
- Nuk e prek zonën e Dukagjinit sepse banorët nuk frekuentojnë vendet e largëta – 21.
- 1649, propozohet të përhapet artificialisht në lëmin e turqve në luftën e Kretës – 116.

mysliman

- Shpesh, në dokumentet, ky cilësim fshihet te fjala *turk* (shih).

myslimanët e varfër

- Mesi i shek. XVII, paguajnë si të krishterët – 119
- sh. *mishi i derrit, islamizimi*.

navarengët

- Ata që bënin tregti nëpër det – 7

ngrëniet

- Një formë e dhunës që ushtronin sundimtarët – 27 (fl. 17v), 62 (fl. 448v); sh. *dhuna, shpërdorimet*.

noviciati

- Periudhë përgatitore për atë që donte të bëhej frat – 25 (fl. 23).

nuskat

- 1635, themeluesi i misioneve i shpërndan edhe ndër myslimanë – 25, 27 (fl. 4 dhe sidomos fl. 14); sh. *figuret*.

nxënësit

- Në Itali; sh. *kolegjet*.

orizi

- sh. *karvanet*.

ortodoksët

- Disa persona të përndjekur tërhiqen në Kelmend, por misionarët ua ndalojnë katolikëve marrëdhëniet – 34 (fl. 44v, 45).

pasuria

- sh. *diferencimi klasor*.

patriarkati i Serbisë

- Në Pejë, i ndarë nga ai i Kostantinopolit dhe i Ohrit – 153 (fl. 1).

përkthyes

- Për predikimet e misionarëve – 24, 34 (fl. 45), 40 (shqip).
- sh. *misionet*.

përmbytje

- Drini në Zadrinë – 79

pikturat

- Apo afresket; sh. *kishat (në Zadrinë)*.

plaçkitjet

- sh. te treguesi i emrave *Iballja, Kelmendi, Puka*.

poligamia

- "*Grue mbi grue*", në malësi – 169 (fl. 198, 199).
- E rrallë te shqiptarët e islamizuar – 27 (fl. 15/13).

porota

- Institut juridik i Kanunit për shfajësim me dëshmitarë; në gjyqin e Kallmetit më 1641, për vdekjen e Pjetër Budit, merr edhe karakter kanonik (*purgatio canonica*) – 89.

prelatët e huaj

- sh. te treguesi i emrave *Budi, P. sinodi; Mazrreku, P.*

premtë (dita e)

- Ditë feste e myslimanëve në marrëdhëniet me katolikët – 36 (fl. 69), 44 (pas përmbledhjes së katërt); sh. bashkëjetesa.

priftërinjtë

- Prift i martuar me fëmijë, në Shkjez – 79
- 1640, frenohen prej Fr. Bardhit – 71 (fl. 206v).
- sh. *kleri shqiptar*.

prodhimet

- Në Zadrimë – 79 (para dhe pas shën. 3).

pushka

- 1639, një nga trimat e peshkoput të Lezhës vret një turk (mysliman) – 52.
- sh. *arkibugjat*.

qefali

- sh. *krerët e maleve*.

qela e misionarëve

- sh. *misionet*.

qeverisje e zonave të lira

- Krahasonet me atë të Zvicrës – 34 (fl. 44v).

samarxhi, samarpunues

- 1637, Dodë Gjansi apo Gjansi në Rraboshtë "*mjeshtër (usta) dhe punon shala e samarë, ushtron zanatin edhe ndër male*" – 43 (fl. 153v).

sambuku

- sh. *shtogu*.

sanxhakbeu

- Para 1635 një sanxhakbej lë kokën në Pult – 27 (fl. 16v-17).

seksi

- sh. *agjërimi seksual*.

seminari

- Shkollë për përgatitjen e klerikëve; më 1635 misionarët mendojnë ta ngrej në Pult – 25 (fl. 23).

simonia

- Shitja e ofiqeve kishtare – 36 (fl. 68).

sinodi

- Rendi i sinodit, më 1637 e përkthen shqip Fr. Bardhi dhe i bën shtesa – 40.

sinodi në Zadrimë

- Për çështje të konfliktit juridiksional – 30, 31, 74.
- sh. te treguesi i emrave *Budi, P.*

skllevër

- Ndër Male raste të marrjes së fëmijëve dhe shitjes së tyre si skllevër – 36 (fl. 68v), 50, 169 (fl. 199v).

somun

- “Koromanen (*që turqisht thuhet somun*)” (Fr. Bardhi) – 50.

sorgu

- Bukë prej sorgu në Pukë – 44.

spahillarët

- Mesi i shek. XVII, mbahen prej rajasë – 119 (pjesa e fundit).

spastrimi kanonik

- “*purgatio canonica*”, sh. *porota*.

spiun

- Para 1635 një frat raguzan kapet në pazarin e Shkodrës si spiun i spanjollëve – 25 ; sh. *misionet*.

syneti

- 1633, hoxhallarë nëpër Has për të rrethprerë shqiptarët e islamizuar – 21.

shfrytëzimi ndër fusha

- 119; sh. edhe *dhuna*, *ngrëniet*, *shpërdorimet*.

shkolla

- Nevoja për shkolla në Zadrimë dhe Arbëri – 9, 10.
- 1635, kërkohej shumë ekzemplarë të fjalorit – 25 (te shën. 46).
- Nga misionarët – 63 (nr. 6); sh. *gramatikat*.
- 1640, në Kurbin me 20 djem – 65.
- Nxënës ndër kolegjet – 27 (fl. 17v), 51, 76 (pika 4).

shpërdorimet

- Bejlerë etj. nëpër Zadrimë – 27 (fl. 13v, 17v).
- sh. *dhuna*, *ngrëniet*, *shfrytëzimi*, *fshatarësia e fushës*.

shtëpitë

- Në Zadrimë, janë të ulta si për të pasurit si për të varfërit – 78 (fl. 204).
- Ndërtimi në Pukë për të pasurit e për të varfërit – 44
- Nuk përdoren trarë – 27 (fl. 18).
- sh. *diferencimi klasor*.

shtogu

- Toponim i Blinishtit dhe thuhet: “*Stogh cioe Sambuco*” – 43 (fl. 153).

testamentet

- Për redaktimin e tyre Fr. Bardhi përgatit klerin vendas – 51.

turk-mysliman

- Fjala *turk*, në përgjithësi, në këtë dokumentacion, përdoret për vendasit e islamizuar; më 1637 Fr. Bardhi thotë se Qyteza e Re në Dukagjin qe ndërtuar “*prej një turku të fuqishëm...dhe ishte me komb shqiptar*”, dhe më poshtë: “*qe rindërtuar po prej një turku të atij kombi, nga qyteti i Prizrenit*”- 44 ; sh. edhe *kombësia*.

uratorja

- Apo qela e misionarëve; sh. *misionet*.

valanidhet

- Tregu – 20.

vathët

- Në Zadrimë e në Pukë i mbajnë burrat – 44 , 78 (fl. 204v).

vendi malor

- Bëhet i fortë sepse njerëzit bëhen njësh me të – 50

- sh. *malësorët*.

vera

- 1641, zadrimorëve u vihet taksa mbi verën – 78 (fl. 204v).

- Të rinjtë nuk e pinë pa i mbushur 21 vjet – 25 (fl. 19v).

xhufka e kokës

- E mbajnë dukagjinast – 44

zonjë

- Shkruar shqip: *zogne* – 27 (fl. 14).

TREGUESI I EMRAVE

Shënim - Numri që ndjek emrat i përket numrit të dokumentit të këtij vëllimi, kurse numri në kllapa i përket faqes, fletës apo shënimit të atij dokumenti. Numrat e spikatur tregojnë dokumentin kryesor për atë zë.

Abacia e Oroshit

- Me titullin e Shën Aleksandrit (Llezhdrit), konflikti ndërmjet dioqezës së Durrësit dhe të Lezhës për posedim. Ka rreth 2000 frymë në juridiksionin e vet – 33 , 43 (fl. 155rv, 156r), 169 (fl. 199v-200).

Abacia e Shirqit

- Në Bregbunë me titullin e Shën Sergjit e Bahtit – 45, 77 (fl. 306).

Adriatiku

- Det. Gryka e Drinit – 79 .

- Kufiri i mbretërisë së Rashjes – 77 (fl. 306v, 307).

Agolanti, Françesk

- Nga Tarvizio, stërnip i M. Buas, më 1637 vendos mbishkrimin – 48.

Ahmet bej

- sh. *Kuka, Ahmet bej*.

Alba

- Flitet për këtë qytet me emrin e të cilit quhen albanezët-shqiptarët – 21.

Albageku

- Një emërtim për Beogradin – 153 (fl. 1v).

Albasani

- Një grafi për Elbasanin (shih) – 35.

Alberti

- 1624, peshkop në Hungarinë e pushtuar prej osmanëve – 153 (fl. 1v).

Aleksandër, fra

- sh. *Luçi, fra Aleksandër*.

Aleksandri II

- Papë (1061-1073) – 43 (fl. 157v).

Aliu

- Nga rrethi i beut të Shkodrës, ka farefisnin në Kelmend, më 1635 shoqëron misionarët – 25 .

Alviani

- Kondotier i shek. XVI, përmendet në mbishkrim e M. Buas – 48.

Andreasi, Domenik

- 1623, peshkop i Shkodrës që detyrohet të largohet si i huaj që nuk pranohet – 1, 2, 9.

Androniku

- Djali i M. Paleologut – 77 (fl. 306).

Antoni

- 1635 etj., kardinal që interesohet për çështjet kishtare të Shqipërisë – 32, 70 (fl. 443).

Antoni, fra

- Nga Laçi, më 1652 françeskan shqiptar – 160.

Antoni, fra

- Nga Spoleto, më 1651 misionar në Shqipërinë e Mesme – 131, 160.

Antoni

- Nga Tropea, më 1634, një frat misionar që nuk vjen në Shqipëri – 22, 25.

Anxhelo, fra

- Nga Bergamo, mesi i shek. XVII, bën relacionin mbi Shqipërinë – 119.

Anxhelo, fra

- 1640, misionar në Shqipëri, ndoshta po ai që bëri relacionin – 73.

Arapi

- sh. *Harapi*.

Arbëria

- Në original *Albania* që ne themi *Shqipëri*, por, në raste të veçanta, themi *Arbëri* kur i referohet Shqipërisë së Mesme.

- Zonat e lira, më shumë se 3000 shtëpi – 18.

- Titulli i peshkopatës, çështje të juridiksionit etj. (thuhet edhe *Stefania*) – 27 (fl. 18), 28, 29, 33, 43 (fl. 150, 152, 153, 156r, 157rv), 52, 64, 65, 169 (fl. 200).

Arbisola, fra Ferdinand

- 1648, misionar që kapet dhe ekzekutohet në Shkodër – 114.

Askanio

- 1640, mik i Frang Bardhit në Romë – 66.

Ashta

- Fshat në J të Shkodrës pranë Drinasës – 79.

Baba

- Fshat i Zadrimes; famullia, pronat e kishës etj. – 26, 27 (fl. 13), 67 (fl. 24v), 71 (fl. 206), 79, 89, 124.

Babiqi, Mark

- Prift bullgar me shërbim në Kosovë, mbështet Sojmiroviqin në konflikt me Andrea Bogdanin – 144, 154.

Badara, Badra (?)

- Vend tej Lançagjeqit – 43 (fl. 156r).

Bahti

- sh. *Sergji e Bahti*.

Bajazidi II

- Sulltan i Turqisë (1481-1512) – 79.

Balea

- sh. *Iballja*.

Ballarin, G.B.

- 1634, sekretar venedikas – 23.

Barbara

- sh. *Barbulla*.

Barboza

- Autor kishtar – 71 (fl. 206v), 153 (fl. 1v).

Barberino

- 1634, kardinal që interesohet për misionarët – 22.

Barbulla

- Famulli e Pdhanës – 63 (nr. 5).

Barbullushi

- Konflikti për juridiksion – 46, 82.

Bardhi

- Del shkruar, në originalin italisht, *Bardi* dhe jo si zakonisht *Bianchi* – 43 (fl. 154v).

Bardhi, Frang

- 1637, relacion për Pukën, 44.
- 1638, relacion për zonat kryengritëse (lufta e kelmendasve kundër Vuço Pashës) – 50.
- 1640, viziton Spasin e ndiqet nga Vojvoda – 66.
- 1641, relacion për Zadrimën – 79.
- Interesohet për vende në Kolegjet, don peshkopë shqiptarë – 39, 51.
- Fjalori dhe dëshmia e besimit shqip – 25, 40.
- Konflikt me B. Orsinin (Lezhë) për juridiksionin dioqezan – 37, 38, 41, 42, 43 (fl. 152), **85**, 86.
- Akuzohet për çrregullime, ai mbrohet – **67, 68, 71**, 93.
- Kërcënohet, përndiqet, arrestohet etj. – **72, 73**, 83 (pika 5).
- Konflikt me Gj. Bardhin, ungjin, që nuk largohet nga Zadrima – 47, 62, **72, 73**, 74, **75**, 80, 83, 90, **93**.
- Akuzon Nikollë Lekën si vrasës të Pjetër Budit – **82**, 86, **90**.
- Hyn në konflikt me misionarët – **61**, 62, 67 (fl. 23v), 70, **78**.
- I vdekur – 97-99.

Bardhi, Gjergj

- 1623, peshkop i Zadrimës (Sapës) – 2, 4.
- 1624, kundër peshkopit të Shkodrës – 9.
- 1634, interesohet për misionarët – 22, 25, **26**, 27 (fl. 13).
- 1636, për të drejtë juridiksioni sulmon Kallmetin – 43 (fl. 153v, 154).
- 1637, kryepeshkop i Tivarit, konflikt për Barbullushin etj. – 28, 29, 37, 38, 43 (fl. 150, 153v), 46.
- Nuk largohet nga Zadrima, konflikt me Frang Bardhin – 47, 61, 62, 69, **72, 73**, 74, 80, 83, 84, 90, **93**.
- Mik me D. Nikollë Lekën, dyshohet se ka pasur gisht në vdekjen e Pjetër Budit – 4, **89**.
- 1643, heq dorë nga selia e Tivarit, kthehet peshkop i Zadrimës – 81, **97, 98, 99**.

Bardhi, Gjergj

- 1637, një nga krerët e Ndërfandës – 43 (fl. 154v).

Bardhi, dom Gjergj

- 1637, famullitar i Zejmenit – 43 (fl. 152rv).

Bardhi, Nikollë

- Ish peshkop i Zadrimës – 37.

Bardhi, Pal

- 1640, prift i Zadrimës, kundërshton Frang Bardhin e përkrah dom Nikollë Lekën – 72 (fl. 208v), 75, 84, 89, 124.

Bardhi, dom Pjetër

- Kryedhjak dhe famullitar i Blinishtit; më 1641 merr pjesë në procesin e N. Lekës për vdekjen e P. Budit – 89, 99.

Bardhi, Prend

- 1637, një nga krerët e Ndërfandës – 43 (fl. 154v).

Bardhi, Tozol

- Ish peshkop i Zadrimës – 37, 43 (fl. 157r), 79.

Bari

- Qytet i Puljes (Itali); dhuratat e mbretit Stefan II dhe të mbretëreshës Helena – 77 (fl. 305v, 307).

Barleti, Marin

- Ka shkruar për rrënimin e Shurdhahut – 79.

Baronio

- Autor kishtar – 77 (fl. 305).

Beatilo, Anton

- Autor që tregon për dhuratat e Helenës dhe Stefaanit – 77 (fl. 305v, 307).

Bekuçi

- Lokalitet në rrethe të Prizrenit – 169 (fl. 198).

Bekushi

- Ndryshe nga Bekuçi; po në rrethe të Prizrenit – 169 (fl. 198).

Belgradi

- Beogradi, i quajtur Albagreka – 153 (fl. 1v, 2).

Belushi

- 1639, një nga pleqtë e rrethit të Lezhës – 43 (fl. 153rv).

Benda

- Dioqezë në Shqipërinë e Mesme – 33.

- sh. *Silvestër* nga B., *Kolesi*, Gjon nga B.

Benedikti, atë

- sh. *Trevizano*.

Berdheti, berdhetasit

- 1637, kryengritës – 44 (pas përmbledhjes së parë).

Bernardini, fra nga Verona

- 1639, misionar – 57.

Bergamo

- sh. *Anxhelo*, fra.

Biba, ...

- 1643, një ndër krerët e Zadrimës – 99.

Bistrica

- Lumë që përshkon Prizrenin; më shumë se 300 mullinj – 6, 153 (fl. 2).

Bize, ...

- 1643, një ndër krerët e Zadrimës – 99.

Bjelopavloviqi

- sh. *Palabardhi*.

Blinishti

- Fshat i Zadrimës me 160 shtëpi – 25 (fund), 37, 79.

- Konflikti për juridiksion kishtar – 31, 37, 41, 42, 43 (fl. 153, 154), 99.

- Mbyllet shkolla e misionarëve – 63 (nr. 6).

Bogdani, Andrea

- 1637, pas 6 vjetësh në kolegjin e Loretos, braktis mësimet dhe vjen i ftuar famullitar në Kosovë – 55.

- 1644, shkruan për gjendjen e krishterimit në Kosovë – 101.

- 1650, famullitar në Prishtinë, propozohet dhe emërohet kryepeshkop i Ohrit – 117, 118, 133, 154.

- 1651, konflikt me peshkopin e Prizrenit Sojmiroviqin – 139, 141, 142, 143, 144, 153 (fl. 2v-3), 155, 163, 165, 167.

- Të ndryshme : vuan nga podagra – 55; më 1647 merr shëndete nga Gj. Vladanji – 105; më 1650 është 45 vjeç, njohës i 5 gjuhëve, proteston për dërgimin e peshkopëve të huaj në Shkodër – 117, 118.

Bogdani, Mark

- 1641, nga Baba e Zadrimës, merr pjesë në gjyqin e N. Lekës për vdekjen e P. Budit – 89.

Bogdani, Pjetër

- 1650, kërkon selinë e Ohrit për ungjin – 117, 118.
- 1651, kërkon për vete misionin e Gashit – 147, 148.
- Gjendet në Romë për punët e ungjit – 141, 142, 144, 147.
- Merr doktoratën – 147, 148.
- 1652, kthehet në Kosovë – 155, 166.

Bokjana

- Në dioqezën e Lisit të Matit – 33, 43 (fl. 152).

Bolica, Françesk

- Kalorës kottorras që përkrah misionarët dhe kujdeset për ta – 49, 57, 64, 67, 71 (fl. 207), 88, 91, 120, **122**, 131, 138, 161.
- 1648, për ngjarjet në Shqipëri – 108.
- 1650, interesohet për A. Bogdanin – 118.
- 1652, i moshuar, Mark Skura propozon zëvendësimin me nipin e tij – 158, 159, 164.

Bolica, dom Luka

- 1651, propozohet për misionar – 122.

Bolonja

- Qytet i Italisë, përmendet në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Bonaldi, Xhiozefe Maria

- Dalmatin, kryepeshkop i Tivarit – 117, 121, 126, 144, 154.

Bonaventura, nga Palacolo

- 1634, themelues i misioneve në Shqipëri – 22.
- 1635, përvojat e para, shkresa e relacione – 24, **25**, 26, **27**, 34, 35.
- 1636, largohet dhe pritët të kthehet – 30, 59, 63 (nr. 3), 64 (7-8).
- 1641, subvencionohet dhe është i sëmurë – 84, 87.

Borgo

- sh. *Serafiko* nga B.

Bosa, Boza, Buza, Boshi, dom Pjetër

- 1640-1641, famullitar i Hajmelit, dëshmon për vdekjen e P. Budit – 71 (fl. 206), 89.

Bosnja

- Kufizon me Shqipërinë – 50, 153 (fl. 1).
- Sanxhakbeu – 34 (fl. 45); sh. *Vuço pasha*.
- 1638, plaçkitjet e kelmendasve – 50.

Botero

- Autor i një “Relacioni i Evropës” – 153 (f. 2).

Boziki, Benedikt

- 1643, i rroguar në regjimentin e Napolit – 100.

Brajani, Marin

- Ish peshkop i Lezhës – 37, 43 (fl. 152v, 156rv, 157r).

Bratoneshi

- Zonë e lirë në Malet e Veriut – 35.

Bregbuna

- sh. *Buna*.

Bruti, Johan

- Ish kryepeshkop i Tivarit – 153 (fl. 1v).

Bua, Merkur

- Mbishkrimi i varrit të tij në Tarvizio (Itali V-L) – 48.

Budimeri

- Ish mbret serb që në vitin 859 përqafoi fenë e krishterë – 77 (fl. 305).

Budi, Pjetër

- Rrjedhimet e sinodit kundër prelatëve të huaj – 1, 2.

- 1641, aktakuza për vrasjen e tij dhe gjyqi i Kallmetit – 82, 89.

Budua

- Qytet bregdetar në V të Tivarit – 22, 104.

Bukja, Françesk

- 1652, kotorras, propozohet të zëvendësojë Françesk Bolicën(shih) – 158, 159, 164.

Bulgri

- Në J-L të Lezhës, zonë e lirë, çështje juridiksioni dioqezan etj. – 18, 28, 29, 33, 34 (fl. 43A), 35, 43 (fl. 152v, 156r, 157r).

Bullgaria

- Ish zotërim i mbretërve të Rashjes – 77 (fl. 306v, 307), 153 (fl. 1).

Buna, Bregbuna

- Lumë dhe zonë në P të Shkodrës – 45, 77 (fl. 305v, 306).

Bushtrica

- sh. *Bistrica*.

Buza (?)

- sh. *Bosa, Boza, ...*

Cerva

- sh. *Tuberone Cerva*.

Cespitelo

- sh. *Sospelo*.

Ciabrus

- Emër i lashtë i lumit të Moravës – 153 (fl. 1).

Cirili

- Shek. IX, “apostulli i sllavëve” (sh. Svetopelek) – 77 (fl. 305).

Çausi

- sh. *Ibrahimi*.

Çausi, Mehmet

- Shqiptar nga Zadrime, agai i Lezhës, i bie Iballes etj. – 44 (pas përmbledhjes së katërt), 54 (fl. 389).

Çamarrati

- sh. *Gjamarrati*.

Çibaja (?)

- Tej Lançagjeçit – 43 (fl. 156r).

Çiprovac

- Qytet i Bullgarisë – 139, 153 (fl. 2), 169 (fl. 197v).

Çitadela

- sh. *Leone*, fra.

Dalmatia

- Krahinë e bregdetit lindor të Adriatikut në V të Shqipërisë – 8, 12, 14, 17, 19, 77 (fl. 305).

Damazi

- Papë (366-384) – 71 (fl. 206v).

Danubi

- Lumë – 77 (fl. 306v, 307), 153 (fl. 1).

Dardania

- Emër i lashtë i emërimit mesjetar Mysja e Epër; Kosova – 144, 153 (fl. 1rv).

Darmedo, atë Nikolla

- Ish peshkop i Arbërisë (?) – 29 (edhe shën. 113).

Deçani

- Manastir me reliket e Uroshit – 77 (fl. 305v).

Dedi, dom Andrea

- 1636, famullitar i Bulgrit – 29.

Dedi, Vlash

- 1636, një nga krerët e Blugrit – 28, 29.

Derani

- Fshat në rrethe të Prizrenit – 169 (fl. 198).

Derveni

- Në Malet e Veriut, më 1641 themelohet misioni – 87.

Despoti i Serbisë

- Ish zot i Pastroviqit – 27 (fl. 17v).

Desha

- Shek. XII, mbret i Serbisë – 77 (fl. 305v).

Dibra

- Në Shqipërinë e Mesme – 21.

Dibra e Poshtme

- Rrugë e Drinit të Zi – 21.

Dibri

- Zonë e lirë malore në L të Lezhës pranë Fandit, ka 150 shtëpi, ish zotërim i Dukagjinasve – 18, 29, 35, 43 (fl. 153r, 154r, 156v).

Dioklea

- Genta e poshtme dhe e epër bashkë me Arbërinë – 77 (fl. 306rv, 307).

- Dioqeza – 43 (fl. 157v).

- sh. *Salona e Dioklesë*.

Diokleciana

- Emërtim për Prizrenin – 153 (fl. 1v).

Diokloni, Pjetër

- Nga Shkodra, abat i manastirit të Shirqit, përmendet në mbishkrimin e asaj kishe – 77 (fl. 306).

Doç Gjeçi

- sh. *Gjeçi*.

Doçi i Thaçit

- sh. *Thaçi*.

Dom Kola

- 1636, famullitar i Ndërfandës – 32, 33.

Dom Pjetri

- 1635, prift shqiptar që dërgon nipin në Romë për koleg - 24.

Dom Prendi

- Nga Troshani, më 1636 merr pjesë në mbledhjen për juridiksion dioqezan - 30.

Donati, fra nga Shpiçi

- 1634, kundërshton ardhjen e misionarëve në Shqipëri - **22**, 27 (fl. 17v); sh. *Marini*.

Dragi, Françesk

- 1627, kapedan raguzan që rekruton ushtarë për Valenshtajnin - 14.

Dragina

- Shek. XII, mbreti i fundit nga brezi i Ostroillit - 77 (fl. 305v).

Drina

- Lumë në kufi të Hercegovinës me Serbinë - 153 (fl. 1).

Drinasa

- Dega e Drinit që bashkohet me Bunën - 79 (te shën. 320).

Drini

- Lumë që përshkon luginën, Zadrimën dhe derdhet në Adriatik- 16, 25, 27 (fl. 13v, 17), 35, 38, 54 (fl. 389v), 79 (në tekst pas shën. 319 dhe 323).

- Mbytja e Pjetër Budit - 1, 2, 3, **89**.

- Kufi juridiksioni dioqezan - 43 (fl. 152, 154v, 156rv).

Drini i Bardhë

- Buron në malet e Pejës - 21, 153 (fl. 2).

Drini i Zi

- Burimi, rrjedhë etj. - 21.

Drishti

- Në L të Shkodrës - 18, 27 (fl. 15v).

Dukagjin pasha

- Bëri Zadrimën vakuf - 79 (në tekst pas shën. 311 dhe te shën. 317).

Dukagjinët

- Ish zotërit e Zadrimës - 37, 44, 79; sh. *Dukagjini*, princat.

Dukagjini, dukagjinast

- Zonë malore dhe banorë të Luginës së Drinit - 21, 27 (fl. 14, 15v, 16v), 44, 50 (pas shën. 213), 66, 79, 84.

- sh. *Mali i Zi i Dukagjinit*.

Dukagjini, sanxhakbeu

- 1636, u bie Maleve - 34 (fl. 43rv, 44).

- 1638, në ushtrinë e Vuço pashës - 50 (pas shën. 216).

Dukagjini, princat.

- Leka, djali i Palit, ish zot i Dukagjinit dhe i Zadrimës; këngët që këndohen për të - 37, 44, 79.

- Nikolla - 79.

- Pali, i jati i Lekës, Nikollës, Progonit dhe Stefanit - 79.

- Progoni, ky u bë Dukagjin pasha (shih) - 79.

- Stefani ose Span Dukagjini - 79.

Dukati i Shën Sabës

- sh. *Hercegovina*.

Durrësi

- Kryepeshkopata, dioqeza etj. 27 (fl. 18), 28, 33, **43** (fl. 157v), 83, 124, 144, 149, 150, **169** (fl. 200rv).

- Cohëra nga raguzanët – 13.

- Flitet për plaçkitjen e vitit 1606 – 43 (fl. 156r).

Dushmani

- Zonë malore në kufi me territorin e Drishtit – 18.

Dushnjeshi

- Në zonën e Pukës, 7 milje larg Iballes; kalon më 1637 agai i Lezhës me ushtri – 44 (pas përmbledhjes së katërt).

Dhimitri

- Një djalë që më 1635 Frang Bardhi dërgon në kolegjin e Loretos – 25 (në fund).

Elbasani, Albasani

- 1636, rrugë për hyrjen e ushtrisë në Shqipëri – 35.

Elena

- Bija e mbretit të Francës, gruaja e Stefanit II (shih) që vendos mbishkrim te kisha e Shirqit – 77 (fl. 305v, 306).

Elia

- 1624, peshkop i Sofies – 153 (fl. 1v).

Emanicja (?)

- Ndoshta për Ematja (Mati); fund i shek. XVI, Dom Andrea – 43 (fl. 157rv).

Engjëlli, Pjetër

- Kishte një vajzë të martuar me një Kastriot në Kurbin – 168.

Epiri, Epiri i Ri

- Emërtim për Shqipërinë – 34 (fl. 43A, 45), 35, 44, 45, 48, 73.

Erico (Erizzo)

- Dogja i Venedikut (1631-1646) – 20, 23.

Eufemia

- sh. *Shën Eufemia*.

Evangjelista

- sh. *Vangjelista*.

Evangjelisti, fra

- Frat i provincës shqiptare – 28.

Fandi, i Madh dhe i Vogël

- Zonë e lirë në L të Mirditës; i Madhi me 80 shtëpi, të dy së bashku 1000 burra të armatosur – 18, 21, 28, 29, 35, 43 (fl. 156v, 157rv).

- sh. *Shkoza*.

Fasina, Grigor

- Peshkop i Shkodrës, përndiqet, arratiset – 114, 125, 130, 151, 152.

Faslli pasha

- 1650, gjeneralisimi i ushtrisë turke – 144.

Feltre

- lokalitet në Veneti – 30.

Ferra, dom Andrea

- 1637, nga Shën Kolli i lumit Kallami, famullitar i Dibrit – 43 (fl. 156v).

Ferra, dom Stefani

- Ndoshta gabimisht për Andrean – 43 (fl. 154r).

Fiku i Gurit

- Pranë Lezhës – 29.

Filipi

- 1648, peshkop i Nikopolit – 113.

Firence

- Qytet i Italisë – 13.
- sh. *Koncili Fiorentin*.

Fishta

- Fshat i Zadrimës – 43 (fl. 156v).

Florio, dom Gjoni

- Rreth 1651, famullitar i Novipazarit – 154.

Fojleta e Madhe

- Pranë Kuklit (rrethi i Shkodrës) – 43 (fl. 153).

Foskolo

- 1648, proveditor i përgjithshëm venedikas, merret me punët e Sulltan Jahos (shih)
- 109-112, 114, 116.

Franca

- 25, 34 (fl. 43A), 63.
- sh. *Elena*.

Francini, Jul

- Rreth 1651, famullitar në Janjevë – 154.

Françeskanët e Shqipërisë

- 1640, jepet relacion i keq për ta – 76.
- Te Lista për disa çështje etj. sh. *kuvendet*.

Françesku, fra

- Nga Priska – 70, 160.

Françesku I

- Ish mbret i Francës, përmendet në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Françesku, nga Lezina

- 1624, patron anijeje – 8.

Fuliens, abati

- Autor i një gjeografie të Ballkanit, 51 (fl. 1r), 153 (fl. 1).

Fusha e Kosovës

- Ose Fusha Merlino – 153 (fl. 2).

Galograkët

- Thuhet se kanë rrënuar Shurdhahun – 79.

Galushi, Mark

- Ndër krerët e Zadrimës – 99.

Gama, Martin

- 1640, famullitar i Shkjezit – 67, 68, 71 (fl. 206).

Gashi

- Në Pultin e epër; misioni dhe misionarët – 54 (fl. 389), 63 (fl. 8), 147, 148, 169 (fl. 198v).
- Raportet me sundimtarët – 49.
- Gashasit, shitës skllëvërisht – 50.

Gaudencio, Simon

- 1651, kujdestar i A. Bogdanit në Romë – 139.

Gavrili

- Rreth 1651, patriarku i Pejës – 153 (fl. 1).

Geci, dom Pjetër

- Për misionet etj. – 121, 132.

Gega, Bize

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Gegë Koka

- sh. *Koka, G.*

Genta

- E poshtme dhe e epër, krahinë e Dioklesë- 77 (fl. 306v).

Gerli (?)

- sh. *Kerli, Andrea.*

Gizoba

- Përrua pranë Blinishtit (Zadrimë) – 43 (fl. 153, 154, 157).

Goci, Goçi, Leka

- 1636, qefali i Selitës – 28, 29.

Gomsiqja

- Lumi – 79 (pas shën. 312).

- sh. *Ura e Lekës.*

Gornja

- Zonë e lirë e Mirditës – 35.

Gotët

- sh. *Totila.*

Gramshi, Anton

- 1640, në rrethin e Shkodrës – 67.

Gramshi, dom Nikolla

- 1640, ish famullitar në Zadrimë – 71 (fl. 206).

Greqia

- Edhe me vështtrim të Rumelisë – 19, 34 (fl. 44v).

Grigori X

- Papë (1271-1274); më 1274 shpall Koncilin e Lionit – 77 (fl. 306).

Grigori, dom

- Rreth 1651, famullitar në Trepshë – 154.

Gruda

- Zonë e lirë në Malet Shqiptare, 80 shtëpi – 18.

- Misioni, gjendja – 25 (nga fundi), 27 (fl. 16), 87, 169 (fl. 199v).

Gulshi, Gjin

- 1637, mirditor – 43 (fl. 156v).

Guri

- sh. *Fiku i Gurit.*

Gjadri

- Lumë nëpër Zadrimë – 27 (fl. 14), 79 (pas shën. 312).

Gjakova

- Në dioqezën e Prizrenit – 169 (fl. 197, 198).

Gjamarati, Çamarrati

- Zonë e lirë në V të Shkodrës, te Qafa e Bishkasit – 18.

Gjanani

- në dioqezën e Prizrenit – 169 (fl. 198).

Gjansi, Gjinsi

- 1637, i parë i Rraboshtës – 43 (fl. 153).

Gjeçi, Doç

- 1637, në Kallmet – 43 (fl. 153v).

Gjeka, Theodor

- 1637, nga krerët e Mirditës – 43 (fl. 154v).

Gjenova

- Në Italinë V-P – 108.

Gjica, Kola

- 1637, ish plak (i urtë) i Fishtës – 43 (fl. 156v).

Gjinema, dom Nikolla

- 1640, jepet urdhër për ta shkishëruar – 70 (fl. 443).

Gjoni, fra

- sh. *Kolesi*, Gjon.

Gjon Domeniko

- 1641, kujdestar për Frang Bardhin në Romë – 84.

Gjonema, Jonima, Bib

- 1637, plak nga Kukulla – 43 (fl. 157r).

Gjonema, Jonima, dom Nikolla

- 1639, me ndihmën e sundimtarëve vendoset në dioqezën e Shkodrës – 52, 53.

Gjoni VIII

- Papë (872-882) – 77 (fl. 305).

Gjunala

- Në dioqezën e Lisit (Mat) – 29, 33.

- sh. *Shënellia e Gjunalës*.

Gjungsi

- sh. *Gjansi*.

Gjutetia eree ndukagjin

- Kështu te Frang Bardhi; qytezë e ndërtuar prej sundimtarëve në Luginën e Drinit – 44.

Hajmeli

- Në Zadrimë – 71 (fl. 206), 82, 89.

Halil pasha

- 1638, në ushtrinë e Vuço pashës – 50 (pas shën. 5).

Harapi, Kolë

- 1636, nga pleqtë e Selitës – 28, 29.

Hasi apo Shullani

- Në Kosovë, më 1653 del i banuar prej shqiptarësh në shumicë të islamizuar – 21, 143.

Hercegovina

- E quajtur edhe Dukati i Shën Sabës. Krahinë në V të Malit të Zi – 27 (fl. 16), 77 (fl. 306v), 153 (fl. 1).

Himara

- Bregdeti, valanidhet, rekrutim ushtarësh etj. – 20, 23, 100.

Honofrio (Onofrio)

- 1634, një frat misionar që nuk vjen në Shqipëri – 22, 25.

Honorio

- Shek. IX, kardinal, nunc pranë Budimerit (shih) – 77 (fl. 305).

Hoti

- Zonë e lirë në Malet Shqiptare, rreth 200 shtëpi – 18.

Hvari

- sh. *Lezina*.

Iballja, iballasit

- Zonë dhe popullsi e lirë në Dukagjin me 140-200 shtëpi, bashkë me Pukën 800 burra arme – **18, 21**, 35, 44.

- Kryengritje, sulmet e sundimtarëve – **21**, 27 (fl. 16v), 34 (fl. 44), 44 (fillim dhe pas përmbledhjes së katërt), 49, **50**.

- Në dioqezën e Sapës (Zadrimës) – 43 (fl. 156v, 157r).

Ibrahimi

- 1639, çausi i Troshanit – 54 (fl. 389).

Ibrahimi

- Sulltan (1640-1648) – 79 (te shën. 317).

Iliriku Lindor

- Libri i autorit Fuliens – 153 (fl. 1).

Ingoli

- Prelat i Romës që merret me çështjen e Misioneve në Shqipëri – 25, 26, 27 (fl. 17v).

Inocenti, atë

- sh. *Medini*, I.

Inocenti X

- Papë (1644-1655) – 153 (fl. 1v).

Invilia, Ruxheri

- Usta që, në shek. XIV, punoi dhuratat e mbretit Stefan për kishën e Barit – 77 (fl. 307).

Jera, dom Andrea

- 1641, famullitar i Dibrit – 89.

Jacinti, fra

- sh. *Sospelo*.

Jagodne

- Qytet në Serbi – 153 (fl. 2), 154.

Jahja

- sh. *Sulltan Jahja*.

Jaku, dom

- 1636, famullitar i Kallmetit – 43 (fl. 153v).

- sh. *Zi* (i), dom Jaku.

Janjeva

- Në Kosovë – 109, 139, 143, 153 (fl. 2), 154.

Jeronimi

- 1634, frat misionar dalmatin – 22

Joni

- Deti – 77 (fl. 306v).

Jonima

- sh. *Gjonema*.

Juani i Marinit

- sh. *Vasiljeviqi*.

Jubani

- Fshat në L të Shkodrës – 38.

Jubani, dom Andrea

- 1640, prift në Zadrimë pastaj misionar në Dukagjin – 68, 71 (fl. 206), 146.

Jubani, Gjergj

- 1640, meshtar në Hajmel referon për misionet e grindjet në Zadrimë – 68, 71 (fl. 206), 87, 88, 89, 91.

- 1640, merret me luftën, kapet dhe ekzekutohet në Shkodër – 114.

Jubani, Pjetër

- Klerik në Zadrimë – 89.

Jubani, dom Shtjefen (Stefan)

- 1640, prift në Zadrimë – 66, 68, 71 (fl. 206).

- Misionar e vikar i Pultit të Epër – 88, 91, 169 (fl. 198, 203).

Jubisda

- Në dioqezën e Prizrenit – 169 (fl. 198).

Jul Cezari

- 43 (fl. 157v).

Juli II

- Papë (1503 – 1513) në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Justiniana e dytë

- Ulpiana, Prizreni – 153 (fl. 1v, 2).

Kabashi, kabashasit

- Në Pukë – 44 (përmbledhja e parë).

Kabashi, dom Gjeci

- 1640, famullitar i Shkjezit – 71 (fl. 206).

Kabashi, dom Luka

- 1651, famullitar në Zadrimë – 124.

Kaçaniku

- 1648, në itinerar për luftën – 109.

Kaçinari

- Zonë e lirë e Mirditës – 35.

Kadiu i Zadrimës

- Qëndron në Krythë – 79 .

- Dhunat e tij – 79 .

Kalepini

- Autori i fjalorit shumëgjuhësh (1502) – 43 (fl. 157v).

Kallami

- Në kufirin dioqezan Lezhë-Arbëri – 43 (fl. 156v, 157r).

Kallmeti

- 1637, fshat në rrethin e Lezhës me 40 shtëpi – 38.

- Çështje të juridiksionit dioqezan Zadrimë-Lezhë – 30, 31, 38, 43 (fl. 153rv).

- 1641, zhvillohet gjyqi për vdekjen e P.Budit – 89.

Kanovia

- Dioqezë në Shqipërinë e Mesme – 33.

Kaponi

- 1650, kardinal që interesohet për dioqezat shqiptare – 117, 128, 129.

Karli II

- Mbreti anzuin i Napolit (1289-1309) i cili shkreteton Rashjen – 77 (306v, 307).

Karli, Andrea

- 1637, vikar në Pdhanë – 43 (fl. 152rv).

Karlo, fra

- sh. *Mirandola*.

Kastelfranko

- Në Itali, sh. *Vicentini*, Athanas.

Kastrati

- Zonë e lirë në Mbishkodër me 60 shtëpi – **18**, 35.

Kastrioti, Gjergj

- sh. *Skënderbeu*.

Kastrioti, Katrina

- Mbesa e Pjetër Engjëllit e lindur në Kurbin – 168.

Kashnjeti

- Fshat në Mirditë – 43 (fl. 156v).

Katiqi

- Ish peshkop i Prizrenit – 153 (fl. 2v, 3).

Kelmendi, kelmendasit

- Vendi, banorët, jetesa – 16, **18**, 35, **50**, 77 (fl. 306v).

- Armët, plaçkitjet, ekspeditat osmane – **27** (fl. 16rv), 34 (fl. 44rv), **49**, **50**, 109, **115**.

- Misionet e misionarët – 25 (fl. 23), 27 (fl. 15v, 16v), 34 (fl. 44v), 120, **122**, **131**.

- 1652, vizita e M. Kryeziut – 169 (fl. 199).

Kerli (Gerli ?), Andrea

- 1636, françeskan shqiptar – 28.

Kerubino, *fra*

- Nga Valdebona (Trento – Itali V-L); frat misionar më 1634, pastaj kryetar i misioneve në Shqipëri – 22, 25, 27 (fl. 13, 14), 30, 34 (fl. 36, 40, 45).

- 1638/9, relacioni i tij për misionet dhe për ekspeditën e Vuço pashës – **49**, **54**.

- 1639/41, në konflikt me sundimtarët, burgoset etj. – 57, 58, 59, **60**, 63, 65, 73, 78 (fl. 204), 87.

Këçira

- Në kufi me Pukën – 44 (pas përmbledhjes së dytë).

Kjureu, Pjetër

- Rreth 1640, famullitar në Tivar – 77 (fl. 306).

Klementi V

- Papë (1305-1314) – 77 (fl. 306v).

Klementi VIII

- Papë (1592-1605) – 24, 27 (fl. 15v).

Klerikati, Ludovik

- Ish kryepeshkop i Tivarit – 37.

Klishi

- 1648, ushtritë osmane – 113.

Kodhëzi (Kudhëzi ?), dom Domenik (?)

- 1651, famullitar në Troshan – 124.

Koka, Gegë

- 1640, zadrivor – 67.

Kola, dom Prend

- 1640, prift në Zadrime – 68, 71 (fl. 206).

Kola, Prend

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimes – 99.

Kolesi, Gjon

- 1636, ish kryetar i françeskanëve të Shqipërisë dhe peshkop i Arbërisë – 29, 33, 43 (fl. 152rv, 153v, 155rv, 156r).

Koncili Fiorentin

- I mbajtur më 1439 në Firenze – 153 (fl. 1).

Koncili i Lionit

- Më 1274 në Lion të Francës – 77 (fl. 306rv, 307).

Koncili i Trentos

- Gjatë shek. XVI – 38, 40, 71 (fl. 206v), 83, 153 (fl. 1v).

Korfuzi

- 7, 20.

Kornelio

- 1647, kardinal – 151.

Korpeni, Kurpeni, dom Pjetër

- 1631, vikar i Krujës – 28.

Korpeni, dom Nikolla

- 1652, misionar vendas dhe vikar i Durrësit – 159 (në fund), 160, 169 (fl. 200v, 203).

Korreisi, Gavril

- 1648, domenikan – 113.

Kosova

- Në administratën kishtare katolike shkon me dioqezën e Serbisë – 21, 55, 101, 109, 153, 169 (fl. 197v).

Kostantini

- Djali i dytë i Urosh Milutinit – 77 (fl. 306v, 307).

Kostantinopoli

- 6, 15, 19, 27 (fl. 16v), 34 (fl. 44v), 35, 44, 49, 54 (fl. 389, 390), 58, 60, 66, 67, 78, 108.

- sh. *Patriarku* i K.

Kosti (?), Manka

- 1637, mysliman zot i Matit – 43 (fl. 152v).

Koto

- 1648, merret me punët e Shqipërisë – 108.

Kotorri

- Qytet në Mal të Zi – 11, 18, 19, 77 (fl. 305v).

- *Çështje të misioneve* – 27 (fl. 17v, 18), 54 (fl. 390), 59, 60, 65, 71 (fl. 207), 120.

- 1646, kërcënimi osman – 103, 104.

- sh. *Oradi* nga K.

Krasniqja

- Zonë e lirë në Malet e Veriut – 35.

Kratova

- Në Kosovë – 109, 139, 143, 153 (fl. 2), 154.

Kremona

- Qytet në Itali – 108.

Kreta

- Ishulli në J të Greqisë – 109, 116.

- sh. *Salomone*, M.

Krizostomi

- Shek. IV-V – 77 (fl. 305).

Kroacia

- Krahinë e Jugosllavisë – 14.

Kruja

- Qyteti dhe zona e lirë malore – 25, 114.
- Çështje dioqezane – 33, 43 (fl. 156r, 157v).

Krushevaci

- 153 (fl. 2), 154.

Kruta (Krytha ?), dom Kristofor

- 1637, dëshmon për juridiksionet dioqezane – 43 (fl. 152v, 153rv, 155r, 156rv).

Kryeziu, dom Mark

- 1637-1643, vikar i Zadrimës – 42, 99.

Kryeziu, Mark

- 1651-1653, vizitator në Shqipëri – 123, 127, 135, 136, **140, 144**, 166, 167, **169** (relacioni).

Kryeziu, dom Shtjefen

- 1643, famullitar i Shën Gjergjit të Shatit (Zadrimë) – 99.

Krytha

- Fshat i Zadrimës, seli e xhabisë dhe e kadiut – 42, 79 .
- sh. *Kruta*.

Kthella

- Zonë e lirë malore në L të Lezhës – 18, 21, 28, 29, 33, 35.

Kuçi, kuçasit

- Zonë e lirë e Maleve Shqiptare – 18, 115.

Kudhëzi

- sh. *Kodhëzi*.

Kuka, Ahmet bej

- 1610, i bie lballes, thyhet dhe vritet – 21.

Kukejt

- Familje shqiptare e islamizuar rreth vitit 1533 dhe qe vendosur për të pritur eskursionet e malësorëve në atë vend ku u themelua Kukësi - 21.

Kukli

- Fshat në j të Shkodrës – 43 (fl. 153).

Kukulla

- Në J-L të Lezhës – 28, 29, 33, 43 (fl. 154v, 156r, 157r).

Kulomsha, Theodor

- Ish peshkop i Lezhës – 37.

Kunavia

- Dioqezë në Shqipërinë e mesme – 43 (fl. 157v).

Kurbini

- Në rrethin e Krujës, seli e peshkopit – 33, 43 (fl. 153, 155r), 65-67.
- 1640, shkolla – 65.
- 1651, misionari – 122.
- sh. *Kastrioti*, Katrina.

Kurpeni

- sh. *Korpeni*.

Labostia

- Ndoshta grafi e gabuar për *Rraboshta* – 43 (fl. 153v).

Laçi

- sh. *Antoni*, fra nga L.

Laçingjeçi, Lançagjeçi

- Në kufirin dioqezan Lezhë-Arbëri - 43 (fl. 154v, 156r, 157r).

Lali, Prenk

- 1637, nga krerët e Matit – 43 (fl. 153).

Laloshi, dom Gjoni

- 1652, misionar vendas në Dukagjin – 169 (fl. 203).

Lançagjeçi

- sh. *Laçingjeçi*.

Lançia

- 1648, bombardier që kapet dhe ekzekutohet në Shkodër – 114.

Leka

- sh. *Ura e Lekës*.

Leka, dom Nikolla.

- Abat i Shën Palit të Kabashit të Pukës që ka zënë vend në Zadrimë – 4, 30, 57, 71 (fl. 206), 79 (te përmbledhja para shën. 15), 124, 169 (fl. 201rv).

- Akuzohet për vrasjen e P. Budit – 4, 82, 85, 86, **89**, 90.

- Armik i Frang Bardhit – 67, **71**, 84, **93**.

Leka, Nikollë

- 1637, nga krerët e Mirditës – 43 (fl. 154v).

Lekiqi, dom Pjetër

- Famullitar i Novobërdos, më 1651 pezullohet prej A. Bogdanit – 144.

Leo, nga Çitadela

- Frat misionar në Pdhanë – 120, 131, 160.

Leonardis, Françesk

- Kryedhjak pastaj kryepeshkop i Tivarit – 120, 122.

- 1639, komisar në Shqipëri për juridiksionin dioqezan – 52, 67, 85.

- Rreth 1640, shkruan historikun e mbretit Urosh – 77.

Leoni

- Perandor i Lindjes – 43 (fl. 157v).

Leskopca

- Lokalitet që shkon me Prizren – 143.

Leskovac

- Në dioqezën e Serbisë – 154.

Leta, Marin

- 1639, zadrimor i dërguar në Kostantinopol – 54 (fl. 390).

Levakoviqi

- 1648, kryepeshkop i Ohrit – 106, 108, 109, 115 (te shën. 397), 117, **144**, 153 (fl. 3v).

Lezina

- Hvari; sh. *Françesku* nga L.

Lezha

- Të ndryshme – 19, 27 (fl. 13, 14), 43 (fl. 157v), 54 (fl. 389), 56, 63 (nr. 5).

- Drini dhe tregu – 21, 43 (fl. 156r), 79.

- Zonat e lira malore – 18, 21, 35, 114.

- Sundimtarë etj. – 34 (fl. 43A, 45v) , 35, 36 (fl. 69v).

- sh. Çaushti, Mehmet.

- Dioqeza, peshkopi, misionarët etj. – 6, 22, 25 (fl. 23), 27 (fl. 18), 28-30, 32, 33, 34 (fl. 43Av), 37, 38, 43 (fl. 150, 152rv, 153rv, 154rv, 155v, 156rv, 157rv), 45, 66, 67, 70 (fl. 443), 124, 131, 137, 169 (fl. 199v).

Lioni

- Qytet i Francës; sh. *Koncili* i L.

Liqeni i Ohrit

- Burimi i Drinit të Zi – 21.

Liqeni i Shkodrës

- Lëmi i Vuço pashës, rruga për Kelmend – 50 (pas shën. 216), 122.

Lisi i Matit

- Dioqeza etj. - 28, **33**, 43 (fl. 157v).

Lissus

- Lezha – 43 (fl. 157v).

Lobostia (?)

- Ndoshta Rraboshta, fshat në Zadrimë-Lezhë – 43 (fl. 153v).

Loreto

- Në Italinë Qendrore, Kolegji ilirik – 10, 24, 25 (në fund), 27 (fl. 17v), 55, 144.

Lubonja

- Fshat pranë Prizrenit – 169 (fl. 198).

Luçi, Lugji, Aleksandër

- Kryetar i françeskanëve të Shqipërisë – 28, 73, 76, 160, 169 (fl. 201v).

Ludovizi

- Kardinal – 4.

Lugji ose Lugu

- Zonë e lirë malore, nën Podgorë – 18.

Lugji

- sh. *Luçi*.

Luka

- Një njeri në Kotorr që interesohet për misionarët – 54 (fl. 390).

Lukari, Xhakomo

- Historian raguzan – 77 (fl. 305v).

Lumeçi, dom Mark

- 1640, prift në Zadrimë, ish ushtarak i Venedikut – 70 (fl. 443v), 71 (fl. 206rv), 89.

Lumsi, Lumëzi, Gjergj

- 1651, misionar vendas në Zadrimë – 124.

Lustica

- Në Mal të Zi – 120, 122, 138.

Luzia

- Lumë apo përrua pranë Blinishtit (Zadrimë) – 43 (fl. 153).

Lleshi, Gegë

- 1641, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Lleshi, Nikollë

- 1636, nga krerët e Kthellës – 28, 29.

Lleshi, Simon

- 1640, përkrah Frang Bardhin kundër Leonardisit dhe N. Lekës – 67.

Magaroli

- Rreth 1608, sanxhakbej i Dukagjinit që rindërton Qytezën e Re – 44 (pas përmbledhjes së parë)

Magino

- sh. *Perletria*.

Magushi, Gjeka

- 1637, dëshmitar mirditor – 43 (fl. 156v).

Magushi, Gjergj

- 1637, dëshmitar mirditor – 43 (fl. 156v).

Magji, Tutës apo Tuç

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Maksimiliani

- Perandor, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Malaj

- Pranë Kukullës (shih) – 33, 43 (fl. 156r).

Malet e lira

- sh. *Vatrat e Qëndresës*.

Malet e Shqipërisë

- sh. *Malet Ilirike*.

Malet Ilirike

- Apo malet e Shqipërisë – 153 (fl. 1).

Mali i Ri

- sh. *Novobërdo*.

Mali i Shën Mëhillit

- Në Zadrimë, ku u ngulit së pari misioni – 25.

Mali i Zi

- Zonë e lirë pranë Shkupit – 139, 143, 154.

Mali i Zi

- Ndërmjet Iballes dhe Fandit të Vogël – 35. 43 (fl. 153, 156v, 157r), 144 (pas përmbledhjes së parë).

Mali i Zi

- Cernagora, krahinë në V të Liqenit të Shkodrës – 18, 77 (fl. 305v), 114, 115.

Malshi, dom Nikolla

- 1636, famullitar në Bulger – 29.

Mamli

- Seli peshkopore e Arbërisë – 43 (fl. 153).

Manka, Kosti (?)

- sh. *Kosti* (?).

Maqedonia

- Krahina në L të Shqipërisë; disa herë emërtimi përdoret për vetë Shqipërinë ose për Shqipërinë e Mesme – 21, 28, 79, 153 (fl. 1).

Margjini (?)

- sh. *Murgjini*.

Marin Leta

- sh. *Leta*.

Marini

- 1651, nipi i fra Donatit, shkon në Romë – 132.

Marinjano

- (1497-1575), kapedan mercenarësh, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Markana

- Në Dalmati (?) – 22.

Markantoni

- 1649, mik i Simon Sumës në Romë – 115.

Marku

- Nip i Gjergj Bardhit (peshkopit); më 1634 shoqëron misionarët prej Rome në Raguzë për të ardhur në Shqipëri – 22.

Marku, dom

- 1641, rektor i Kolegjit të Pr. F. – 84.

Martelosi

- 1624, nga Napoli dërgon njerëz për të rekrutuar ushtarë në Ballkan – 8.

Martin Gama

- sh. *Gama*.

Masari, Dioniz

- 1651, sekretar i Pr. F. – 130.

Mati

- Lumi dhe krahina në Shqipërinë e Mesme – 21, 43 (fl. 152rv, 153r, 154v, 156r, 157r).

Maurici

- Djali i Sulltan Jahos, i lindur nga një bijë Kastriotësh – 157, 168.

Mazrreku, Pjetër

- 1623, peshkop i Prizrenit – 6.

- 1633, pjesë nga relacioni, fjalorthi – 21.

- Kujtohet pas vdekjes – 69, 153 (fl. 1v, 2v).

Mbishkodra

- Zonat e lira – 18.

Meda

- sh. *Shëngjini i Medës*.

Mediçi, Oktavian

- 1629, sekretar venedikas – 17.

Medini, Inocent

- Frat pastroviqas, kryetar i françeskanëve të Shqipërisë – 129, 166, 169 (fl. 201v).

Meduni

- Në Malet Shqiptare (Kuç); më 1649 e shtinë në dorë kelmendasit – 115.

Mehmet beu

- 1640, sanxhakbeu i Shkodrës, banon në Shkëz – 73, 78 (fl. 204v), 79.

Mehmet Çausi

- sh. *Çausi*.

Meliçi, dom Prend

- Prift në Zadrimë – 68, 71 (fl. 206), 82.

Memëzoti

- Mema, zot i fuqishëm në Shkodër; 1636, ka marrëdhënie me misionarët – 34 (fl. 43Av).

Menga

- 1637, i parë i Pdhanës – 43 (fl. 153).

Merçija

- Pranë Lezhës – 32, 89.

Merion

- Metropoli i Dardanies, ndoshta Samandria – 153 (fl. 1v).

Merlino

- Një emërtim për Fushën e Kosovës (shih) – 153 (fl. 2).

Mesi, Eve

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Mesi, dom Simon

- Prift i Zadrimës që më 1641 formulon aktakuzën kundër abatit N. Leka – 82, 84, 89, 91, 99.

Metodi

- Themeluesi i kishës sllave, vëllai i Cirilit – 77 (fl. 305).

Mida, Midha, Jak

- 1641, në gjyqin e N. Lekës – 89.

Milano

- Dukat në Italinë V, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Mileta, Mark Thoma

- 1641, në gjyqin e N. Lekës – 89.

Milutini

- Cilësim për mbretin Urosh (shih) – 77 (fl. 305r).

Milla

- 1651, famullitar i Blinishtit (Zadrimë) – 124.

Minio, G.D.

- 1633, bajl i Korfuzit – 20.

Mirandola, fra Karlo

- 1639, misionar në Kurbin – 57, 58, 65.

Mirdita, mirditorët

- Zona e lirë dhe banorët – 18, **21, 34** (fl. 44), 35, 43 (fl. 154v), **44**, 49.

- Çështje juridiksioni dioqezan, abacia etj. – 28, 29, 33, 43 (fl. 154v, 156r), 169 (fl. 199v-200).

- Misioni e misionarët – 63 (fl. 8), 87.

Mitrovica

- 1648, në itinerarin për luftën – 109.

Mjeda

- Pranë Vaut të Dejës – 79.

Molino

- 1648, venedikas që merret me çështjen e Sulltan Jahos – 110.

Morava

- Lumi, Ciabrusi i lashtësisë – 153 (fl. 1rv).

Morea

- Tregu i valanidheve – 20.

Muçangjeçi

- Në kufirin Lezhë-Arbëri – 43 (fl. 152).

Murati III

- Sulltan (1574-1595) – 79 (te shën. 317).

Murati IV

- Sulltan (1623-1640) – 79 (te shën. 317).

Murgjini, Margjini (?)

- 1637, në Kallmet – 43 (fl. 153v).

Musa aga

- 1636, vëllai i sanxhakbeut të Bosnjes – 34 (fl. 45)

Myselimi

- Fshat pranë Drishtit – 16.

Mysja

- Emërtim i lashtë për Kosovën etj. – 21, 169 (fl. 197).

Mysja e Epër

- Apo Dardania, emërtim i lashtë për Kosovën e Serbinë – 153 (fl. 1, 2).

Nahun pasha

- 1638, në ushtrinë e Vuço pashës – 50 (pas shën. 216).

Napoli

- Mbretëria aragoneze – 4, 48.
- Rekrutim ushtarësh në Himarë e gjetkë – 8, 23.
- Shqiptarë e dalmatinë – 8, 13, 25.
- 1631, shpërthimi i Vezuvit, hiri në Ballkan – 19.

Narenta

- Lumë i Dalmatisë – 77 (fl. 306v).

Natali, Luka

- 1634, ish vikar i Raguzës – 22.

Nazianzeno, Grigor

- Shek. IV, autor i kishës greke – 77 (fl. 305).

Ndërfanda, ndërfandasit

- Zona e lirë – 18, 35.
- 1637, kuvendin e bëjnë bashkë me mirditorët – 43 (fl. 154v).
- Çështje juridiksioni dioqezan – 29, 33, 43 (fl. 154v, 155v).
- Famullitari, sh. *dom Kola*.

Nemanja, Gjergj

- Rimëkëmb Samandrien (shih) – 153 (fl. 1v).

Nemanjët

- Perandoria e tyre – 153 (fl. 1).

Neri (Ziu), dom Gjergj

- 1636, vikar i Durrësit – 28.

Nesina (Nessus)

- Nissa tej Moravës – 153 (fl. 1v).

Nikollë Prendi

- sh. *Prendi, N.*

Nikopoli

- 113.

Nissa

- sh. *Nesina*.

Noçeja

- Në dioqezën e Prizrenit – 169 (fl. 198).

Novara

- Qytet i Italisë, në mbishkrimin e M. Buas- 48.

Novipazari

- Shkon me peshkopatën e Prizrenit – 94, 95, 143, 153 (fl. 2), 154.

Novobërdo, Mali i Ri

- Pranë Shkupit – 109, 139, 143, 144, 153 (fl. 2).

Ofida

- sh. *Salvatore* nga Ofida.

Ohri

- Në Maqedoni, kryepeshkopi etj. – 117, 118, 133, 141-144.
- sh. *Liçeni* i O.

Omer aga

- 1639, kushëriri i sanxhakbeut të Shkodrës – 53.

Onofrio

- sh. *Honofrio*.

Oradi nga Kotorri

- I dërguar në Bari për dhuratat e Uroshit – 77 (fl. 307).

Orbini, Mauro

- Historishkrues, shkroi “mbretëria e Sllavëve” – 77 (fl. 305v, 306v, 307), 153 (fl. 1).

Oroshi

- sh. *Abacia e Oroshit*.

Orsini, Benedikt

- Peshkop i Lezhës – 3, 38, 45, 52, 53, 169 (fl. 199v).
- Konflikt për juridiksion me Zadrimën e Arbërinë – 28-33, 37, 38, 43 (fl. 150, 152rv).
- Për çështjen e misionarëve – 22, 56.
- Për gjyqin e abatit Nikollë Leka – 67, 73, 85, 86, **89**.

Osieku

- Në Bosnje – 50 (fund).

Osmani II

- Sulltan (1618-1622) – 79.

Ostroilli

- Familja e Totilës dhe Budimerit (shih) – 77 (fl. 305rv).

Ostrosupi

- Në dioqezën e Prizrenit – 75, 101, 169 (fl. 198).

Otoboni

- 1648, venedikas që merret me ekspeditat në Shqipëri etj. – 108, 110.

Otoboni, Mark

- 1633, sekretar venedikas – 20.

Paçuku, Doç

- 1636, nga krerët e Arbërisë – 28.

Palabardhi, Bjelopavliqi

- Zonë e lirë në V të Shkodrës – 18, 35.

Palacolo

- sh. *Bonaventura* nga P.

Paleologu, Mihal

- shek. XIII, perandor i Bizantit – 77 (fl. 306).

Pali

- 1637, një nga pleqtë e Matit – 43 (fl. 152v).

Palma, Gjergj

- Ish peshkop i Zadrimës – 37.

Pantaleoni

- sh. *Shën Pantaleoni*.

Papëri, Gjigj (Gjergj)

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Papia, Pavia

- Në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Pastroviqi

- Zonë në V të Tivarit – 27 (fl. 17v), 120, 122, 128, 129.

Patrasi

- Në Greqi ku më 1645 kapen dy shqiptarë që pastaj ekzekutohen në Kostantinopol – 102.

Patriarku i Kostantinopolit

- 1636, dërgon në Shqipëri një metropolit për të nxjerrë të holla prej latinëve, por agai i Shkodrës nuk e lejon – 34 (fl. 45v).

Pali V

- Papë (1605-1621) - 33.

Pavlimero

- Ish mbreti sllav – 77 (fl. 305).

Pdhana

- Në J të Lezhës, misioni etj. – 43 (fl. 152rv, 153), 63 (nr. 5), 64, 120, 131.

Peja

- Qyteti, seli e patrikanës sllave – 21, 77 (fl. 307v), 101, 153 (fl. 1, 2), 169 (fl. 197v).

Pelegriño

- 1635, shok i peshkopit të Lezhës etj. – 25 (fl. 23), 33.

Pelesha, Plezha (?), dom Nikollë

- 1636, famullitar i Kthellës – 29.

Pepa, Nikollë

- 1636, nga pleqtë e Selitës – 28, 29.

Pepa, Tuke

- 1636, nga krerët e Arbërisë – 28.

Perasti, perastinët

- Në Grykat e Kotorrit – 54 (fl. 390), 138.

Perletria, Magino

- Biograf i mbretëreshës Elena – 77 (fl. 305v).

Persia

- 1636, lufta e Sulltanit – 34 (fl. 44rv).

Pezaro

- Qytet në Italinë qendrore ku më 1601 botohet libri i Orbinit (shih) – 153 (fl. 1).

Pëllumbi

- Pranë Vigut, kufiri dioqezan Zadrimë-Lezhë – 43 (fl. 156v, 157r).

Piçeri

- sh. *Tusha i Piçerit*.

Pipri

- Zonë e lirë në V të Shkodrës – 18.

Pirro

- Ish mbreti i lashtësisë – 79 (fillim).

Piza

- Qytet i Italisë qendrore, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

- 1651, kryepeshkopi është nunci apostolik në Venedik, informon për Gjergj Vladanjin dhe Mark Kryeziun – 127, 129, 135-137.

Pjeruçi, Jakob

- 1648, për ekspeditën e Sulltan Jahos – 108, 109, 111, 112.

Pjetri, dom

- sh. *Dom Pjetri*.

Pjetri, fra

- sh. *Verioni*.

Plakesha

- Zonë e lirë e Mirditës – 35.

Platina

- Autor biograf – 77 (fl. 306v).

Plava

- Në sanxhakun e Dukagjinit – 34 (fl. 44).

Plezha

- Në dioqezën e Lisit – 33.

Plode (?), Paçe

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Podgorica

- 1649, synohet prej malësorëve – 115.

Polonia

- Lufta me turqit – 34 (fl. 44v).

Pompeu

- I quajtur “i madhi”, romak i lashtësisë – 43 (fl. 157v).

Prendi, Tronsi

- 1637, nga pleqtë e Mirditës – 43 (fl. 156r).

Prendi, Nikollë

- 1637, i parë i Kallmetit – 43 (fl. 153rv).

Prenk Lali

- sh. *Lali*.

Prevalitane

- Nga emërtimet për Kosovën – 144 .

Priska

- sh. *Françesku*, fra.

Prishtina

- 1650/1, famullitar Andrea Bogdani – 117, 133, 143, 154.

Prizreni

- 1623, ka 12.000 banorë në shumicë prej myslimanësh shqiptarë – 6, 21, 55, 69.

- Seli e sanxhakbeut etj. – 34 (fl. 44), 44 (pas përmbledhjes së parë).

- Seli peshkopore, konflikti i A. Bogdanit me Sojmiroviqin – 139, 143, 144, 153 (fl. 1v, 2), 169 (fl. 197v).

- sh. *Justiniana e dytë*.

Prokupi, Prokopje

- Në Serbi – 139, 153 (fl. 2), 154.

Ptolemeu

- Gjeografi i lashtësisë – 153 (fl. 2).

Puka

- Zona e lirë, konflikti me sundimtarët, islamizimi etj. – 18, 21, 44 (para shën. 185), 82.

- Jetesa shoqërore e politike – 21, 44.

- Kisha dhe misioni – 63 (fl. 8), 79, 82.

Pulja

- Krahina italice përballë Shqipërisë – 22.

Pulti, pultjanët

- Zona e lirë malore, jetesa, qëndresa, luftërat etj. – 16, **18**, 27 (fl. 14, 15, 16, **16v**), 34 (fl. 44), 35, **44** (te shën. 193), 49, 79 (shën. 320), **169** (fl. 198, 199).

- Kisha, peshkopata, misionet – 24, **25** (fl. 23), 44, **63** (fl. 8), 70 (fl. 443-444), 71 (fl. 206), 109, 125, 147, 148, **169** (fl. 198, 199).

Qyteza e Re në Dukagjin

- E ndërtuar rreth vitit 1547 – 44 (pas përmbledhjes së parë, te shën. 184 dhe 186).

- E rindërtoi Magaroli (shih) – 44 (pas përmbledhjes së parë).

Radoslau

- Shek. XII, djali i Draginës (shih) – 77 (fl. 305).

Raguza, raguzanët

- Dubrovniku në Dalmati – 8, 19, 22, 25, 26, 27 (fl. 17), 33, 35, 69, 73.

- Tregti me Shqipërinë – 11, 13, 17.

Rashja

- Në Mysjen e epër, Dardani – 77 (fl. 306v, 307), 153 (fl. 1).

Reçi, dom Nikollë

- 1637, vikar i Mirditës, abat i Shën Aleksandrit – 43 (fl. 155-156).

Rensi, Pal

- 1637, qefali në Lezhë (?) – 43 (fl. 154r).

Rexhio

- Qytet në Italinë qendrore, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Roberti nga Barulo

- 1319, usta që punon dhuratat e mbretit Stefan Uroshi për kishën e Barit (Pulje) – 77 (fl. 307).

Roshi, Uroshi

- 1637, Andrea, Nikolla, Theodori, krerë të Mirditës, sh. *Uroshi*, Andrea etj.

Rotaci

- Në zonën e Tivarit; kisha dhe manastiri ndërtuar nga mbretëresha Elena – 77 (fl. 306).

Rubiku

- Abacia etj. – 33, 43 (fl. 152v).

Rugova

- Në rrethe të Prizrenit – 169 (fl. 198).

Ruxher

- sh. *Invidia*.

Rraboshta (?)

- sh. *Labostia*, *Lobostia*.

Saba

- Dukati i Shën Sabës; sh. *Hercegovina*.

Salomone, Mikelanxhelo

- 1649, propozon helmatisjen e Kretës – 116.

Salona e Dioklesë

- Shek. IX, kishë metropolitane – 77 (fl. 305).

Salvatore nga Ofida

- 1634, misionar i caktuar për Shqipëri – 22.

Samandria

- Në breg të Danubit, ndoshta Merioni i lashtë – 151, 153 (fl. 1v, 2).

Sant Anxhelo

- Kështjellë-burg në Romë – 26.

Sapa

- Emërtim për dioqezën e Zadrimës; sh. *Zadrima*.

Sardanja

- Titull peshkopate, ndoshta Shurdhahu; në shek. XVII kemi dioqezën e bashkuar Sapa-Sardanja; sh. *Zadrima*.

Sardika

- Peshkopatë në Serbi (?) – 153 (fl. 1v).

Satanji

- Shetaj (?), në dioqezën e Prizrenit – 169 (fl. 198).

Savoja

- Duka i Savojës, synimet për një aksion në Shqipëri – 22, 25, 108.

Selaniku

- Qyteti i Egjeut – 6, 35, 77 (fl. 305).

Selimi II

- Sulltan (1566-1574) – 79 (te shën. 317).

Selita

- Zona e lirë në L të Kthellës – 18, 21, 28, 29, 33, 35.

Serafiko nga Borgo

- Frat misionar që nuk erdhi në Shqipëri – 22.

Serbia

- Dioqeza me Kosovën etj. – 21, 34 (fl. 44), 42, 44, 72 (fl. 208), 77, 80, 139, 144.

Sergji (Shirqi) e Bahti

- Titulli i kishës në Bregbunë ndërtuar nga mbretëresha Elena; mbishkrimi – 77 (fl. 306).

Seriqi, Serreqi, dom Prend

- 1637, prift në Zadrimë – 43 (fl. 154r).

Sermano, fra Xhakomo

- 1648, misionar, i kapur dhe i ekzekutuar në Shkodër – 114.

Sforca, Ludovik

- Duka i Milanos, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Siksti V

- Papë (1585-1590) – 33.

Silvestri nga Benda

- Ish peshkop i Arbërisë (?) – 29 .

Simi, dom Nikolla

- 1636, famullitar i Shporanjit – 28.

Simon Lleshi

- sh. *Lleshi, S.*

Sintegri (Smagri ?), dom Leka

- 1637, famullitar i Blinishtit – 43 (fl. 154r).

Sirmi, Srem

- Në kufi me Serbinë, tej Danubit – 153 (fl. 1).

Sislava

- Babai i Oradit (shih).

Skënderbeu

- Këngët që këndohen për të – 44 .

Skopje

- sh. *Shkupi*.

Skura, Mark

- Peshkop i Arbërisë, pastaj kryepeshkop i Durrësit, ka konflikt juridiksional me Lezhën, interesohet për misionarët etj. – 33, 43 (fl. 150, 152, 156), 65, 73, 76, 120, 122, 131, 149, 150, 158-161, 164, 166, 168, 169 (fl. 200v).

- 1648, merr pjesë në luftimet, sulmon Lezhën, Shkodrën etj. – 109, 114, 115, 128, 129.

Smagri (?)

- sh. *Sintegri*.

Sofia

- Në Bullgari – 117, 144.

Sojmiri, dom Pjetër

- 1641, famullitar në Zadrimë – 82.

Sojmiroviqi, Françesk

- Peshkop i Prizrenit, konflikt me Andrea Bogdanin – 139, 143, 144, 153 (fl. 2v), 163, 165, 167, 169 (fl. 197v).

Soranca

- Shesh i Kotorrit – 19.

Sospelo, fra Jacint

- Misionar që pastaj hyn në konflikt me klerin katolik shqiptar; relacionet e shkresat etj. – 57-60, 63, 89, 120, 122, **131, 134, 138**.

Spaçi, Gjergj

- 1637, nga krerët e Mirditës – 43 (fl. 154v).

Spanja

- Synimet në Shqipëri – 5, 8, 22, 25, 27 (fl. 17v), 34 (fl. 43A), 78 (fl. 204).

Spasi

- Në Luginën e Drinit – 44, 66, 79.

Spoletto

- sh. *Antoni*, fra nga S.

Srem

- sh. *Sirmi*.

Stanisha

- Mbiemri tjetër i dom Nikollë Lekës; sh. *Leka*. – 89.

Stanjo

- sh. *Pelegriño*, atë nga S.

Stefani II

- Mbreti, burri i Elenës (shih) – 77 (fl. 305v).

Stefani III

- Djali i Urosh Milutinut – 77 (fl. 307rv).

Stefania

- Dioqezë e Shqipërisë së Mesme – 43 (fl. 150, 156, 157v).

Stoja

- Vend pranë Lezhës – 43 (fl. 152).

Stojcinoviqi

- Stojcini, ish peshkop i Lezhës – 37.

Suhareka

- Pranë Prizrenit – 101.

Sulejmani II

- Sulltan (1520-1566) – 79.

Sulltan Jahja

- 1627, marrëdhënie me dukën e Toskanës – 15.
- 1648, synon një ekspeditë në Shqipëri – 107-112.
- Burri i Katrinës Kastrioti (shih), babai i Mauricit (shih).

Suma, Andrea

- 1641, në gjyqin e Nikollë Lekës – 89.

Suma, dom Mark

- 1641, famullitar i Merçijës – 89.

Suma, fra Gjani (?)

- Klerik që dëshmon për dioqezën e Arbërisë - 28.

Suma, Gjergj

- Ish peshkop i Sapës në kohën e Dukagjinëve – 37.

Suma, Pren

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Suma, Progon

- 1641, në gjyqin e Nikollë Lekës – 89.

Suma, Simon

- Frat shqiptar pastaj peshkop i Zadrimës; në arrati – 28, 29, 76, 109, 115 (edhe shën. 399), 124-126, 151, 157, 169 (fl. 198).

Supi, dom Gjergj

- 1640, prift në Zadrimë – 68, 71 (fl. 206).

Svetopelek

- Epitet për Shën Cirilin (shih) – 77 (fl. 305).

Svicra

- Qeverisja e njejtë me atë të Vatrave Shqiptare – 34 (fl. 44v).

Shakulli

- Fshat në kufi Shkodër-Zadrimë – 38, 57, 58.

Shala

- Zonë e lirë malore (Shkodër) – 35.

Sharri

- Malet pranë Prizrenit – 6.

Shasi

- Në Tebunë – 77 (fl. 306).

Shega, Kolë

- 1641, në gjyqin e Nikollë Lekës – 89.

Shega, Mark

- 1641, në gjyqin e Nikollë Lekës – 89.

Shegjeçi

- Pranë Prizrenit – 55, 101, 169 (fl. 198).

Shëmria e Shpërdhazës

- Kufiri Lezhë-Arbëri – 29.

Shën Aleksandri

- sh. *Abacia e Oroshit*.

Shën Ana

- Shna Premtja (?), kishë e Jubanit – 38.

Shën Dhimitri

- Kishë e Zadrimës ku më 1640 arrestohet Frang Bardhi – 92 (fl. 208v), 73.
- sh. *Shmitri*.

Shënellia

- E Gjunalës, në kufi dioqezan Lezhë-Arbëri – 29.

Shën Eufemia

- Kisha e Kallmetit – 37, 43 (fl. 153v, në fund).

Shën Gjergji

- Kishë e Zadrimës (Shat) – 79, 99.

Shën Gjergji

- Kishë e Kukullës (shih) – 43 (fl. 154v, 156r).

Shëngjini ose Shnjini i Medes

- Liman në grykën e Drirnit – 21, **35**.

Shën Gjoni

- Kishë e Shkjezit – 38, 67, 79 (te shën. 15, 16).

Shën Gjoni

- Manastiri pranë Drishtit, gjendja, mbishkrimi etj. – 16.

Shën Kolli

- Kisha e Barit (Pulje) me dhuratat e Stefanit, Elenës etj. – 77 (fl. 305v).

Shën Kolli

- Kisha e Malaj (shih) – 43 (fl. 156r).

Shën Mëhilli

- Katedralja e Zadrimës – 73, 79; sh. *Mali i Sh.M.*

Shën Mëria

- Kishë e Livangjeçit (?); sh. *Laçingjeçi* – 43 (fl. 154v).

Shën Pali

- Abacia e Kabashit të Pukës – 4, 82.

Shën Pantaleoni

- Kishë e Babës (shih).

Shën Pantaleoni

- Kishë e Pultit, më 1635 mbledhja e krerëve – 27 (fl. 16v).

Shën Sergji (Shirqi) e Bahti

- sh. *Abacia e Shirqit*.

Shirqi

- Në Bregbunë; sh. *Abacia e Shirqit*.

Shkjezi

- Fshat i Zadrimës, mbishkrimi i Uroshit etj. – 38, 67, 71 (fl. 206), 79

Shkodra

- Zonat e lira malore – 18, 21, **35**.
- Fortesa, qeveria, ekspeditat kundër zonave të lira etj. – 16, 24, 27 (fl. 14), 34 (fl. 43Av, 44), 35, 103, 104, 109.
- 1638, ushtria e Vuço pashës – 49, 50.
- 1648, sulmohet prej M. Skurës etj. - 109, **114**, 115, 117.
- Dioqeza, peshkopi etj. – 6, 38, 39, 43 (fl. 153, 157v), 45, 52, 53, 77 (fl. 305), 117, 125, 140, 144, 151, 152, 156; sh. *Fasina*.
- Misionarët, raportet me sundimtarët – 25, 34 (fl. 43Arv, 45).
- Të ndryshme - 54 (fl. 389), 56, 57, 60, 72 (fl. 208v).

Shkoza

- Fshat në Fandin e Madh – 43 (fl. 156v).

Shkreli

- Zonë e lirë malore në V të Shkodrës – 18, 35.

Shkupi, Skopje

- 1623, banohet në shumicë prej shqiptarësh – 6.
- Në Mysjen e Epës apo Dardani – 153 (fl. 1, 2), 154.
- 1649, itinerar për luftën – 109.
- Peshkopi, vizitat etj- 94, 95, 139, 143, 144, 153 (fl. 1v).

Shmitri (Shën Dhimitri)

- Në Fandin e Madh, kufi Lezhë-Arbëri – 29.

Shnjergji i Dibrit

- Kufi Lezhë-Arbëri – 29.

Shpërdhaza

- Në Mirditë – 29, 33.

Shpiçi

- Pranë Tivarit; sh. *Donati* nga Sh.

Shporanji

- Në dioqezë të Durrësit – 28.

Shpori

- Në Luginën e Drinit, Postribë – 79.

Shtogu

- Vend në Blinisht – 43 (fl. 153).

Shullani

- Zonë pranë Prizrenit; sh. *Hasi*.

Shurdhahu

- Buzë Drinit, në L të Shkodrës – 27 (fl. 14, 15v), 79 .

Tarvizio

- Qytet në L të Venedikut, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Tebruna

- Katund i Iballes – 44 (pas përmbledhjes së katërt).

Teta, Marin

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Tivari

- 55, 72 (fl. 208v).
- 1636, ekspeditë e sanxhakbeut të Shkodrës – 34 (fl. 44).
- Kryepeshkopi, dioqeza, primati i Serbisë etj. – 21, 27 (fl. 17v), 28-31, 37, 38, 42, 43 (fl. 150, 153, 157v), 60-62, 66, 71-75, 77 (fl. 306), 120-122, 153 (fl. 1v, 2rv).

Tokësi, Ndre (Andrea)

- 1643, ndër pleqtë e Zadrimës – 99.

Toskana

- Duka i T. – 15.

Totila

- Ish mbreti i gotëve – 77 (fl. 305).

Traù

- sh. *Trogiri*.

Trento

- sh. *Kerubino, fra; Koncili i T.*

Trevizano, Benedikt

- 1651/2, frat misionar – 122, 131, 134, 169 (fl. 199, 202).

Trivulci

- Kondotier, në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Trogiri, Traù

- sh. *Leonardis*, Fr.

Tronsi, Prend

- sh. *Trushi*, Prend.

Tropea

- sh. *Antoni* dhe *Honofrio* nga Tr.

Troshani

- Në Zadrimë – 34 (fl. 43A), 43 (fl. 157r), 124.

- Juridiksioni – 30, 31, 43 (fl. 157r).

- Selia e misionit – 30, **34** (fl. 43A), 54 (fl. 389v), 59, 60, **61**.

Trushi

- Fshat i Shkodrës – 86.

Trushi, dom Pjetër

- 1652, vikar i Shkodrës – 169 (fl. 202v).

Trushi (Tronsi), Prend

- 1637, nga Bulgri – 43 (fl. 156r, 157r).

Tuberone Cerva

- Raguzan që pohon se shqiptarët janë nga maqedonët e lashtësisë – 21.

Tugemille, Tuxhemile

- Fshat pranë Tivarit – 121.

Tuke Pepa

- sh. *Pepa*, T.

Turra (de), Martin

- 1645, informon për dy shqiptarë të ekzekutuar në Kostantinopol dhe për përgatitjet e turqve – 102-104.

Tusha i Piçerit

- Nga pleqtë e Selitës – 29.

Thaçi, Doç

- 1636, plak e gjykatës i Kthellës – 28, 29.

Theodori, dom Gjeka

- 1637, famullitar i Bokjanës – 43 (fl. 152rv).

Thoma, Mark

- sh. *Mileta*, M.T.

Ulpiana

- Justiniana e dytë, Prizreni – 153 (fl. 1v, 2).

Ulqini

- 27 (fl. **13**, 15v, 17).

Ura e Blinishtit

- Në kufi Lezhë-Zadrimë – 43 (fl. 154rv).

Ura e Lekës

- Në Gomsiqe; kufi Zadrimë-Lezhë – 43 (fl. 156v, 157r).

Urbani VIII

- Papë (1623-1644), themeloi Kolegjin Ilirik – 27 (fl. 12v), 153 (fl. 1v).

Uroshi, Roshi, Andrea, Nikolla, Theodori

- 1637, krerë mirditas – 43 (fl. 154v, 155r, 156r).

Uroshi

- Ish mbreti, historiku i dinastisë – 77.

Uskoviqi, Gjergj

- 1637, komisar apostolik për juridiksionet dioqezane, pastaj abat i Shirqit – 37, 41, 42, 43, 45.

Vaglevo

- Qytet në Serbi – 153 (fl. 2).

Valdibono ose Valebona

- sh. *Kerubino*, fra.

Valenshtajni

- 1627, rekruton ushtarë – 14.

Vangjelista (fra) nga Venediku

- 1639, misionar i burgosur – 57, 58, 65.

Vangjelisti nga Raguza

- 1634, frat – 22.

Vasiljeviqi, d. Juani i Marinit

- 1642, prift në Shkup – 94, 95.

Vatrat e Qëndresës

- Zonat e lira malore : Mbishkodër, Lezhë, Krujë- 27 (fl. 16rv), 34 (fl. 44v), 35, 50, 119.

Vau i Dejës

- Qyteti i rrënuar – 79 .

Velja

- Mali i Lezhës – 114.

Vendramin, Andrea

- 1633, proveditor i Kotorrit – 20.

Venzio, d. Johan

- Në Romë – 83.

Verioni (Vrioni), fra Pjetri

- 1652, françeskan – 160.

Verona

- Në mbishkrimin e M. Buas – 48.

Vezuvi

- 1631, shpërthimi dhe shiu prej hiri në bregun lindor të Adriatikut – 19.

Vicentini, Athanas

- 1635, i shënuar misionar në Shqipëri – 25 (fl. 23), 27 (fl. 17).

Vigu

- Kufi Zadrimë-Lezhë- 43 (fl. 157r).

Vladanji, Gjergj

- 1647, u shkruan shqiptarëve të mos u besojnë venedikasve – 105.

- 1651, propozohet për peshkop të Lezhës – 137.

Vladimiri

- I dyti mbret sllav me këtë emër – 77 (fl. 305rv).

Vlashanji

- Zonë e lirë e Mirditës – 21, 35.

Vlora

- Tregu, konsuj – 13, 17.
- 1631, shiu prej hiri nga Vezuvi – 19.
- 1637, kryengritja e një pashai – 39.
- 1640, kthehen nga Italia disa familje arbëreshe – 70 (fl. 444).

Vojvoda

- 1635, kërcënon misionarët – 24, 25, **27** (fl. 14), 34.

Vojvoda i Spasit

- 1640, kërcënon Frang Bardhin – 66.

Vrioni

- sh. *Verioni*.

Vuçiterni

- Vend që shkon me Prizren – 143.

Vuço pasha

- Ekspedita mbi Kelmend – **49, 50**.

Xhabia

- I dërguar i Sulltanit në Zadrimë për të mbledhur detyrimet – 54 (fl. 389rv), **60, 79, 96**.

Zadrима ose Sapa

- Zona e privilegjuar, vendi, banorët, jetesa, prodhimet etj. – 21, 24, 27 (fl. 13), **44, 78** (fl. 204), **79, 96**, 124.
- Zonat e lira malore – 18, 21, 35, 79.
- Raportet me sundimtarët, dhunat, xhabia dhe detyrimet etj. – **49**, 54 (fl. 389), **60**, 62 (fl. 448v), 66, 70, 72 (fl. 208v), **78, 79**, 96, 169 (fl. 203).
- Dioqeza, juridiksioni etj- 27 (fl. 15v, 18), 30, 31, 34 (fl. 43Av), **37**, 38, 41, 43 (fl. 152, 153, 155, 156, 157), 44, 52, 61, 62, 66, 67, 71 (fl. 206v), **72, 73, 79**, 87, 88, 97, **98**, 99, 117, 124-126, 151, 169 (fl. 201).
- Misioni, misionarët – 25 (fl. 23), 57, **60, 61, 62**, 63 (nr. 6).

Zara (Zadar)

- Në Dalmati, 1646, kërcënimi osman – 103.

Zejmeni

- Në J të Lezhës – 33, 43 (fl. 152rv).

Zi (i), dom Jaku

- 1637, famullitar i Kallmetit – 43 (fl. 152v, 153rv, 155r, 156rv).

Zi (i), dom Nikolla

- 1643, prift në Zadrimë – 99.

Zi (i), dom Pjetri

- 43 (fl. 154r, 156r).

Ziu

- sh. *Neri*.

Zoganji (Zogaj)

- Në rrethe të Prizrenit – 169 (fl. 198).

Zojmeni

- sh. *Zejmeni*.

Zubçi

- Në rrethe të Tivarit – 121.

Zhabjaku

- Në skajin verior të liqenit të Shkodrës – 115.

BURIMI ARKIVAL DHE BIBLIOGRAFIA

BURIMI ARKIVAL – Janë transkriptuar nga fotokopjet dhe botohen për herë të parë këto dokumente:

Arkivi i Propaganda Fide, Romë – me siglën: **A.Pr.F.**, nga fondi: S.O.C.G. (Scritture Originali Congregazione Generale).

Vëllimi 60: Dok. Nr. 87, 88, 90-95.

Vëllimi 124: Dok. Nr. 51-66, 69, 70, 74, 76.

Vëllimi 125: Dok. Nr. 68, 71-73, 75, 78, 80, 81, 83-86.

Vëllimi 127: Dok. Nr. 97-99, 101.

Vëllimi 220: Dok. Nr. 117, 118, 133, 139, 141-144, 153-156, 163, 165, 167.

Vëllimi 263: Dok. Nr. 22, 24-38, 41-43.

Vëllimi 264: Dok. Nr. 67, 77, 82, 89, 96.

Vëllimi 265: Dok. Nr. 120-132, 134-138, 140, 145-152, 162.

Vëllimi 266: Dok. Nr. 158-161, 164, 166, 169.

BIBLIOGRAFIA

BRUSONI, Hist. Ult. Guer. – Historia dell'ultima Guerra tra' Veneziani e Turchi etc. (Candia e Dalmazia) dall'anno 1644 fino al 1671; Venezia, Stefano Curti, 1673.

CATUALDI, S.J. (O. De Hassek) – Sultan Jahja dell'imperial casa ottomana od altrimenti Alessandro Conte di Montenegro etc. Nuovi contributi alla storia della Questione Orientale etc. Pubblicati da Vittorio Catualdi etc., Trieste, G. Chiopris, 1889.

DUJCEV, Avv. Rag. – Dr. Jvan Dujcev, Avvisi di Ragusa, Documenti sull'Impero Turco nel sec. XVII e sulla guerra di Candia. Pont. Institutum Orientalium Studiorum, Roma, 1935.

FARLATI-COLETI, Ill. Sac. VII. Illyrici Sacri Tomus Septimus Ecclesia Diocletiana Antibarensis, Dyrrhachiensis et Sirmiensis cum earum Suffraganeis Auctore Daniele Farlato etc. Et Jacobo Coletto etc., Venetiis, MDCCCXVII apud Sebastianum Coleti etc.

FERMENDZIN, Acta Bosnae – Acta Bosnae porissimum ecclesiastica cum insertis editorum documentorum registis ab anno 925 usque ad annum 1752. Collegit et digessit P. Eusebius Fermendzin etc.; në: MONUMENTA etc. Slavorum Meridionalium etc. V. XXII, Zagrabiae 1892.

GRANATA – Rivista Alb.- L'Albania e le Missioni italiane nella prima metà del secolo XVII in base a documenti inediti, di Fernanda Granata; në: RIVISTA d'Albania, Anno III, fasc. IV, 1942, dicembre.

LAMANSKY, S.E.V. – Secrets d'Etat de Venise, Documents, extraits, notices et études etc. Par Vladimir Lamansky, etc., Saint-Pétersbourg, 1884.

LEVI, Ven. Cor. Lev. – Venezia, Corfù ed il Levante, Relazione storico-archivistica di Cesare Augusto-Levi; vol. I Testo. Venezia MCMVII, off. Graf. C. Ferrari.

MAKUSHEV-SUFFLAY, Starine XXXI – Isprave za odnosaj Dubrovnika prema Venecij; Sabrao Prof. Vikentij Vasiljevic Makusev, za tisak priredio Dr. Milan Sufflay, në STARINE etc., kn. XXXI, Zagreb 1905.

PARIBENI – Paribeni R. Venti anni etc., në RIVISTA d'Albania, 1940, I/31.

PREMROU, Ark. Arb. Star. – Sitniji prillozi Pepel iz l. 1631, në ARKIV za Arbanska Stariny, kn. II, sv. 1, Beograd 1924.

RELACIONE – Relacione mbi gjendjen e Shqipërisë Veriore e të mesme në shek. XVII, teksti origjinal dhe përkthimi përgatitur nga Injac Zamputi, vëllimi I (1610-1634), Tiranë 1963; vëllimi II (1634-1650), Tiranë 1965.

Jetëshkrim i Injac Zamputtit⁵⁷⁰

Lindi në Shkodër më 12.02.1910 në një familje të mesme. I jati, Romolo, me origjinë italiane, zyrtar poste, vdes shpejt pas një aksidenti duke e lënë jetim në moshën njëvjeçare së bashku me tri motra. E ëma, Nine, me origjinë nga malësia, nga Temali, i rrit këta fëmijë me mundime e sakrifica.

Studjon në Kolegjin Saverian të Jezuitëve në Shkodër ku shquhet për korrektësi dhe rezultate shumë të mira. Prandaj, qysh në moshën 21 vjeçare mbahet në atë Kolegj ku jep lëndën e letërsisë shqipe si koleg i ri i Dom Ndre Mjedës. Merr pjesë në mjaft shfaqje teatrore, në fillim si nxënës e më vonë si drejtues. Po kështu merr pjesë në shfaqje muzikore duke i rënë violinës e mandolinës si amator. Jep ndihmesë të madhe në revistën "Leka" si bashkëpunëtor i A. Zef Valentinit. Si mësues i ri dallohet në aktivitetet kulturore, artistike e sportive me nxënësit.

Ndër nxënësit e tij mund të përmendim: V.Stafën, L.Boriçin, Q.Stafën, S.Bekteshin etj. (Duhet shënuar se në atë Kolegj studionin edhe nxënës të besimeve të tjera). Më 1937 martohet me një vajzë shkodrane, Rozën, nga familja e Prelajve dhe patën 6 fëmijë: 5 vajza e 1 djalë. Ndërkohë mbaron universitetin me korrespondencë në Trieste ku doktorohet në shkenca politike e mbron temën historike: "700-a Veneciane dhe Shqipëria Turke", pa e ditur se e ardhmja e jetës së tij do të ishte pikërisht historia e mesjetës e Shqipërisë. Pas mjaft shkrimeve, artikujve, poezive, përkthimeve etj. në shtypin e kohës me pseudonime të ndryshme, më 1940 boton vëllimin e parë me novela "Zemra njerzish" e më 1944 vëllimin e dytë me novela "Atje, nën hijen e Rozafës" dhe melodramin "Damjani himarjot". Në vitet e fundit në Kolegjin Saverian, së bashku e nën drejtimin e A. Z. Valentinit, hedhin bazat e albanologjisë shqiptare e kjo do t'i shërbejë si bazë e mirë për studimet e mëvonshme historike të tij.

Pas luftës, më 1945, punon si drejtues i Shtëpisë së Kulturës në Shkodër e më pas, 1946-48, dërgohet në Gjirokastrë si mësues letërsie në liceun e atij qyteti. Me hapjen e Institutit të Shkencave thirret në Tiranë ku i caktohet sektori i historisë së mesjetës. Në vitin 1949 (sipas gazetës "Panorama" të 30 nëntorit 2009 mbi dosjen e E. Çabejt dhe sipas kujtimeve të lëna nga vetë Injaci) fillon një presion i madh mbi të për t'u rekrutuar nga Sigurimi i Shtetit, por ai refuzon në mënyrë kategorike. Për këtë refuzim nuk foli me askënd gjithë jetën dhe pasojat e këtij refuzimi e ndoqën gjithnjë atë dhe familjen e tij.

Qëndron, deri më 1953, i vetëm në Tiranë, ku, më në fund, i jepet shtëpi vetëm me një dhomë, paradhomë e guzhinë për familjen me 10 vetë (nëna, motra, grua-ja e 6 fëmijët), me tri familje të tjera në një korridor e një banjo të përbashkët. Aty punoi e jetoi për 40 vjet e aty i shkroi veprat e tij herë në stol, herë në tavolinën e vogël e herë në prehër, duke u kërrusur gjithnjë e më shumë mbi dokumentat e historisë pa kërkuar asgjë e pa i trokitur në derë askujt. I hyri punës me pasion,

---

⁵⁷⁰ Vetëm gjatë periudhës së diktaturës e ka shkruar mbiemrin me një t: ZAMPUTI, por deri më 1944 e në të gjithë regjistrat e gjendjes civile, edhe të periudhës së diktaturës, mbiemri shkruhet me dy t: ZAMPUTTI.

sepse kështu gjeti mënyrën për të shprehur intelektin e bagazhin e tij, për të mbajtur familjen e për të mbijetuar.

Ndër punimet e para është zbërthimi i alfabetit të dorëshkrimit të quajtur "Anonimi i Elbasanit", transkriptimi e komentimi i tij, duke e çuar së paku në shek. XVII lëvizjen e ritit ortodoks për një liturgji në gjuhën shqipe. Po kështu zërthen alfabetin e panjohur të shek. XIX të një poezie me përmbajtje bektashiane.

Më pas boton librin "Përpyekjet e shqiptarëve për liri e pavarësi në shek. XVI-XVII". Fillon të përgatisë kuadrin e ri për dokumentacionin e periudhës së mesjetës, u jep drejtime se ku të shkojnë për ta kerkuar në arkivat e ndryshme të Venecias, Vatikanit, Raguzës etj. Ia sjellin këto dokumenta me mikrofilma e ai, nga fotokopjet, duke përdorur shpesh thjerrrëzën, i transkripton, i përkthen, i komenton e kështu boton 10 vëllime në kuadrin e Institutit të Historisë me relacione, regjistra, shënime të ndryshme të asaj kohe. Ai vetë nuk u lejua asnjëherë të dilte nga Shqipëria për gjetjen e dokumentacionit ose për të marrë pjesë në kongrese, konferenca apo simpoziume të ndryshme ku ftohej nga të huajt. Shkolla që kishte kryer, kultura që kishte marrë nga Jezuitët, kontaktet që kishte pasur para lufte e bënin person të dyshueshëm që duhej mbajtur nën mbikqyrje nga regjimi.

Kështu, me punën e tij të palodhshme, u mbush ai boshllëk i madh që ekzistonte në periudhën e historisë së Shqipërisë pas vdekjes së Skënderbeut, duke nxjerrë ne pah organizimin e maleve për luftën kundër otomaneve, kuvendet shqiptare, kontaktet me Europën etj. Konkluzionet e studimeve të dokumentacionit botoheshin në formë artikujsh në "Buletini për Shkencat Shoqërore" e më pas "Studime historike". Nga dokumentacioni i kohës zbulon e studjon mjaft hollësi të shkrimtarëve të vjetër shqiptarë Buzuku, Bardhi, Budi, Bogdani e të humanistëve shqiptarë Barleti e Beçikemi.

Të periudhës 1960-1990 janë vëllimet:

RELACIONE mbi gjendjen e Shqipërisë Veriore e të Mesme në shekullin XVII

Vëllimi I (1610-1634), Tiranë 1963, fq. 1-538

Vëllimi II (1634-1650), Tiranë 1965, fq. 1-525

DOKUMENTA të shekullit XV për Historinë e Shqipërisë

- pjesa e parë (1479-1499), Tiranë 1967, fq. 1-309

- pjesa e dytë (1499-1506), Tiranë 1979, fq. 1-559

REGJISTRI i Kadastrës dhe i Koncesioneve për rrethin e Shkodrës 1416-1417, Tiranë 1977, fq. 1-499

DOKUMENTE të shekujve XVI-XVII për Historinë e Shqipërisë

- vëllimi i parë (1507-1592), Tiranë 1989, fq. 1-490

- vëllimi i dytë (1593-1602), Tiranë 1990, fq. 1-387

- vëllimi i tretë (1603-1621), Tiranë 1989, fq. 1-465

- vëllimi i katërt (1675-1699), bashkëautor me Selami Pulahën, Tiranë 1990, fq. 1-569

DOKUMENTE për Historinë e Shqipërisë të shek. XV, bashkëautor me Luan Malltezin, vëllimi i parë (1400-1405), Tiranë 1987, fq. 1-712

Të gjitha këto vëllime janë botuar me transkriptimet origjinale, përkthimet përkatëse, me indeksat e emrave të personave e të vendeve dhe me shpjegimet e duhura. Vetëm në këto vëllime dokumentash numërohen më shumë se 5000 faqe.

Në vitet '50 e fillimet e viteve '60 merret edhe me letërsi e përkthime. Shkruan tri drama, një melodramë, dy tregime të gjata, një poemë për luftën e Himarës 1481, por nuk lejohen të botohen. Në vitet '50 përkthen operan "La Bohème" që vihet në skenë, por më pas venë dorë të tjerët, me pretekstin e dialektit verior të përdorur, në mënyrë që të mos dilte më emri i tij. Po kështu përkthen komedinë e Goldonit "La Locandiera" (Zoja e bujtinës) që ka të njejtin fat si opera. Kështu, heq dorë nga letërsia e përkthimet dhe i kushtohet krejtësisht historisë e paleografisë. E vetmja dramë që arriti të dëgjohet vetëm një herë në radio e inçizuar nga studentët e degës së dramës të ILA më 1965 qe drama "Guri i themelit" me temë mbi Kalanë e Rozafatit.

Vijnë vitet e zeza 1967-68 - revolucioni kulturor - e ai është në shenjestër për ideologjinë e tij fetare e për të kaluarën e tij duke u sulmuar me fletë-rrufe e me mbledhje të pafund. Por ai e përballon edhe këtë sulm e gjithnjë me pasion, më shumë i mbyllur në shtëpi, vazhdon e punon duke jetuar me botën e Budit, Bogdanit, Bardhit etj. (Për të kuptuar më mirë këtë sulm dhe si e përballoi, rekomandojmë kumtesën "Historia evropiane e Injac Zamputti" botuar në gazetën "Shekulli", Nr. 2878, 14 shkurt 2010, fq. 16-17, mbajtur nga Pëllumb Xhufi në përkujtimin e 100-vjetorit të lindjes së autorit).

Asnjëherë nuk ia njohën titullin doktor e laurën e Triestes, megjithëse pothuajse të gjithë e thërrisnin: "Profesor". Nëse deri në vitin 1967 boton në organet e ndryshme (me përjashtim të "Zërit të Popullit") shkrime mbi rezistencën e popullit shqiptar mbas vdekjes së Skënderbeut, mbi shkrimtarët e vjetër etj., mbas këtij viti e deri në vitin 1987 nuk lejohet më të botojë nëpër organe të ndryshme, përveç "Buletinit" e "Studime Historike".

Të vitit 1984 janë punimet e tij me shumë interes për leximin e "Mbishkrimit të Arbërit" e "Mbishkrimit të Brarit" të cilët lexohen për herë të parë në mënyrë të plotë dhe që vendosin gurë themeli në historinë e popullit shqiptar.

Në fundin e viteve '80 e ndjen se do të ndodhnin ndryshime të medha. Përkthen më 1989 "Burgimet e mija" të P. Vasës duke e pajisur me parathënie e shënime të ndryshme. Ftohet po atë vit edhe në një emision televiziv kushtuar figurës së atij rilindasi. Të periudhës së viteve të para të demokracisë janë dy librat e tij: "Fishta - koha, njeriu, vepra" dhe "Ekskursion në dy vepra të Kadaresë" (1993). Në vitet 1995-97 boton artikuj e studime me shumë interes në revistën "Hylli i Dritës" për çështje të fillimit të letërsisë në gjuhën shqipe, për aksionin kolonizues të Dionisit e luftrat iliro-romake, etj.

Më 1995 nga Presidenti i Republikës i jepet dekorata "Punonjës i shquar i shkencës dhe i teknikës" me motivacionin "Për kontribut shumë të shquar në zhvillimin e shkencave albanologjike".

Mbylli sytë më 28. 02. 1998 në Tivoli të Italisë dhe, sipas porosisë së tij të fundit, eshtrat e tij prehen në varrin e familjes në Tiranë, në Shqipëri, në atë vend, historisë së të cilit i kushtoi jetën dhe veprimtarinë e tij.

Jozef Zamputti

I – Botimet e mija të viteve tridhetë deri me 1944

Në vitet tridhetë deri me 1943, me pak përjashtime, kam qenë mësues Gjuhe dhe Letërsije në gjimnaz-liceun të Kolegjës Saveriane të Shkodrës që drejtohej prej Jezuitëve dhe në Seminarin Papnuer ku dhania e mësimit bahej e përbashkët.

Kam qenë ndihmës i Atë Zef Valentinit për të përkohëshmen LEKA dhe për Albanologjinë Saveriane deri sa nënshkrova, me cilësinë e Sekretarit, Diplomat për anëtarët e Akademisë Saveriane.

Gjatë kësaj kohe kam botue novela, poezi, studime gjuhësore, vizatime për ngjarje shoqërore të ndryshme, portrete personazhesh, recensione, kritikë letrare dhe përkthime. Kam botue një melodramë në LEKA, pastaj dy libra me novela dhe librin e përkthyer të Shenjtes Terezinë të Krishtit Fëmijë.

Ishte zakoni aso kohe që botimet e rinisë të dilnin me pseudonim. Unë kam përdorë rreth 12 të tillë. Ka pasë edhe shkrime të mija që nuk kishin asnjë pseudonim.

Pseudonimi kryesor që kam përdorë në të përkohëshmen LEKA ka qenë ALES, por edhe ndonjë tjetër. Pseudonimin e ALES e kam përdorë edhe në të përkohëshme të tjera. Kritikën letrare i kam botue pa pseudonim. Shumë vonë dola me emnin tim të plotë.

Ruej kopjet e shkrimeve të mija të botueme, por ndonjeha edhe më ka humbur. Aso kohe nuk e dija vlerën e bibliografisë personale dhe shumica e kopjeve që ruej nuk e kanë vitin as muejin e botimit, prandaj ndonjë mund të mos jetë i saktë.

I kam klasifikue shkrimet e mija, të botueme deri me 1944, në këtë mënyrë:

1 – Botime me karakter letrar

Ndër libra e fletore, Leka, 1935.

Damiani Himariot, novelë, Leka, 1936.

Damiani Himariot, melodramë, Leka, numër përkujtimor i vitit 1937 – libër më vete 1943.

Nji parë dorca, Cirka, prill-maj 1937.

Zemra njerzish, libër me novela – Shkodër Shtyp. “Zoja e Paperlyeme”, 1940.

Atje nën hijen e Rozafës, libër me tregime – Ismal Mal’Osmani, Botonjës, Tiranë 1944.

2 – Botime me karakter gjuhësor

Ku kjeme e ku po shkojmë, Zot. Dr. D. K., Cirka, prill 1938.

Gjithkush atë të veten, Cirka, 5 korrik 1938.

Aoristi shqip, Leka, kallnduer 1943.

---

⁵⁷¹ Po e sjellim bibliografinë siç e ka renditur vetë autori në vitet 1994-95 duke shtuar botimet pas këtyre viteve – J.Z.

Po-hi dhe Jo-hi ndër bisedat tona, Kumbona e së Dieles, 1943.
Germa A ndër përgjegjet-pëvetëse, Kumbona e së Dieles, 1943.
Prap mbi Falemi Rregjineshën, Zani i Shna Ndout, Shtatuer 1943.
Emëni dhe mbiemëni (llagapi), Shkëndija, 1943.

3 – Vizatime me karakter shoqnor

Magazinë puthjesh, Gazeta Tomori, 1940.
Kapela burrash për gra, “ “ “
Tri episode ndër karroca, “ “ 1941.
Nana ka qitë në zjerm djepin tim, “ “ “

4 – Recensione dhe kritikë letrare-artistike

Bylbyli i Shkodrës, Leka, 1936.
Recension për Fjalorin italisht-shqip të Atë Fulv Kordinjanos S.J., Leka, kalInduer-fruer 1939.
Tue rrahun fletët mbi “Bagëti e Bujqësija” të Naimit, Tomori, 1941.
Atë Gjergj Fishta – gjeni shqiptare, gjeni botnore, Numri unik për Fishtë, i përkujdesun prej Atë Benedikt Demës OFM, Tiranë “Distapur”, 1943, fq. 533.
Kur flasim për të Mëdhaj, Leka, fruer 1943.
Kur flasim për të Mëdhaj – replikë, Leka, prill-maj 1943.
Zef Skiroj këndon vdekjen e të Birit, Tomori i Vogël, 1942.
Gjon Kolë Kujxhija, “Valle Kombëtare”, vëll. I “Dasëm Shkodrane” (Il Cenacolo, Firenze), Leka, shtatuer- tetuer 1943.
A. Gjergj Fishta OFM, “Mrizi i Zanave”, komentuem prej A. Viktor Volaj OFM, Kumbona e së Dieles, 1941.
Izedin Jashar Kutrulija dhe Mitrush Kuteli, “Sulm e lot”, Hylli i Dritës, korrik 1944
Arshi Pipa, “Lundërtarët”, Hylli i Dritës, korrik 1944.

5 - Portrete

Nji pergamenë, Leka, 1936-37.
Zi në familje te “Lekës”, Leka 1937.
Në kujtim të Fr. Natale Zanonit S.J., Lajmtari i Zemrës së Krishtit (?)
Në vdekje të Fr. Pashko Shestanit S.J., Lajm. i Z. së Kr., 20 gusht 1944.
Për Zef Harapin, Leka (?)
Veteran, Leka, 1937.
Vdiq Padër Gjergj Fishta, Tomori, 1941, përfshimë në numrin unik mbi Fishtë të A. B. Demës, 1943, fq. 562.
Fytyra e Fishtës, Kumbona e së Dieles (?).

6 – Kumtesa me karakter informativ historik-shoqnor

Nisë botimi i njëj vepre monumentale Albanologjike, Gazeta e Shkodrës, 1940
Shqipnija Turke dhe Shqipnija Venedike, Tomori, 8.IX.1942.
Nji kryengritje e Kelmendasve në fillim të shekullit XVIII, Kumbona e së Dieles, 1943 (?).
Për historinë e gazetarisë.

a) *Zanafillat.*

b) *Çpikja e shtypit dhe gazetarija deri me 1700*, Shkëndija, 1943.

Danca, material e mendime për një artikull, Leka, 21 shtator 1944.

7 – *Botime me karakter folklorik*

Fjalë e të bame të Nastradinit, Leka (?).

Martesa shkodrane, në antologjinë “Bota Shqiptare”.

Gjamë sipas kanunit, Kumbona e së Dieles, nanduer 1943.

8 – *Përkthime me karakter letrar*

Pjerini i Vogël, Lajmtari i Zemrës së Krishtit, mesi i viteve njëzet.

Disa poezi japoneze, Leka, nr. 8-9 (shtatuer-tetuer), 1943.

Një nga kangët e poemës finlandeze “Kalevala”, Leka, 1943 (?).

Made in Japan, Rrezja e Rrethit, 1943.

Gjuhët e Europës, “ “ “

“Jakoba” e shkrimtares Grazia Deledda, Kumbona e së Dieles, 1943.

Requiem e Mozart-it, “ “ “

Anekdotat andej e këndej, “ “ “

Klienti nr. 13, Jean Rameau, “ “ “

Historija e një shpirti – autobiografija e Shenjtes Terezinë e Krishtit Fëmijë, botim i Kumbonës të së Dieles, nr. 15, Shtypshkroja “Shqypja”, Shkodër 1944.

9 – *Poezi të rasëshme*

Kur Mjedja botoi poemën “Lirija”, botova një poemë timen në LEKA me shtatë tingllime.

Në vdekjen e Filip Shirokës, botova në LEKA një tingllim që mbushi plot një faqe të revistës.

Dom Ndre Mjedja (poezi), Leka, nr. 8-9, 1938

Anton Baldaçit (poezi), Leka, 1938

Kur Valentini vuni raftat shkodranë në Albanologjinë Saveriane botova në LEKA poezinë drejtue atij.

Në librin e tregimeve “Atje nën hijen e Rozafës” janë përfshimë, për variacion, disa poezi me karakter tregimtar, që do të ishin po aq tregime-novela: *Nji Valzer*, fq. 27; poezinë e përfshime në tregimin *E shituemja*, fq. 55-56; poezinë e përfshime në tregimin *Lulja e kopshtit tim*, fq. 62-63; *Rromke*, fq. 65-67; *Dallndyshës në vjeshtë*, fq. 85-86.

II – Botimet e mija të periudhës kur kam punue në Institutin e Historisë

Në vitin 1945, për veprimtarinë time letrare, qeshë ftue dhe qeshë ndër anëtarët themelues të Lidhjes së Shkrimtarëve. Pasi qeshë për dy vjet mësues Letërsije në Liceun e Gjirokastrës (1946-1947), qeshë ftue si kuadër në Institutin e Studimeve Shqiptare, të trashiguem nga e kaluemja dhe që, në fillim të vitit 1948, ndryshoi funksion dhe emën: Instituti i Shkencave.

M’u dha detyra të organizoja Arkivin Historik me funksion të shefit teknik, funksion që e mbajta deri me 1951. Pastaj kalova në Sektorin e Historisë së

Mesjetës dhe m'u dha detyra të nisja studimet për ndërtimin e historisë politike të perjudhës së parë të pushtimit osman deri në shekullin XVIII.

Gjatë punës sime studimore dhe kërkimore, si në Arkivin Historik ashtu edhe në Bibliotekën Kombëtare, kam pasë përherë kujdes të mos lija asgjë me interes pa marrë shënim për studimet e mija. Prandaj kam botue studime edhe në fushë të gjuhësisë, letërsisë, sociologjisë, arkeologjisë, etnografisë.

Kam pasë përherë parasysh, në studimet e mija, të mbështetesh në materialet burimore primare ma fort se në bibliografinë ekzistuese, të cilën e kam korrigjue sepse kam gjetun gabime të shkaktueme nga mosanaliza e mirë e burimeve primare ose nga qëllime politike.

Kam pasë kujdes edhe që rezultatet e studimeve të mija t'i popullarizoj, me aq sa më lejohej, në botime në vete ose ndër të përkohëshme e gazeta të ndryshme.

Prandaj, bibliografinë time të kohës që kam punue në Sektorin e Mesjetës, e kam dallue në dy grupe: a) Studimore; b) Popullarizuese.

A – Bibliografi studimore

1 – Botime studimore në fushën e Historisë Politike

Lëvizja e Leshit edhe ekspedita e Skanderbegut të Ri (1499-1506), Buletini për Shkencat Shoqërore, 1953, nr. 4, fq. 11-30

Luftat e popullit shqiptar kundër pushtimit turk në vjetët 1479-1492, Bul. Shk. Shoq., 1956, nr. 1, fq. 76-95.

Projektet shqiptare për çlirimin e vendit drejtue Evropës në vjetët 1577-1621, Bul. Shk. Shoq., 1956, nr. 4, fq. 116-132.

Bashkimi i Maleve shqiptare në fillim të shekullit XVII-të – Ekspedita e Vuço Pashës mbi Kelmend më 1638, Buletini i Universitetit Shtetëror të Tiranës, seria për Shkencat Shoqërore, 1957, nr. 1, fq. 63-95.

Lëvizja shqiptare në kohën e ekspeditës së Karlit VIII n'Itali (1494-1495), Bul. Univ. Sht., 1957, nr. 2, fq. 111-121.

Disa fletë të historisë së Shqipnisë në periudhën 1506-1574, Bul. Univ. Sht., 1960, nr. 2, fq. 3-25.

Randësia ndërkombëtare e Kuvendeve shqiptare në kalim prej shekullit XVI në të XVII-tin, Bul. Univ. Sht., 1962, nr. 4, fq. 140-152 – ribotue në “Konferencën e Parë të Studimeve Albanologjike”, Tiranë 1965, fq. 498-505 – botue në përkthimin italisht (me gabime në ndonjë rast rranjësores) në: “Rassegna di Studi Albanesi”, nr. 1, 1963, fq. 101-109.

Kontribut për Historinë e Shqipnisë bregdetare në fillim të shek. XVI – Lezhja, Rodoni, Durrësi dhe përpjekjet e fundit për rimëkambjen e principatave shqiptare, Studime Historike, 1964, nr. 1, fq. 95-123.

Shënime mbi disa çashtje të Lëvizjes çlirimtare shqiptare gjatë sundimit turk, Stud. Hist., 1965, nr. 1, fq. 149-155.

Aspekte të lëvizjes çlirimtare shqiptare në shekujt e parë të pushtimit otoman veçanërisht në vjetët 1593-1620, Stud. Hist., 1967, nr. 3, fq. 113-128.

Emni dhe tradita e Skënderbeut në përpjekjet e Shqiptarëve për liri gjatë shekujve të parë të pushtimit otoman, Stud. Hist., 1967, nr. 4, fq. 93-104.

Rëndësia ndërkombëtare e kryengritjeve shqiptare kundër pushtimit otoman – Nga një dokument i pabotuar i vjetit 1567, Stud. Hist., 1970, nr. 2, fq. 167-201.

2 – Vëllimet e botimeve Dokumentare për Historinë e Shqipnisë me parathënie studimore

RELACIONE mbi gjendjen e Shqipërisë Veriore e të Mesme në shekullin XVII

Vëllimi I (1610-1634), Tiranë 1963, fq. 1-538.

Vëllimi II (1634-1650), Tiranë 1965, fq. 1-525.

DOKUMENTA të shekullit XV për Historinë e Shqipërisë

- pjesa e parë (1479-1499), Tiranë 1967, fq. 1-309.

- pjesa e dytë (1499-1506), Tiranë 1979, fq. 1-559.

REGJISTRI i Kadastrës dhe i Koncesioneve për rrethin e Shkodrës 1416-1417,

Tiranë 1977, fq. 1-499.

DOKUMENTE të shekujve XVI-XVII për Historinë e Shqipërisë

- vëllimi i parë (1507-1592), Tiranë 1989, fq. 1-490.

- vëllimi i dytë (1593-1602), Tiranë 1990, fq. 1-387.

- vëllimi i tretë (1603-1621), Tiranë 1989, fq. 1-465.

- vëllimi i katërt (1675-1699), bashkëautor me Selami Pulahën, Tiranë 1990, fq. 1-569.

DOKUMENTE për Historinë e Shqipërisë të shek. XV, bashkëautor me Luan Malltezin, vëllimi i parë (1400-1405), Tiranë 1987, fq. 1-712.

3 – Përmbledhje e studimeve historike

Përpyekjet e Shqiptarëve për liri në dy shekujt e parë të pushtimit otoman, N.Sh.B. "Naim Frashëri", Tiranë 1962, fq. 1-125.

Bashkëpunëtor në tekstet e historisë për periudhën e pushtimit otoman.

4 – Marrëdhëniet feudale

Shënime mbi një lëvizje fshatare në Shqipëri më 1607, Bul. Univ. Sht., 1961, nr. 1, fq. 135-147.

Diskutim rreth kumtesës së Z. Shkodrës "Të dhana të reja mbi legjislacionin e esnafëve në Shqipëri gjatë qindvjeçarit XVI-XVII", Konf. e parë e Stud. Alb.- Tiranë 15-21 Nëntor 1962, Tiranë 1965, fq. 664-665.

Disa të dhana për qytetin e Shkodrës në tridhetëvjetorin e parë të pushtimit otoman, Stud. Hist., 1966, nr. 3, fq. 47-60.

Të dhana mbi potencialin ekonomik të një shtëpie feudale shqiptar në shekullin XV – me dokumentin origjinal të zbuluem në familjen e Kolë Kamësit, Stud. Hist., 1979, nr. 2, fq. 175-198.

Autonomitë e qyteteve shqiptare të principatës së Balshajve, Stud. Hist., 1980, nr. 3, fq. 169-187.

5 – Studime mbi burimet e reja dokumentare

Gjendja e materialeve dokumentare dhe burime të reja vendase për Historinë e Shqipërisë, Bul. Shk. Shoq., 1955, nr. 3, fq. 122-130.

Të dhana të reja mbi gjendjen ekonomike dhe shoqnore të shekullit XVII – Relacioni i Frang Bardhit mbi Zadrimën dhe regjesti i 72 dokumentave të rij, Bul. Shk. Shoq., 1956, nr. 2, fq. 157-198.

Relacioni i Pjetër Budit drejtue kardinalit Gozzadino me 1621, Bul. Univ. Sht., 1958, nr. 2, fq. 79-92.

Mbi disa materiale të reja dokumentare të shek. XVII – Relacioni i Frang Bardhit mbi Pukën, Bul. Univ. Sht., 1958, nr. 3, fq. 170-215.

Rindërtimi i Mbishkrimit të Arbërit dhe mundësitë e reja për leximin e tij, Iliria, 1984, nr. 2, fq. 207-218.

6 – Studime në fushën e sociologjisë

Dukagjini dhe Pulti në gjysmën e parë të shekullit XVII – Të dhana mbi diferencimin shoqnor – Bul. Univ. Sht., 1959, nr. 1, fq. 3-20

Pozita shoqnore e grues malësore shqiptare sipas kanunit, Bul. Univ. Sht., 1961, nr. 2, fq. 101-132.

7 – Në fushën e kritikës historike

Angelo Tamborra, Gli Stati Italiani, l'Europa e il problema turco dopo Lepanto (Shtetet italiane, Evropa dhe problemi turk pas Lepantit), Firenze, Leo S. Olschki edit. MCMLXI – Biblioteca dell'Archivio Storico Italiano, XIII, pp. 1-94, St. Hist., 1964, nr. 2, fq. 231-234 – Studia Albanica, 1964, nr. 1, fq. 257-261, italisht.

Bistra Cvetkova, Mouvements antifeudaux dans les terres bulgares sous domination ottomans du XVI au XVII s. (Lëvizje antifeudale në tokat bullgare nën pushtimin otoman nga shek. XVI në të XVII-in) – Études historiques à l'occasion du XII-e Congrès International des Sciences Historiques, Vienne, août et septembre 1965, Tome II, Sofia 1965, fq. 149-168, Stud. Hist., 1966, nr. 1, fq. 159-164.

8 – Nismëtarët e Letërsisë Shqipe të inkuadruem në Lëvizjet çlirimtare

Shënime mbi kohën dhe jetën e Pjetër Bogdanit, Bul. Shk. Shoq., 1954, nr. 3, fq. 39-56.

Shënime mbi rrethanat e vdekjes së Pjetër Budit – Letra drejtue me 1621 kardinalit Gozzadino, Bul. Univ. Sht., 1958, nr. 2, fq. 67-94.

Diskutim rreth kumtesës së prof. Selman Rizës “Dy versionet e veprës së Pjetër Bogdanit”, në Konferencën Albanologjike 1962, Konf. e parë e St. Alb. – 15-21 Nëntor 1962, Tiranë 1964, fq. 401-403.

Diskutim për kumtesën e prof. Mahir Domit “Rreth Autorit dhe kohës së dorëshkrimit elbasanas me shqipërim copash të Ungjillit”, në Konferencën Albanologjike 1962, Konf. e parë etj., Tiranë 1965, fq. 399-400.

Shënime rreth disa të dhanave mbi Bibliografinë e Letërsisë shqipe të vjetër. Bul. Univ. Sht., 1963, nr. 1, fq. 233-237.

Qëmtime mbi Pjetër Bogdanin, Bul. Univ. Sht., 1963, nr. 2, fq. 199-207.

Pjetër Mazrreku dhe Fjalorthi i tij i vjetit 1633, Studime Filologjike, 1964, nr. 2, fq. 167-174 – Studia Albanica, 1964, nr. 2, fq. 129-136.

Barleci apo Bardheci?, Stud. Fil., 1970, nr. 3, fq. 171-177.

Qëmtime për Budin e Bardhin, Stud. Hist., 1985, nr. 1, fq. 165-176.

Mbi rrethanat historike të botimit të "Mesharit" të Gjon Buzukut dhe vendin e tij në Letërsinë e Vjetër Shqiptare, Stud. Fil., 1986, nr. 3, fq. 185-204.

9 – Përpyjekje për alfabetin, gjuhën shqipe dhe për arsim

Zbulimi i një dokumenti të vjetër shqip, 1948, nr. 2-3, fq. 79.

Disa shënime rreth alfabetit të dorëshkrimit të Anonimit elbasanas, Bul. Inst. Shk., 1949, nr. 1, fq. 55-57.

Dorëshkrimi i Anonimit t'Elbasanit – transliterim, transkriptim dhe koment, Bul. Inst. Shk., 1951, nr. 3-4, fq. 64-131

Një dorëshkrim bektashjan i gjysmës së dytë të shek. XIX, Bul. Shk. Shoq., 1955, nr. 4, fq. 203-210.

Kontribut për historikun e alfabetit tonë, Bul. Shk. Shoq., 1957, nr. 1, fq. 184-200

Elemente të vetëdijes shqiptare në përpjekjet për liri, për gjuhën shqipe dhe për arësim në shekujt XVI-XVII, Stud. Hist., 1965, nr. 3, fq. 37-59

*Letër në redaksi – Rreth disa formulimeve të gabueme në artikullin "Elemente të vetëdijes shqiptare për liri, për gjuhën shqipe dhe për arësim në shek. XVI-XVII, "Studime historike", 1965, nr. 3, fq. 37-59, Stud. Hist., 1967, Nr. 2, fq. 195-199.*⁵⁷²

10 – Të ndryshme

Gjurmime në toponiminë historike – Rogozhinë-Raguzin?, Bul. Univ. Sht., 1963, nr. 4, fq. 77-82

Pashko Vasa, Burgimi im – Episod historik, 1850, e përktheu nga italishtja dhe e pajisi me fjalë hyrëse dhe shënime, Injac Zamputi, në Pashko Vasa, Vepra letrare, Shtëpia botuese "Naim Frashëri", 1987, fq. 135-293.

11 – Esë-kritike

Eskursion në dy vepra të Kadaresë: 1 – Ekskursion në librin "Autobiografia e popullit në vargje"; 2 – Ekskursion në librin "Eskili, ky humbës i madh", Shtëpia botuese Dituria, Tiranë 1993, fq. 1-235

Fishta – koha, njeriu, vepra, Shtëpia botuese Pasqyra, Tiranë 1993, fq. 1-175.

B – Botimet me karakter popullarizues

Para se të demaskohej ideologjia ime, në pranverën e vitit 1968, çdo organ (me përjashtim të "Zërit të Popullit") më kërkonte shkrime. Kam regjistruar vetëm disa.

Si e njoha unë Ndre Mjedën, Revista Nëndori, viti VIII, nr. 8, gusht 1960, fq. 203-214.

---

⁵⁷² Mbas kritikave kundër ideve të autorit që arritën kulmin me mbledhjet e fletë-rrufetë e shumta kundër tij në periudhën e "revolucionarizimit" 1966-67, autori detyrohet, më në fund, të përgjigjet me këtë "Letër në Redaksi". Për sqarimin më të mirë të lexuesve rekomandojmë kumtesën "Historia evropiane e Injac Zamputit" botuar në gazetën "Shekulli", Nr. 2878, 14 shkurt 2010, fq. 16-17, mbajtur nga Pëllumb Xhufi në përkujtimin e 100-vjetorit të lindjes së autorit (J.Z.).

500-vjetori i dokumentit ma të hershëm të shkrimit shqip, Gazeta Bashkimi, 9 nëndor 1962, fq. 3.

Një pasardhës i Skënderbeut në krye të luftëtarëve shqiptarë në luftën e Klishit më 1596, Gazeta Mësuesi, viti V, nr. 27(201), 2 korrik 1965, fq. 4.

Koha dhe veprimtaria e Pjetër Budit (Me rastin e 400 vjetorit të lindjes), Rev. Nëndori, viti XIII i botimit, 1966, nr. 9, fq. 123-142.

Randësia e lëvizjes së armatosun shqiptare më 1481, kur erdhi dhe u vu në krye të saj djali i Skënderbeut, Gjoni, Gaz. Mësuesi, 21 prill 1967.

Dokumenta dhe materiale për zhvillimin e luftës së Himarës më 1492, Gazeta Zëri i Rinisë, 20 maj 1967.

Në ç'rrethana historike ngjau ekspedita e Bajazidit të dytë në Shqipëri më 1492, Gaz. Zëri i Rinisë, nr. 59(1954), e shtunë 15 korrik 1967, fq. 4 në 3 shtylla.

Dëshmi e forcës së paepun të popullit shqiptar – Rrethimi i Krujës më 1467, Revista 10 Korriku, 1967/VII.

I biri i Skënderbeut, Gjon Kastrioti, dhe lëvizja e armatosur në Shqipëri më 1481 – Dokumenta dhe materiale, Gaz. Zëri i Rinisë, e shtunë 13 gusht 1967.

Ekspedita e Bajazidit të dytë më 1492 – dokumentacion, Gaz. Zëri i Rinisë, 26 gusht 1967.

Damjani Himariot – 25 korrik 1537, Revista Ylli, gusht 1967.

Në pranverën e vitit 1968 po pregatitej demaskimi i im dhe punimi i fundit "*Lëvizja e armatosun shqiptare më 1494-1506 dhe ekspedita e Skënderbeut të Ri në Lezhë*" dorëzue për gazetën "Zëri i Rinisë" nuk u botue. Deri më 1987 nuk më lejohej botimi në organet e ndryshme. Në këtë vit (1987) m'u hap rruga për me botue studimet e mija në organet e ndryshme; edhe në gazetën e Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve "Drita".

Fakte – mendime – gjykime, në librin e Pashko Vasës "Burgimi i im", Gazeta Drita, viti XXVII, 25(1389), 14 qershor 1987, fq. 12 (Për këtë artikull mora çmimin e tretë)

Kumtesë për një shtatëdhjetëvjetor të ndritur – Më 1917, në kuadrin e veprimtarisë së Komissisë Letrare shqipe, hapet shkolla e parë laike për vajzat në Shkodër, Gaz. Drita, viti XXVII, 38(1402), 13 shtator 1987, fq. 12.

Fjala e shkruar e bën edhe më dëshmues objektin arekologjik – Dy rezultate të rëndësishme të arkeologjisë dhe të epigrafisë, Gaz. Drita, viti XXVIII, 3(1420), 17 janar 1988, fq. 12.

As roman, as legjendë historike, por histori legjendare – Për jetën dhe luftat e kelmendasve, Gaz. Drita, viti XXVIII, 21(1438), 22 maj 1988, fq. 12.

Në emër të lirisë: përballë sulltanit dhe perandorit, Gaz. Drita, viti XXVIII, 28(1445), 10 korrik 1988, fq. 12.

Pjetër Bogdani – luftëtar në të gjitha frontet për idealin shqiptar, Gaz. Drita, viti XXIX, 10(1479), 5 mars 1989, fq. 12.

Rubrika "Punëtorë të penës, burra të aksionit": Buzuku, Meshari dhe Pasthënia, Gaz. Drita, viti XXIX, 20(1498), 16 korrik 1989, fq. 12.

Poeti përketthen poetin – Skicë në formë të një kritike, Gaz. Drita, viti XXIX, 37(1506), 10 shtator 1989, fq. 12.

Marin Barleti dhe vepra e tij madhore, Gazeta Drita, 25 Nëntor 1990, fq. 7 dhe 11

Botime në revistën “Hylli i Dritës” në vitet ‘90

Çështje të shkrimit dhe të fillimit të letërsisë në gjuhën shqipe – Hylli i Dritës, 1995, Nr. 1-2, fq. 14-51.

Dy mbishkrimet e fillimit të shek. XIII dhe lidhjet e tyre me principatën e Arbërit – H. Dr., 1995, Nr. 5-6, fq. 16-29.

Mbi disa fjalë të kristalizueme në lutjet e në praktikën fetare katolike – H. Dr., 1996, Nr. 1-2, fq. 9-17.

Valbona – argumente dhe dëshmi në lidhje me prejardhjen e këtij toponimi – H. Dr., 1996, Nr. 3-4, fq. 68-79.

Portreti i Fishtës në objektivin tim – H. Dr., 1996, Numër i posaçëm, fq. 24-28.

Mirësetëvijë në konak të vet Fishta, i mërguar ... - H. Dr., 1996, Numër i posaçëm, fq. 256-276.

Përsaktësime në toponiminë me fiset përkatëse n’aksionin kolonizues të Dionisit e në luftat Iliro-Romake – H. Dr., 1997, Nr. 1-2, fq. 25-49.

Regesti Kamsi – H. Dr., 1997, Nr. 5-6, fq. 70-95 (**Shënim:** Ky është punimi i fundit që ka botuar kur ishte gjallë. Punimet e mëposhtme janë botuar nga dorëshkrimet e lëna – **J.Z.**).

Kujtime për Dom Ndre Mjedjen – H. Dr., 2011, Nr. 2, fq. 122-141.

Gjon Kolë Kujxhija – H. Dr., 2011, Nr. 3, fq. 131-136.

Kronika e Shkodrës 1831-1839 – H. Dr., 2011, Nr. 4, fq. 69-84 (**Shënim:** Është botuar me emrin e autorit të kronikës, Zef Bubçi, dhe vetëm përkthimi e shënimet pa origjinalin e transkriptuar, me gjithë se redaksisë iu dërgua e plotë – **J.Z.**).

Çashtja e kombësisë në shekullin e XVII-të – H. Dr., 2012, Nr. 2, fq. 49-52

Shënime për fazën përfundimtare të lëvizjes shqiptare dhe të ekspeditës së Gjon Kastriotit më 1481 – H. Dr., 2013, Numër jubilar me rastin e 100-vjetorit të themelimit, fq. 277-300.